

SOSYAL DEMOKRAT BELEDİYELERDE KÜLTÜR VE SANAT SEMPOZYUMU

**Kültür ve Sanat
Platformu**

**SOSYAL DEMOKRAT BELEDİYELERDE
KÜLTÜR VE SANAT
SEMPOZYUMU**

SUNUŞ

Ùlkemizde evrensel standartlarda bir demokrasiyi hedefleyen partimiz CHP'nin kùltür alanıyla ve o alanın sorunlarıyla yakından ilgilenmesi, bunu bir görev sayması doğaldır. Çünkü kùltür politikası demokrasiyi derinleştirmenin, güçlendirmenin bir parçasıdır. AKP hükümeti döneminde kùltür ve sanat alanı da baskı altında tutuluyor. Böylesine bir ortamda sanatı ve sanatçıları desteklemek daha da önemlidir.

Bu çerçevede; Kùltür ve Sanat Platformu'nun iki işlevinden söz edebiliriz. Bunlardan birincisi, son derece yaratıcı ve dinamik bir yapısı olan kùltür-sanat dünyasıyla CHP arasında bir iletişim köprüsü kurmak, ikincisi de kùltür ve sanat alanının sorunlarına birlikte çözüm üretmektir.

Kùltür ve sanat alanına son yıllarda akıl almaz baskı ve sansür uygulanıyor. AKP hükümeti ve onun Kùltür ve Turizm Bakanlığı adeta özgür sanata ve sanatçıya savaş açmış durumda. Sinema, tiyatro, opera-bale, müzik, edebiyat gibi sanatın her alanına sansür ve yasaklarla karşı karşıyayız. Toplum neredeyse her gün bir sansür olayı ile karşı karşıya kalıyor. Hükümet kùltür ve sanatı da yargı, üniversiteler, parlamento gibi vesayet altına almaya çalışıyor.

Bu amaçla hazırlanan TÜSAK (Türkiye Sanat Kurumu) yasa taslağı sanatı da "yapışlet-kar et" anlayışı ile yapılandırmak istiyor. Kùltür ve sanat çevrelerine hiç bir şekilde bilgi verilmeden ve görüşleri alınmadan hazırlanan bu taslak özgür sanatı yok etmeye yöneliktir. Sanatçıların, telif hakları, sosyal güvenlik, korsan yayıncılık, mevcut yasaların çağdaş ve demokratik bir anlayışla yenilenmesi, kùltür ve sanata daha fazla kaynak ayrılması, sanat mekanlarının çoğaltılması vb can alıcı sorunlarına çözüm getirmesi gereken hükümet bu konularda kayıtsız kalmaktadır.

Biz platform olarak bu sorunları irdelemek ve yeni çözüm önerileri geliştirmek için altı sempozyum düzenliyoruz. Bu çalışmalarda daha çok sorunları yaşayan sanatçıları ve sanatçı kuruluşlarının düşünce ve önerilerini dinliyoruz.

"Sosyal Demokrat Belediyelerde Kùltür ve Sanat Sempozyumu" bunlardan birisidir. Sosyal demokrat belediyelerimizin kùltür, sanat çalışmaları partimizin halka dönük görünen yüzüdür.

Bu nedenle CHP belediyelerine kùltür ve sanat alanında önemli görevler düşmektedir. Bunların başında; kùltür ve sanat merkezlerinin çoğaltılması, halkın kùltür ve sanata ulaşımının kolaylaştırılması gelmektedir. Yerel yönetimlerin kent tiyatrosu, koro, orkestra, sanat galerisi, kent müzesi, sanat atölyesi, sanat kursları vb konularda gerekli çalışmalarını yapması için güçlendirmelerini savunuyoruz.

Yerel yönetimler aynı şekilde, yerel kùltürlerin ve zanaatların ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi konusunda en verimli çalışmalarını yapması gereken kuruluşlardır.

Belediyelerin, bu gibi kùltür ve sanat faaliyetlerine yeterli bütçe ayırmaları gerekir. Belediyeler kùltür sanat alanında etkin olabilmeleri için, sanatçılarla, kùltür alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışmalı, karar süreçlerine onları da katmalıdır. CHP'li belediyeler bu konuda önemli deneyimlere sahipler. AKP hükümetinin ve Kùltür Bakanlığının çağdaş sanatı adeta yok etmeye çalıştığı bu süreçte, belediyelerimizin kùltür ve sanat alanındaki faaliyetlerini yaygınlaştırmalarını ve sanatçılarla dayanışma içerisinde olmalarını önemli buluyoruz. Çünkü kùltür ve sanata yapılan her yatırım hem demokrasiye, hem de insana yapılan bir yatırımdır.

Bütün bunları bu sempozyumda konuşacağız, sunulan önerileri partimizin politikaları haline nasıl getirebilir, bunun çalışmasını yapacağız. O nedenle katılan bütün konuşmacılarımıza, katkı veren kùltür ve sanat insanlarımıza bir kez daha teşekkür ediyorum.

ERCAN KARAKAŞ
CHP GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

KÙLTÜR SANAT SEMPOZYUMU

29 KASIM 2014

BİRİNCİ OTURUM

Veli AĞBABA- Kùltür Sanat Platformu'nu ve Sayın Ercan Karakaş'ı kutluyoruz. Çünkü partimizde yeni bir Genel Başkan Yardımcılığı oluşturuldu, diğler partilere örnek olacak şekilde. Çok başarılı çok yeni işler yapılıyor şuannda CHP'de. Bunlardan birisi de düzenlenen bu sempozyum.

Ayrıca Sayın Ercan Karakaş'la birlikte bir çalışma daha başlattık. Bizim belediyelerimizin envanterlerini çıkarıyoruz. Ne kadar salonumuz var, ne kadar tiyatromuz var. Ne varsa çıkarıyoruz. Ona göre eksiklerimiz tespit edeceğiz ve biran önce CHP'li belediyelerin bu konuda örnek olmasını sağlayacağız.

Tabi biz, sizlerin, burada bulunan sanatçılarımızın, kùltür insanlarının bize yol göstermelerini bekliyoruz. Sizin yol göstericiliğinizle biz yerel yönetimlerde bir şeyler yapmayı hedefliyoruz. Türkiye'de, Sayın Ercan Karakaş söyledi, otoriterleşen, her anlamda her türlü yetkiyi kendine alan bir yönetici var. O, sadece Cumhurbaşkanı olmasının ötesinde belki Türkiye'nin, dünyanın en büyük jinekoloğı. Yani her şeyi biliyor. Kaç çocuk yapacağımıza, nasıl yapacağımıza, yaptığımız çocuğı nasıl doğuracağımıza, doğurduğumuz çocuğı nasıl besleyeceğimize karar veren bir yönetici var. O sadece kadın doğumcu değil, aslında dünyanın en büyük şehir plancısı. Üçüncü köprüyü nereye yapacağımıza, havaalanını nereye kuracağımıza karar veren bir yönetici.

Birçok özelliğı var tabi sizi ilgilendiren özellikleri de var. İyi bir senarist, kimin hangi dizi filmde ne kadar öpüşeceğine ve kiminle öpüşeceğine karar veren birisi. İyi bir heykeltıraş, iyi bir sanatçı... Hangi heykelin ucube olduğına, olmadığına karar veren

birisi. Tiyatroların, dizi filmlerin senaryosuna karışan, her şeye karar veren birisi. Birçok özelliği daha var. Çevrecinin daniskası; zabıta, dikizci falan bir sürü özelliği var. Bütün yetkileri üzerine almış bir yönetici varken, bu toplantının yapılması çok anlamlı. Bizler tekrar söylemek istiyorum sizlerin yol göstericiliğiyle, sizlerin bizi yönlendirmesiyle işleri yapmak istiyoruz, bir şeyler yapmak istiyoruz belediyelerde. Bu konuda kararlı olduğumuzu sizin yol göstericiliğinize ihtiyacımız olduğunu söylemek istiyorum. Belediyelerde asfalt yapmak kadar, su götürmek kadar kültür ve sanat işlerinin de önemli olduğunu düşünüyoruz. Belediyelerin sadece asfalt yapmakla, su götürmekle, çöp toplamakla görevlerinin olmadığını biliyoruz. Toplumunu dönüştürmenin, geliştirmenin en önemli yolunun da bu kültür ve sanat politikalarının uygulanabilmesinden geçtiğini biliyoruz ve bunu sadece Ramazan'da, ve yazları birkaç konser düzenlemek olmadığını da biliyoruz. Kültür sanatın sadece yazları birkaç yerde sanatçılara türkü söyleyip konser yapmaktan ibaret olduğunu biliyoruz. Ercan Karakaş söyledi en kısa sürede 100 bini aşan nüfusla yine bunun gerekçesini sizlerden alacağız, sizler yazacaksınız o gerekçeyi de. 100 bini aşan nüfuslu belediyelerimizde en azından bir tiyatro. Eskişehir'de örneği var. Opera. Birçok belediyemizde Avcılar bir kültür sanat merkezi oluşturdu, önümüzdeki günlerde açacak onu. Bunları hedefliyoruz ve bunları sizin yol göstericiliğinizle yapmayı hedefliyoruz. Yani siz bize söyleyeceksiniz bizde belediyelerimizde bunları uygulamaya çalışacağız. Biz kültür ve sanat alanındaki politikalarımızı sizlerle oluşturmayı amaçlıyoruz yerel yönetimlerde belediyelerde. Siz bize yol göstereceksiniz, siz bize söyleyeceksiniz bizde bunu yapacağız. Bunu yerel yönetimler olarak ciddiye aldığımızı, geliştirmek istediğimizi sizlere söylemek istiyorum.

Şehir tiyatrolarının, şehir kütüphanelerinin, şehir müzelerinin, hatta şehir orkestralarının olmasını hayal ediyoruz, istiyoruz birçok belediyemizde, nüfusu yeten belediyelerimizde bunları gerçekleştirmek istiyoruz. Bütçelerimize önümüzdeki günlerde çalışacağız yine bu sizden aldığımız güçle, fikirle beraber çalışacağız. Bütçelerde bir sanata, kültüre pay ayrılmasını, bir mecburiyetten değil istekle ve ciddiye alınır bir şekilde bütçelere pay koymalarını sağlayacağız. Yani ne kadar ihtiyaç duyuluyorsa o kadar bütçeye pay koymasını sağlayacağız. Bunları belediye başkanlarımızdan talep edeceğiz ve bunları gerçekleştireceğiz. Önümüzdeki dönemde göreceksiniz bütçelerimize kültür ve sanat projeleri için pay konulmasını sağlayacağız.

Biz tabi bu arada bir proje hayata geçirdik. Sizi ne kadar ilgilendirir bilme ama kardeş belediye dediğimiz bir proje hayata geçirdik. CHP’li büyük belediyelerle küçük belediyeleri kardeş yapıyoruz. Bunun zeti şu; zenginden alıp fakire veriyoruz. Sadece araç gereç mi? Hayır. Sadece proje mi? O da hayır. Biz rneğin bizde büyük belediyelerimizde bulunan tiyatro gibi birimleri küçük belediyelerimize götürmeyi hedefliyoruz. İşte Avcılar’ın eğer böyle bir şeyi var ise Malatya Arguvan’ın da bunun yapılmasını istiyoruz. Örneğin Fazıl Say’ı Arguvan’a götürmeyi hedefliyoruz. Bizim şuandaki bulunan yaşamakta zorlanan tiyatrolarımızın özel tiyatroların belediyelerimiz aracılığıyla hiç tiyatro görmeyen beldelere ulaşmasını hedefliyoruz. Hiç mrlerinde opera izlememiş çocuklarımızın İstanbul’da, Eskişehir’de, Ankara’da opera izlemelerini hedefliyoruz. Buradaki büyük belediyelerimiz kardeş oldukları belediyelerdeki çocuklarımızı, kadınlarımızı sanatla, sanatçılarla buluşturmaya hedefliyoruz. Kardeş belediyciliğin önemli yönlerinden biriside bu. Bunu sağlamayı hedefliyoruz. Bu konuda sizin de katkılarınıza çok ihtiyacımız var, nerilerinize çok ihtiyacımız. Ben tekrar bu kadar seçkin insanların arasında bulunmaktan, onlarla birlikte olmaktan büyük onur duyduğumu belirtiyor, toplantıyı düzenleyen arkadaşlarımıza, sayın bakanımıza, sevgili Zeynep’e ve değerli katılımcılara çok teşekkür ediyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Zeynep ALTIOK- Birinci oturumumuzu başlatmak üzere konuşmacılarımız Sayın Bedri Baykam, Yücel Erten, Orhan Alkaya ve Vecdi Sayar’ı sahneye davet ediyorum.

Tekrar hoşgeldiniz diyoruz. Bende kendi adıma kültür ve sanat alanında yürüttüğümüz bu çalışmaların bir parçası olmaktan çok gurur duyuyorum ve mutluluk duyuyorum. Ülkemizin özellikle sanatın iktidar tarafından bunca baskılandığı, bunca zora koşulduğu bir dönemde kültür ve sanat alanında yapılacak her türlü faaliyete ve desteğe ihtiyacı olduğunu düşünerek zgr ve özerk yerel yönetimler üzerinden gelişen sanat olanaklarının da bu dönemde daha da kıymetli hale geldiğini düşünüyorum. Birinci oturumumuz belediyelerin sanat yönetim ve destek modelleri üzerine konuşmalardan oluşuyor. Daha önce bahsettiğimiz gibi bu alanda deneyimlerimizden faydalandığımız, aynı zamanda platformumuzun da danışma kurulunda bizleri yalnız bırakmayarak büyük bir destek sağlayan sanatçı dostlarımıza özellikle teşekkür etmek isterim.

İlk sözü Sayın Vecdi Sayar’a vermek istiyorum. Eleştirmen, yazar ve sanat yönetmeni Sayın Vecdi Sayar’a bırakıyorum.

Vecdi SAYAR- Öncelikle tüm değerli dostlarımızı selamlamak istiyorum. Gerçekten bir tatil gününü buraya ayırdığınız için. Mademki ilk konuşma sırası bana verildi genel bir çerçeveden başlamak istiyorum. Belediyelerin sanat yönetimi modellerini tartışırken farklı ekonomik sistemlere, farklı ekonomik ve kültürel gelişme parametrelerine sahip toplumlar arasındaki farkları gözetmeden bu konuya bakmak mümkün değil kanımca. Gelişen kültür endüstrilerinin yarattığı kültür ekonomileri pek çok ülkenin en önde gelen sektörleri arasında sayılmaya başlandı. İletişim araçlarının gelişmesi, yaygınlaşması bir yandan kültür alanını demokratikleştirirken kapitalizmin acımasız çarklarının dönmesini engelleyemedi elbette. Medya dünyasında, eğlence sektöründe ulusal ve uluslararası tekellerin gücü her geçen gün artmakta ve kültür sanat alanı nitelikten çok alım satım değerinin öne çıktığı bir alana dönüşmekte. Günümüzde dünyanın önemli bir bölümünde egemenliğini sürdüren tekelci kapitalizm kültür ve sanat alanına verilen kamu desteğinin azaltılmasını hedefliyor. Bu süreç yalnızca batı ülkelerinde değil, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeler içinde geçerli. Artık değerli kavramının yerini çok satan kavramı alıyor. Oysa sosyal demokrat politikaların uygulandığı ülkelerde kültür sanat alanı ya da daha yeni tanımıyla kültür endüstrilerinin kaderi vahşi kapitalizmin insafına eline terk edilmiyor. Bu alanlarda niceliğin yanı sıra niteliğinde gözetilmesi gerektiği, çalışanların sosyal güvenceleri gibi konular üzerinde duruluyor. Bunu dememdeki neden evet belediyelerin kültür sanat alanında neler yapmasını tartışırken sosyal demokrat belediye olmanın bir ayrıcalığı var mı sorusunun altını özellikle çizmek gerekiyor.

Şimdi bütün batı ülkelerinde pek çok sektörde olduğu gibi kültür sektöründe de kamu sektörüyle özel sektör işbirliği yapıyor ve giderek de bunun özel sektöre doğru kayması hedefleniyor. Geniş kitlelere hitap edebilme şansı olan popüler kültür ürünlerinin alanı genişlerken sanatsal niteliklerinden ödün vermeyen özgür ve bağımsız çalışmaların alanı giderek daralmakta.

Gelelim ülkemize, okuryazarlığı ortaokul düzeyini aşmayan bir ülkede kitle kültürünün, popüler kültürün egemenlik kurması çok daha kolay elbette. Ne kadar ucuz iş yaparsanız o kadar fazla insana ulaşıyorsunuz. Zevksizlik abidesi binalar, heykeller tüm ülkeyi kaplamış durumda. Mevcut siyasi iktidar bir yandan uluslararası kitle kültürünün ucuz ürünlerine yol verirken öte yandan kendi ideolojisini yaygınlaştıracak araçları ortaya çıkartmaya, geliştirmeye çalışıyor. Parti devleti, kendi yapımcılarını, kendi yayın organlarını eğlence sektörüne hakim olacak

şirketlerini ortaya çıkartmaya çalışıyor. Merkezi hükümetin ve egemen oldukları yerel yönetimlerin tüm olanaklarını kullanarak. Ama bir tek şeyi yapmakta başarılı olamıyorlar ismarlama sanatçı olmadığı için.

İşte bu noktada sosyal demokrat belediyelere önemli bir görev düşüyor. İnsani değerlere sahip çıkan, estetik kaygılar güden bilinçli kentliler yetiştirmek. Bunun da yolu bireylerin kültürel gelişmelerine olanak verecek ortamlar ve olanaklar yaratmaktan geçiyor. Sosyal demokrat belediyelerde kùltür sanat politikasının ana hatlarını kamu yararı, profesyonellik, yani uzmanlığa saygı, yaratıcılık, katılımcılık, özerklik ve saydamlık oluşturmali. Bu politika doğrultusunda yapılması gerekenler neler kısaca somutlayalım.

Sosyal demokrat belediye kùltür endüstrilerini destekleyecek araçlar ve olanaklar geliştirmeli, bu hedef doğrultusunda bütçesinin en az %5'ini ayırmalı. Sosyal demokrat belediye yaratıcı bireylerin yetişmesi için eğitime önem vermeli, yaratıcıları destekleyecek programlar oluşturmali. Nitekim Sayın Başkan Yardımcıları bu eğitim konusunun altını özenle çizdiler. Sosyal demokrat belediye kùltür sanat etkinliklerini popülizm adına kullanmayı düşünmez. Sanatsal kararları sanatçılara bırakır. Bu yüzden sanat kurumlarının özerkliği ilkesi temeldir. Sosyal demokrat belediye kùltür sanat etkinliklerini planlayacak bir ekiple çalışmalıdır. En azından bir sanat danışmanı ve bu danışmanın birlikte çalışacağı, gerektiğinde başvuracağı kurul ya da kurullar. Belediyelerdeki kent konseyleri içinde bir sanat konseyi ya da sanat danışma kurulu oluşumu sözde kalmamalı gerçekten hayata geçirilmelidir. Tabi ki bu konuda hassas ölçüler vardır. Elbette yerelleşme kavramı çağdaş siyasetin önemli bir olgusu ve pek çok alan özellikle AKP iktidarının da önündeki modeller gözönüne alındığında yerel yönetimlere devredilsin deniyor. Kùltür sanat alanı da bunun bir parçası. Bunun avantajları olduğu kadar dezavantajlarını da tartışmamız gerekli. Avantajı nedir? Elbette bir yörede yaşayan insanların kendi kültürel ihtiyaçlarını tanımlamakta, bu ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmesi gereken programları belirlemede sözü olması gerekir. Ama bir yandan da acaba her bölgede, her kentte bu kapasite var mı? Bunun için acaba gene merkezi bir noktayla işbirliği yapmak gerekli midir sorusunun altını çizmemiz gerekiyor.

Sosyal demokrat belediye tercihlerinde dostluk ilişkilerini, siyasal ilişkileri göz önüne almamalı, objektif verileri temel almalıdır. Sosyal demokrat belediye başkanlarının kişisel estetik tercihleri kent üzerinde sınamamaz. Sosyal demokrat belediye

sanatsal etkinliklerinde ihale yöntemi yerine yarışma, proje çağrısı yöntemlerini benimsemelidir. Bunun pratikte önünde güçlükler olduğunu biliyorum ama bunların nasıl aşılması gerektiği üzerinde kafa yormalıyız.

Sosyal demokrat belediye kültür sanat alanındaki etkinliklerini en az iki yıllık planlar doğrultusunda gerçekleştirmelidir. Çünkü her belediyenin uluslararası ilişkiler kurması gereklidir, yararlıdır ve bunu yapabilmek için zaten bir iki yıl sonrasını görebilmesi gerekmektedir. Kentler uluslararası kentler arası işbirliklerinin geliştirilmesi gene sosyal demokrat belediyelerin özellikle yapmasında çok yararı olan bir konudur.

Bu genel ilkeler doğrultusunda, her alanda ayrıntılı stratejiler geliştirilmesi gerekir; ki bugünkü oturumda farklı alanlarda somut önerilerin konuşulacağına, geliştirileceğine inanıyorum. Kent estetiği, kamusal alanda sanat, belediyelerin sanat kurumlarının yönetim modelleri gibi pek çok konu tartışılacak. Sayın Veli Ağbaba belirtti şehir tiyatrosu, şehir orkestrası ve korusu, şehir müzesi, semt kütüphaneleri kurulması, geliştirilmesi tabi ki her belediyenin görevleri arasındadır. Bunların yanı sıra belki bugünkü oturumlarda ayrıntılı değil hatta hiç ele almayacağımız çünkü başka bir oturuma bıraktığımız sinema konusu var. Bir iki başlık sadece söylemek isterim. Sinema alanında da belediyelerin yapabileceği önemli işler vardır. Kuzey Avrupa ülkelerinde uygulanan şehir sinemaları önemli bir ihtiyaçtır. Bu sinemalar bir network bir ağ oluşturabilir ve bu ağın işletmesi merkezi bir sistemle koordine edilebilir. Bu elbette CHP'nin şuanda 230'un üzerinde yanılmıyorsam belediyesi var. İşbirliği yaptığı takdirde Türkiye'deki sinema ortamı değiştirebilecek bir projedir. Bu sinemalarda ticari ağlara giremeyen sanatsal nitelikteki yapımlar ve özellikle Türkiye sinemasının ürünleri gösterilmeli, bağımsız sanatçılar desteklenmeli. Aynı zamanda sinema kültürünün yaygınlaşması sağlanırken bir yandan da yeni seyirci kitlelerinin yetiştirilmesi hedeflenmelidir. Büyükşehirlerin ve somut ve somut olmayan kültürel miras çevre ve turizm değerleri açısından öne çıkan şehirlerin özellikle birer film komisyonu kurması ve kent içinde çekilecek ulusal ya da uluslararası yapımlara destek vermesi pek çok dünya ülkesinde olduğu gibi hedeflenmelidir.

Sosyal demokrat belediyelerin festivalleri konusuna da arkadaşlarımız değindi. Bu festivaller gösterişe, özentiyeye yönelmeden içeriği ön plana alan bilinçli kentliler yaratma hedefine yönelik festivaller olmalı. Mutlaka birbirini kopyalayan etkinlikler olmaktan çıkarılmalı, özgün, kentin kimliğini vurgulayan tematik etkinlikler olmalıdır. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Sunucu- Bizde teŖekkür ederiz. Az önce sevgili Vecdi Sayar'ın da bahsettiği gibi aslında yerel yönetimlerin kùltür sanat alanındaki katkıları pek çok farklı alanda olanak sağlıyor ve yol gösterici oluyor. Biz bu oturumda belediyelerin sanat yönetim ve destek modelleri üzerinden konuşmaya devam edeceğiz. Benim az önce açılıŖı yaparken de bahsettiğim gibi, aslında sanatın bunca baskılandığı ortamlarda yerel yönetimlerin bu anlamda bir kanal açma gücünü de düşünenecek olursak, buradaki kriterlerin neler olabileceğini sizlerle paylaşmak istedik. Deneyimlerinden faydalanarak sanatçı dostlarımızın. Çünkü özgür, özgün, özerk kùltür sanat kaynağı olmalıyız yerel yönetim yöneticileri olarak diye düşünüyörüz ve bu anlamda da sanatsal kalitenin kriter olduğu genel yapıyı da göz önünde bulunduran bir takım uygulama modelleri sözkonusu.

Ŗimdi sözü Sayın Yücel Erten'e bırakmak istiyörüm Eski Devlet Tiyatroları Genel Müdürü. Bu konuda hem tecrübelerini, hem de öngörü ve önerilerini bizimle paylaşacaktır.

"Kùltür lafını duyunca, silahımın emniyetini açarım."

Merhaba. Efendim, biliyörünüz dünyadaki ilk kùltür bakanı efsanevî Fransız sosyalist yazar André Malraux'dur. Charles De Gaulle, "kùltürün demokratikleŖmesi" düşünceyle ilk kez böyle bir bakanlık kuruyor ve 1959 yılında Malraux'yu atıyor. De Gaulle'un Malraux'dan beklentisi Ŗu: "Kùltürü ve sanatı sadece elitler için olmaktan çıkarıp, herkes için ulaŖılabilir hale getirmek"...

Aslına bakarsanız Hitler faŖizmi biraz daha erken davranmış. Ama bu davranışın kùltür ve sanat ile ilişkisi, biraz çarpık bir ilişki. 1933'lerin faŖist Almanyasında da bir bakanlık kurulmuş. Bakanın ünvanı bir hayli kalabalık: "Halkı Aydınlatma ve Propaganda Devlet Bakanı ve Devlet Kùltür Odaları Başkanı. Evet, Joseph Goebbels'ten sözediyörüm. Tarihe Ŗöyle geçti: "Kùltür lafını duyunca, silahımın emniyetini açarım"...

Üzölerek söyleyelim ki, Türkiye de bu çarpık anlayışın gölgesinde durmaya teŖne olduğunu kanıtladı.

Haksızlık etmeyelim: Cumhuriyetin ilk yıllarında, daha savaŖ yangınının dumanları tüterken, bilim, kùltür ve sanat alanlarında, büyük bir öngörü ile atılmış adımları küçümsemek ya da görmezden gelmek için bir neden yok. Ama 'ilerleyen' zaman

içinde 'gerileyen' zihniyetin, Türkiye'yi de bu çarpık anlayışın dümensuyuna ittiğini görmezden gelmek mümkün değil. Bu savrulmanın sonucu olarak, vur deyince öldüren bir denetleme, değnekle güdümlenme, arsız bir sansür ve şuursuz bir yasaklama çizgisi aldı başını gidiyor.

Oysa artık yeryüzünde öyle bir gerçek var ki, 'demokratım' diyen herkesin, sapmadan, "ama, fakat, lakin, ammavelakin" demeden onunla yüzleşmesi gerekiyor: Sanat, siyasal, dinsel, ulusal, ahlakî ve ekonomik her türlü hegemonyanın karşısına çıkıp sözünü söyleyebilecek özgürlüğe sahiptir.

Görünen köy klavuz istemiyor: Ülkemizde bu kavrayışa varılamadı, bu ufkun sahibi olunamadı. Ve bu zemin oturmadığı içindir ki, 13 yıldır giderek artan bir şiddetle baskılanıyoruz. İşte biz aydınların ve sanatçıların, sosyal demokrat belediyelerle elele verip, kolkola girip, bu yanlış ve eksik ezberi bozmamız, bir doğrultu çizmemiz, ortak bir manifesto çıkarıp, onu savunmamız ve uygulamamız gerekiyor.

Bu genel tesbitte anlaşıyorsak, ben çok geniş olan ve geçişkenlikleri yüzünden biraz da kafa karıştıran 'kültür' kavramını bir kenara ayırıp; 'sanat' kavramı üzerinden yürümek istiyorum. Çünkü siyasetin 'kültür politikaları'nın ne olacağı tartışılır belki ama; sanat konusunda tartışmasız tek bir siyaset vardır: Sanatın özgür biçimde yaşatılması.

Siyaset ve sanat ilişkisinde uygarlaşma

Siyaset ve sanat ilişkisinde, uygarlaşmanın krokisi yavaş da olsa zihinlerde yerleşiyor, giderek daha geniş bir çevrede ortaklaşıyoruz. Gelin şimdi onu kısaca, 4 maddede, bu kez yerel yönetimleri de kapsayacak şekilde ifade etmeye çalışalım. Elimdeki metinde, her bir maddenin açıklaması da var. Ama maddelerin yeterince açık olduğunu ve en azından bu konularda bir ortaklık oluştuğunu düşündüğüm için okumuyorum.

1. Uygar bir ülkede devletin sanata desteği, insana yatırımdır, vazgeçilemez. Yerel yönetimlerin de!

İnsana yatırım görevi, uygun ortam ve olanakları hazırlamak biçiminde gerçekleştirilmeli; hükümetler ve yerel yönetimler, bu görevin devredilemeyeceğini, taşeronla verilemeyeceğini, fason imalata geçilemeyeceğini, rant ve ihale kapısı yapılamayacağını bilmelidir.

Aramızda aksini savunan olmadığını biliyorum. Ama 'doğrudur' deyip yine de bu acil görevden yan çizilirse, nereye yol aldığımız bellidir:

- Statü sembolü saydığımız, ama bizi bir yerden bir yere götürmeyi başaramayan, sellerde savrulan 4 tekerlekli teneke kutular;
- parksız mahalleler ile komşusuz evler;
- beton, demir, cam yığınları ile yerin üstünde toplu mezarlar;
- kazma-kürekle yerin altında toplu mezarlar;
- AVMDen ve rezidanstan geçilmeyen, ama tiyatrosu, operası, konser salonu olmayan kentler;
- sahilden otoyol geçirerek öldürdüğümüz denizler;
- cehennemî bir hızla asfalt ve plastik altına gömdüğümüz tarih, tabiat ve hayat!

Buna 'dur' demek zorunda mıyız? Zorundayız! O zaman çaresi, insana yatırımdır.

2. Çağdaş ve uygar devlet, sanatın özgürce üretilmesini sağlar ama sanatın nasıl olması gerektiğine karışmaz. Yerel yönetimler de!

Bunu söyleyince hemen şu sorunun geleceğini biliyorum: Nasıl yani? Merkezî ya da yerel yönetimin hiçbir yönlendirmesi olmayacak mı? Bu soruya iki ayrı cepheden cevap vermek gerekecek:

Bir cephesi şu: Sanatın içeriği ve biçimi, siyasal güç odaklarının konusu değildir, olamaz. Uygarlık tarihi bize böyle söylüyor. Tersî vesayettir, velayettir, dayatmadır, sansürdür, baskıdır. Bakın Alman Anayasası'nın ilgisi maddesi ne diyor: "Bilim ve sanat özgürdür." Nokta.

Diğer bir cepheden verilecek cevabı ileriye bırakıyorum. Döneceğim.

3. Bilim ve sanat özgürdür. Kurumları özerktir. Yerel yönetimlerde de!

Devletin, hükümetin, Kültür Bakanlığının ya da yerel yönetimlerin sanat politikası ancak ve ancak şu olabilir: Sanat kurumları için sanat politikası değil, siyasî pozisyonların değişiminden etkilenmeyecek kalıcı bir yönetim mekanizması

oluşturmak. Ve bunu iktidarların meşrebine göre değişen oynak yönetmeliklerle değil, sağlam yasal dayanaklarla yapmak.

4. Sanat kurumlarını sanatçılar yönetir. Yerel yönetimlerde de!

Bir sanat kurumunu yönetmek gibi kapsamlı ve zahmetli bir serüvende “davul sanatçının boynunda, tokmak siyasetçinin elinde” durumu, sanat için ölümcüldür. Her bir sanat kurumu, kendi sanat siyasetini besteleyip seslendirmek için özgür ve öz-erkine sahip olabilmelidir. O ezberlenmiş “parayı ben veriyorum, düdüğü de istediğime çaldırırım” formülü, vahşi kapitalizme hizmet için ortaçağdan ödünç alınmış paslı bir kılıçtan öte bir anlam taşımaz. Unutmayalım ki sözkonusu kaynaklar, kimsenin çocuğunun sünnet düğünündeki takılardan oluşmuyor; halkın vergilerinden oluşuyor.

Bu genel değerlendirmelerden sonra, şimdi biraz daha somut konuşalım. Somutta kalmak için özellikle tiyatro alanından konuşacağım, bunu kafanızda diğer sanat alanlarına transpoze edin lütfen.

Yerel yönetimlerin tiyatro kurması kaçınamayacağımız bir görevdir

Ben, zaten kısmen uygulanan teşvik ve destek konularına girmeyeceğim. Oyun yazma yarışmaları, tiyatro festivalleri, hakettiğini düşündüğünüz bazı tiyatrolarla ortak projeler. Biliyorum ki bunlar kısmen zaten yapılmaktadır. Gelgelelim, bütün bunları içtenlikle ve ustalıklı yerine getirdiğimiz zaman bile, işimiz bitmiyor. Asıl ödevimize, asıl önemli konuya gelelim: Yerel Yönetim Tiyatroları. Dinlerken siz yine yerel yönetimin tiyatrosu, orkestrası, balesi, dans topluluğu, operası, korusu şeklinde düşünebilirsiniz.

Kestirmeden söyleyelim: Yerel yönetimlerin tiyatro kurması kaçınılmaz bir görevdir, ödevdir, köy enstitüleridir, halkevleridir. Hele büyükşehir belediyelerimizde. Hem insana yatırım konusundaki açığı kapatmak için, hem de öncülük etmek için. Önce şu kodaman ‘Büyükşehir’ kavramından bakalım: Tiyatrosu, operası, orkestrası-korusu olmayan bir büyükşehir, neye göre büyükşehirdir ki? Bütün bunlardan yoksun bir nüfus kalabalığına, yani yığınlaşmaya göre mi? Asfalt, beton, cam ve metal yoğunluğuna göre mi? İhale ve rant çarkının hızına göre mi? AVM’lerin ve orada köprü gişeleri gibi dizilmiş sinemaların sıklığına göre mi?... İnsanların duyarlılığı, birikimi,

hoşgörüsü, zihinsel gelişimi ve gönül zenginliği, en az bunlar kadar önemli değil mi? Kolaycı ve çıkarıcı ihale yöntemine kapılmadan, kalıcı sanat kurumları oluşturmak, sosyal demokrat belediyelerin en önemli görevlerinden biridir.

Konuya bir de içinde bulunduğumuz tarihsel kesitten bakmamız gerekiyor: Bugün şaşkınlıktan alt çenemiz düşmüş halde görmekteyiz ki; bu ülkede iktidar, sanata karşı topyekûn bir savaş açmış, cumhuriyetin sanat kurumlarında toptan bir yıkımcılığa soyunmuştur. Yıkım, gözümüzün önünde adım adım, adam adam, kurum kurum, durum durum sürmektedir. Aslında cumhuriyetin bütün değerlerine yönelmiş olan bu yıkıma karşı durmak, alternatifler üretmek, hiç kuşku yok ki sanatçıların, devrimcilerin, halkçıların, sosyal demokratların görevidir.

Maddî-manevî bir yük mü?

Ne yazık ki bu konu, biraz da maddî-manevî bir yük gibi görüldüğü için ihmale uğramıştır. İsterseniz bu işin getireceği yük nedir, onu bir irdeleyelim. Önce bakalım ki, maddî yükü nedir? Diyelim ki büyükşehirsiniz. Ya da artık başlıbaşına kent sayılabilecek birkaç milyon nüfuslu büyük bir ilçe. Böyle bir belediyenin medar-ı iftiharını olabilecek tam teşekküllü bir tiyatro için ne gerekecek, ona bakalım: Hepi-topu 80 kişiye ne dersiniz? Belediyelerde çalışan orduları bir düşünün, çok mu bu? Hem zaten mevcut elemanlarınızdan uygun olanları oradaki bazı destek görevlerine kaydırma imkanınız da olacaktır? Bakın, o durumda 60 kişiye düştük bile. O da mı çok geldi, 50 kişiyle de yaparız.

Ama bir tek şartla: İhale yöntemiyle olmaz! “İhaleye çıkalım, bir şirkete verelim, yapsın tiyatroyu” dediniz mi; bağışlayın ama, AKP'nin rant tezgahına düşmüş olursunuz. Demek ki o kurumun bir çekirdek kadrosu olacak. Bunun için mevcut şehir tiyatrolarının istihdam şekli mi örnek alırsınız, Devlet Tiyatrolarının kuruluş kanununa mı yaslanırsınız, norm kadro mu istersiniz, 4 yıllık sözleşmenin yollarını mı ararsınız, bilemem. Ne yapıp edip, bir çekirdek kadroyu istihdam etmenin yolunu bulmak da, o işin inceliklerini bilen yerel yöneticilere düşen bir görev.

Bu kadro meselesinin bir başka püf noktası da hiçbir tiyatronun 2'den fazla sahnesinin olmaması kuralı. Neden? Sahne sayısı arttıkça kadrolar artar, kadro şişkinliği de memurlaşmaya ve fil hastalığına yol açar. Örnekleri önümüzde. Esnetilmemesi gereken kural budur: Makul sahne sayısı, makul bir çekirdek kadro. Yaygınlaşma

gerekirse, bu yapı şişirilmeyecek, benzer biçimde bir yenisi kurulacaktır. Yarışınlar. Sanat yarışmadan beslenir.

Çekirdek kadronun 'sanatçı' niteliğinde olması kaçınılmazdır. Ama paniğe gerek yok. Sözelimi 60 kişinin istihdam edildiği bir tiyatrodaki ihdas edilecek sanatçı kadrolarının 25-30 civarında olacağını, diğerlerinin teknik elemanlar ve memurlar olduğunu gözden kaçırmayalım. Somut örnek olsun diye söylüyorum: Bunca yıldır taşrada emsalsiz hizmetler veren Devlet Tiyatrolarının, üç büyük kent dışında sanatçı kadroları asla 30'u geçmemiştir.

Onun dışında -çok gerekirse- bazı sanatçılarla sezon başına, oyun başına sözleşmeler yapılır. Tekrar ediyorum, genelde teknik kesim, memurlar, atölye ve depolar ile araçlar konusunda belediyenin mevcut olanaklarına yaslanılabilir.

Şimdi düşünüyorsunuz: "Tamam, 50-60 kişinin kadrosunu bulduk, maaşını verdik, onunla bitmiyor ki, daha bunun prodüksiyon masrafları var?" Tamam, ama bakın önümüzde örnekler var: Bakırköy, Eskişehir, Kocaeli, İstanbul. Gayet iyi biliyoruz ki, İstanbul'da 100 yıldır Şehir Tiyatrosu var ve İstanbul Belediyesi 100 yıl boyunca asla tiyatro yüzünden iflas etmedi. Diğerlerinin en genci 12 yaşında. Bu belediyelerin hiçbiri tiyatro yüzünden iflas etmedi. Ama kuranları da her fırsatta şükranla anıyoruz; çünkü o kentlerin tarihe ve topluma kattıkları canlı bir organizma var: Tiyatrosu var! Ciddî bir fizibilite, bu işlerin getireceği yaşamsal katkılara karşılık, malî yükünün gözümüzde büyütülecek bir şey olmadığını gösterecektir.

Manevî yüküne gelince, o da büyük ölçüde 'bilinmeyen' karşısındaki çekingenlikten oluşur. Kaygı duyulur. "Zaten işimiz başımızdan aşkın. Bir de başımıza dert almayalım" diye düşünülür. Bir takım netameli sorular kafalarda uçuşur durur:

"Kim sanat yönetmeni olacak? / Sanatçılar nasıl seçilecek? Şimdi bir milyon oyuncu, yeğenim de dahil, 'beni al, beni al' diye başıma üşüşecekler! / Yazarlar kapımı aşındıracak, 'oyunum niye oynanmıyor' diyecek. / Bu tiyatrocular kaprisli, zor insanlar; başımıza iş açmayalım. Sanatçılarla da ben mi uğraşacağım? / Hem sonra sakıncalı bir şeyler oynarlar filan?"...

Ama işte yukarıda sözünü ettiğimiz asgarî 'özerklik' anlayışına dayalı bir yönetim biçimi ve süreli sözleşme, bu manevî yükü kısa sürede ortadan kaldırır. Bir manevî haz

haline getirir. Çünkü çeşitli çevrelerin baskıları karşısında söylenecek, ortaklaştığımız, ilkeleştirdiğimiz, içselleştirdiğimiz bir söz vardır artık: "Ben o konulara karışmam kardeşim. O kurumun sanatsal özerkliği var. Sanat özgürdür, kurumları da özerktir!"... Ne dersiniz, şahane değil mi?...

Sürelî sözleşmeli Sanat Yönetmeni

Maliyet, kadro, kemikleşme, memurlaşma, bankamatik faaliyet ve benzeri bazı eleştirilere karşı, baştan önlemler almak mümkündür. Bu sorunlar, ilkeli ve rasyonel bir yapıyla aşılabılır. Ve bütün bu konuların anahtarı da 4 yıl süreli sözleşmelerdir. Kentin nüfusuna ve hizmet verilecek koltuk sayısına göre sınırlı bir çekirdek kadro oluşturulur.

Şu önemli. 30 yıldır söylüyoruz bunu: Devlet-şehir her hangisiyse, ödenekli tiyatroların sanat yönetimleri süreli sözleşmeli olur. O pozisyonlar, 65 yaşından emekli oluncaya kadar kazık kakılacak yerler değildir!

Sanat yönetmenleri 3 ya da 4 yıllık bir süre için sözleşme ile görevlendirilir ve yetkilendirilir. Sözleşme ile bu süre içinde sanatsal tercihleri açısından baskıdan uzak olacağı garanti altına alınır. Sözleşmenin geçerli bir gerekçe olmadan sona erdirilmesi durumunda, kendisine sözleşmede öngörülen bir tazminat ödenir.

Sözleşme süresinin bitiminde görevin de biteceği, taraflarca peşinen kabul edilmiştir. Öyle ki, kimse başında durduğu sanat kurumunu, beybabasının Salacak'taki bağı sanmasın, "ağaçlar koltukta ölür" demesin. Dolambaçlı siyasi çalımlara ve boş tartışmalara gerek kalmamasın.

Sanat yönetmenini seçmek için de mahalle baskıları altında terleyip sıkılmaya gerek yoktur. Objektif bir yöntem var: İlan, başvuru, projelendirme, değerlendirme.

Kuracağınız kuruma süreli olarak sanat yönetmeni atamak istediğinizi kamuya ilan edeceksiniz. El altından, tavsiye ile, nepotizm ile yaparsanız da olur; ama iyi olmaz, ilkesizlik olur, alaturka olur. Dönüp sizi vurur...

İstekliler başvuracak. Başvuran adaylardan özgeçmiş, referans vb. bilgiler dışında, 4 yılda uygulamak istediği sanatsal ve yönetsel politikalar ve hedefler üzerine ayrıntılı

proje isteyeceksiniz. Projelendiremiyorsa, aday olmasın zaten, tezgâhta kestane satmıyoruz ki!

Toplanan başvuruları, başkan veya danışmanlarının değerlendirmesinin doğru olmayacağını düşünürüz. Seçimin, uzmanlardan oluşan bağımsız bir kurula bırakılması, en sağlıklı çözümdür. Aman! Lütfen dikkat: komisyon icadetmiyoruz! 3 ya da 4 yılda bir, davet üzerine toplanıp değerlendirme yapacak bir ustalar, uzmanlar heyetinden sözediyoruz. Sabrınız, ilginiz ve zamanınız varsa, adayları daha iyi tanımak için siz de o heyete katılırsınız.

Değerlendirme sonucunda komisyon size 2 ya da 3 aday gösterir. Onlar arasından seçimi yine siz yapar, 4 yıl süreli sözleşmesini imzalarsınız. Sonra herkes işine bakar. Sözleşme bitiminde taraflar birbirine teşekkür eder, mızızlanmadan ayrılır. Ya da uyum varsa, belki bir dönem daha uzatılır... Aksi takdirde bir 30 yıl daha "Hayriye hanım doğru bir seçim miydi?," "Vay, Hayriye hanım neden görevden alındı?" şeklinde boş boş tartışılacaktır, bilginize...

İşte bu noktada yukarıda saptadığımız noktalardan birine burada yeniden dönebiliriz. Hani yönetimin hiçbir yönlendirmesi olmayacak mı demiştik ya? O konunun yönetim cephesinden görünüşü de şöyle:

Doğal ki yerel yönetime bağlı sanat kurumundan beklentileriniz olacaktır. Diyelim ki yıldönümleri, anmalar, kardeş şehirler, uluslararası ilişkiler. Ya da hedef seyirci katmanları, sosyal, düşünsel ve eğitsel odaklanmalar ve benzeri. İşte bu beklentileri, 'Sanat Yönetmeni'ni seçecek olan geçici komisyona bildireceksiniz. Yönetimin beklentileri ile adayların niteliklerini ve projelerini bağdaştıracak ve filtreleyecek olan, o tarafsız uzmanlardan oluşan komisyondur. Kaldı ki komisyonun önereceği adaylar arasından son tercihi yine siz kullanacaksınız.

Sanat yönetmenini atadıktan sonra da, 4 yıl boyunca onun ve çalışma arkadaşlarının öz-erkini tanıyacaksınız.

Önemli: İşte bunun için yönetim kurulunda çoğunluk sanatçılar tarafında olacak. Ayrıca: Repertuar Kurulu falan gibi sansür ve servis mekanizmalarına da asla itibar etmeyeceksiniz. Kimin ne oynayacağından size ne? Memlekette iyi ya da kötü kanunlar var zaten...

Tiyatro binası

“Hepsi iyi güzel de, benim uygun bir tiyatro binam yok. Yapacak param da yok”... Pekala, son olarak ‘uygun’ tiyatro yapılarına da değinelim: Bu konuda içinde tiyatrocuların da bulunacağı bir danışma kurulu, kaçınılmaz hale gelmiştir. Hem tasarlanacak yeni yapılar için, hem de dönüştürülebilir yapılar için. Çünkü her iki türden yapılar açısından, meslekdaşlarımızla ortak teşhisimiz şudur:

Tiyatro binası deyince nedense herkesin aklına dışardan şöyle zalım bir yapı geliyor. İçeriye doğru girdikçe mermer basamaklar, pirinç trabzanlar, kırmızı halılar, ahşap kaplamalar, rüküş avizeler, kadife perdeler, protokollos koltuklar, bir gösteriş, bir şaşaa, bir tantana ve sonunda yaklaşınca, kibrit kutusu gibi bir sahne. Biraz aklı erer gibi duranlar da hemen otopark gibi bir orkestra çukurundan, İtalyan sahneden, sahne asansörlerinden, döner sahneden, gizli ışık köprülerinden, robot ışıklardan ve bilmemkaçbin wattlık hoparlörlerle ses sistemlerinden sözetmeye başlıyorlar. Bu ülkemizde çok uzun zamandır bir türlü önü alınamayan büyük bir yanlış.

Oysa tiyatro için, yeterince geniş, içinde sütunlar olmayan, yüksek tavanlı, dahili ve harici sirkülasyonu temiz, ısıtılabilen ve havalandırılabilen bir uzam yeterlidir ve inanın ki daha yararlıdır. Orayı işinin ehli sanatçılara ve mimarlara bırakın, bakın ki ne mucizeler doğar...

Özetleyeyim:

Kullanışlı bir bina, 30-40 kadrolu eleman, süreli sözleşme yöntemiyle oluşturulacak bir sanat yönetimi, sanat yönetimine özerklik tanıyan demokrat bir yaklaşım ve üstüne bir tutam cesaret ile miktar-ı kafi iyiniyet; yerel yöneticilerimizin, özellikle CHP’li belediyelerin şansısıdır.

Tabii ki bu düşünceyi, büyükşehirlerin öncülüğünde, nüfusu belli bir yoğunluğu aşmış şehirlerde ve büyük ilçelerde de geliştirmek gerek.

Sözgelimi İzmir Büyükşehir’de bir pilot uygulama, yanısıra İstanbul’un Kadıköy, Şişli, Beşiktaş gibi ilçelerinden birinde bir pilot uygulama. Öyle ki, diğerlerine örnek olsun.

Hem insanımıza yatırım yapmak, hem de tarihe geçmek için...

Biliyorum ki, birşeyler yapma, adım atma ihtiyacı ile, elaltından bazı yönetmelikler dolaşımında. Her birine saygı duyarım; ama tartışılması, irdelenmesi kaydıyla. Ben, bu tür konuların bireysel ilişkilerle yürümesinin çok sağlıklı olmadığına inandığım için; alenî bir tartışmaya, bir ortaklaşmaya klavuzluk edebilir umuduyla, bir yönetmelik taslağı da hazırladım. Çoğalttım, getirdim. Bu bildiriye ek olarak ilgililere sunuyorum. Bu konuşmamı da onun gerekçesi, açıklaması, dibaçesi sayarsanız memnun olurum.

Yarama dokunduğu için, hoyrat gibi uzadı gitti. Sabrınız için teşekkür ederim.

Sunucu- Biz teşekkür ederiz. İronisi mevcuttan güç alan, bu hem geliştirici, hem ufuk açıcı, hem de dinlemesi keyifli konuşma için.

Şimdi son konuşmacımız Orhan Alkaya'ya sözü bırakmak istiyorum. Yönetmen ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları eski Genel Sanat Yönetmeni. Ve, tabi eklemekten geçemeyeceğim, şair...

Sunucu- Biz teşekkür ederiz. İronisi mevcuttan güç alan, bu hem geliştirici, hem ufuk açıcı, hem de dinlemesi keyifli konuşma için.

Şimdi son konuşmacımız Orhan Alkaya'ya sözü bırakmak istiyorum. Yönetmen ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları eski Genel Sanat Yönetmeni. Ve, tabi eklemekten geçemeyeceğim, şair...

Orhan ALKAYA- O zaman, konuşma girişimi değiştireceğim. İstanbul Şehir Tiyatroları eski Genel Sanat Yönetmeniyim. O 'eski'nin yerleştiği yer çok önemli. Kültürümüzle ilgili olarak bu kelimenin var edici ve yok edici gücüne dair çok tanıklığım olduğu için bir ufak saptama yapayım mı diye düşünüyordum, bu vesileyle yapacağım.

Sürrealizm Türkçeye 'gerçeküstüçülük' diye çevrildi ve kuşaklar boyunca sosyalistler sürrealizmi gerici bir burjuva sanat akımı olarak nitelendirdi. Üst gerçekçilik olarak çevrilmiş olsaydı, ki doğrusu buydu, sanırım algı çok değişecekti. Modernitenin en uç, en devrimci hareketi için algı çok farklı olacaktı ülkemizde.

Oturduğum andan beri bir şey düşünüyorum. Sosyal demokrat belediyeler nitelemesi. İki nedeni var bunun. Birincisi, sosyal demokrasinin devleri, işte Palme'ler, Kreisky'ler, Willy Brandt'lar sahadan çekildikten sonra sosyal demokrasinin tarifinde de sıkıntılar yaşadığımız bir gerçek. Almanya'da, Helmut Schmidt'le, sonra Gerhard

Schröder'le, sosyal demokrasinin tarifini nereye oturtacağımız konusunda ciddi problemler yaşıyoruz. Aynı şey en bilinen örneklerden olduğu için zikredeyim, Tony Blair için de geçerli. Birincisi bu.

İkincisi daha yerel, daha lokal. Sosyal demokrat kavramının neyi murat ederek kullanıldığı konusunda şüphem yok elbette. Ama içini gerçekten doldurarak mı hareket ediyoruz, bu da bir mesele. Yani, kök sosyal demokrasiyi kabul ederse, seçime hazırlanırken adayları bu kriterlere uygunluğu çerçevesinde belirleyen bir yapı var mı, bundan da çok emin değilim, doğrusunu söylemek gerekirse. Onun yerine daha eski bir kavramımı kullansak diye hep düşündüm oturduğumdan beri. Toplumcu belediyecilik mi desek? Burada da, gerçi kavram biraz Türkçe'de eğilmiş durumda. Aslında kastedilen, sosyalist, toplumsalcı... ama bu yerleşt! Toplumcu belediyecilik acaba daha mı yerli yerine oturacak, bir soru işaretidir. Ortaya attım.

Kùltür ve sanat dediğimizde, genellikle sanat alanından bahsediyoruz. Kùltür kavramı "agdicultura" kelimesinden yani "toprağı sürmek"ten türüyor. Toprağın sürülmesi ile ilgili bir problemimiz olduğunu kabul ederek yola devam etmemiz daha doğru olur diye düşünüyorum. Çünkü uzun süredir biz bu toprağı doğru dürüst sürmedik. Bir toprak bakımsız bırakıldığında, ondan verim almak zaman işidir. Kolay kolay size geri dönmez, hemen cevap vermez. Sözgelışı popülist tercihleri bir anda ortadan kaldırmamız mümkün değildir. Çünkü toprağı yanlış kullanmışsınızdır o dönemde. Ama sanat, "tekne" kelimesinden yani "yapmak"tan türüyor. "San" kökü de, Arapça'da yapmak ve biz de şimdi yapmaktan bahsedebiliriz. Toplumcu bir belediyecilik anlayışı ya da sol bir belediyecilik anlayışı ya da sosyal demokrat bir belediyecilik anlayışı neleri yapmalı ve nasıl yapmalı?

Öncelikle ihmal ettiğimiz bir yerden başlamak gerekiyor. Bu belediye dediğimiz şey, bir kent devleti aslında; "site". Onun evrilmiş halinden bahsediyoruz. Onun en küçük biriminden, mahalleden başlamak gerekiyor. İhmal edilen bir şeydir bu. Makro politikalar genellikle gündelik hayatın içerisindeki zenginliğin üzerini örter, onu görünmez hale getirir. Makro politika yerine mikro politika alanını önümüze bir hedef olarak koyarak ne yapabileceğimize bakarsak, zannediyorum o mahalleden evrensel doğru yürümek daha kolay olacak. Somut yakın örneği, 'Gezi direnişi' forumlara evrildikten sonra birçok mahalle ortaya çıktı. Kimliğini yeniden tarif eden mahalleler. Yani, kimi bir sanat mahallesi olarak tarif etti kimliğini; kimi forum mahallesi olarak tarif etti. Bunlar yeni cazibe alanları, çekim alanları oluşturular.

Şimdi, mahalleye toplumcu belediyeçilik anlayışıyla bakacağını varsaydığımız yerel yönetim, buralara nasıl yaklaşmalı? Somut olarak önümüzde örnekleri olduğu için, bir düşünme notudur. Kamu bütçesini buralar için kullanamam -mı demeli mesela? Yani kamu bütçesi kullanıyorum, sizin sanat sokağınız, sanat mahalleniz beni ilgilendirmez mi demeli? Yoksa, burada otonom bir insiyatif oluştu, ben burayı bir model haline getirmek için neler yapabilirim, kamuyu, kamunun kaynaklarını buraya nasıl transfer edebilirim, nasıl daha değerli hale getirebilirim diye mi bakmalı? Elbette konuşurken ikincisi, uygulamada sık sık birincisiyle karşılaşırsız o ayrı. Ama ikincisidir doğru olan. Çünkü, yerelden üremiş, kendi otonomisi içerisinde bir kimlik üretmeye başlamış olan toplumcu belediyeçiliğin kökenini, üzerinde yürüyeceği başlangıcı, zemini oluşturur.

Katılımcılık dediğimiz zaman insanları bir araya toplayıp görüş alışverişinde bulunmaktan daha ötesini anlamamız gerekiyor. Katılımcılık, her bir yurttaşın tercihlerini ifade edebileceği seçilmiş temsilcilerinin, yerel yönetimlerin en azından istişari organlarının içerisinde yer almasını mümkün kılmakla başlayacak bir süreç. Yani fikrinizi alırım, sonra ben bildiğimi yaparım dediğiniz zaman, “işte sorduk ya sana kardeşim, ne dediğini anladık” dediğiniz zaman katılımcılık mekanizmasını işletmiş, hayata geçirmiş olmazsınız. Ama 70’leri hatırlayanlar, yerelden başlayan, mahallelerin ekseninde oluşturulan, muhalefet meclislerini çok iyi bileceklerdir. Mahalle meclisleridir aslında muhalefet meclisleri denilen mekanizma. Küçük çapta da bir yerel yöneticilik, yerel yönetim modeli olarak bir örneği de vardır. Ordu’nun Fatsa kasabasında bir örnek belediyeçilik çalışması yapılmıştır.

O kadar enteresan bir çalışmadır ki, olumlu ve olumsuz yanlarıyla büyük bir zenginlik olarak tartışmaya değerdir. Keza, 70’lerin gene toplumcu belediyeçilik adına gerçekleşmiş başka örnekleri de var. Ankara’da Dalokay örneği var, Tonguç örneği var, Antalya’da. Çoğaltılabilir. Bence bütün zaafalarına rağmen İsvan örneği var İstanbul’da. Bunlar çok değerli deneyimler. Bu deneyimlerin üzerinde de bir politika nasıl geliştirilir diye düşünmek mümkündür. Katılımcılığı mümkün kılacak olan mekanizmaları oluşturmak son derece önemli.

Sonra geliyoruz en önemli bölgeye. Kent devleti ne yapmalı? Belediye ne yapmalı? Yereldeki potansiyel esas. Yereldeki potansiyeli en iyi biçimde değerlendirecek, onu bir gelişme sürecinin içerisine sürdürülebilir bir gelişme sürecinin içerisine dahil edecek organlar, mekanizmalar nasıl oluşturabilir? Ben de aynı noktaya geleceğim;

Yücel'in çok değerli önerilerin, sonuna kadar destekleyenlerden biriyim. Yerel yönetimlerin kendi sanat kurumlarının olması gerektiğini söyleyenlerden biriyim. Oraya geleceğim ama, altına şunu döşemek istiyorum: Yereldeki mahalleden başlayan, kent devletinin tamamındaki potansiyeli içerecek olan, o potansiyeli aktife çevirecek olan, harekete geçirecek olan bir kurumsallaşma bizim için çok değerli. Aksi takdirde dışarıdan transfer edilmiş bir yapı olma tehlikemiz var. Orada güzel şeyler yapan bir yabancı olma tehlikemiz var. Bunun bizim alanımızda, gerçekleşemeyen, ne yazık ki ucundan dönülen bir modelini ustamız Muhsin Ertuğrul '62 senesinde tasarılaştırarak meclise kadar getirmiş ve 101 -hepsi CHPLi-milletvekilinin imzasını da altına eklemişti. Neden direktten döndüğü konusunda tarihsel yanılığımı ben birkaç sene önce giderdim. Onu şimdi açmayacağım. Bölge konservatuarları ve bölge tiyatrolarını, organik olarak bir arada tasarlanan yapılar olarak önermişti bu kanun tasarısı. Gerçekleşebilseydi, Türkiye'nin 7 ana bölgesinde 7 konservatuar ve 7 bölge tiyatrosu oluşturulacak ve bunlar eğitim sürecinden çıkan, tamamlanmaya doğru evrilen, sanatçı adaylarını kendi bölgelerinde istihdam eden birer sanat üretim organizması oluşturacaktı ve tabii ki bir model olarak yayılmaya son derece açık bir organizma olacaktı bu. Gerçekleşmedi. Bugün geri dönülebilir mi? Geri dönülmez. Tarihte kaçan trenleri tekrar geriye alma şansınız yok. Bir metafordan bahsediyorum tabi ki tren derken. Ama, bu bir ana fikir olarak size cazip geliyorsa, yani Beşiktaş belediyesi için Abbasağa mahallesi ya da Yıldız mahallesinde yaşayan gençlerin potansiyellerini değerlendirmek önemliyse, bunun organlarını kurmak için ne yapabiliriz, nasıl harekete geçebiliriz... bu düşünölmeli.

Sanat kurumlarının altyapısını oluşturan Halkevleri, ki Ercan Karakaş'ın konuşmasında da önemle zikredildi, işte böyle bir altyapıydı. Sonra bu Halk Eğitim Merkezlerine doğru evrildi. Halkevleri ikincilleşti. Ama sonuç itibarıyla maksat şuydu; o bölgenin insanlarına belli bir eğitim vermek ve o eğitimi kullanılabilir hale getirmek. Bu ana fikir olarak benimsenecek olursa, başlamak için daha iyisi yapılabilir. Sözgeleş Cengiz Bektaş'ın, kabul eden belediyelere yapıp uyguladığı bir Halkevi modeli var. Bir mimari model bu. Bence olağanüstü. Çünkü işlikle, atölyeyle yaşama alanını ve üretimi gösterme, sergileme alanını bir arada barındıran bir model.

Eğer katılımcılığı gerçek anlamıyla hayata geçirmeye başlarsanız, bunun gibi başka öneriler de çıkacaktır. Elbette Bektaş'ınki gibi çok uzun bir deneyimden süzölmüş bir değerin altında şeyler de çıkacaktır. Ama, karşılaştacağınız fikir zenginliği, nasıl bir belediyecilik yapmak istediğinize bağlı olarak, önünüzü açacaktır. Tabii birçok alana

yayılıyor. Mesela, Kent Müzesi ve mikro müzeler. Kadıköy Belediye Başkanını da burada gördüğüm için söyleyeyim: Haldun Taner'in oturduğu son sokaktaki evinin karşısında bir bina var, Kadıköy belediyesine ait. Bu bina bir ara Kadıköy gazetesinin binasıydı. Çok güzel, küçük bir eski Kadıköy evi. Önümüzdeki sene de Haldun Taner'in 100. doğum yılıdır. Bir Haldun Taner müzesi oluşturmak için güzel bir imkan. Somut bir öneri sunuyorum, boş duran, son derece kişilikli bir bina ve Haldun beyin oturduğu evin tam karşısında... Bir Haldun Taner Müzesi neden olmasın? Hadi çoğaltalım, Dağlarca evini bağışlamıştı müze yapılıns diye, 2014'te 100. doğum yılıydı. Önümüzdeki sene de, Aziz Nesin'in doğumunun 100. yılı. Aklıma gelen ilk örnekler bunlar. Onların değerini ifade edebileceğimiz, onların değerini paylaşarak çoğaltabileceğimiz, unutulmalarını engellemekle kalmayıp, onların savunduğu hayat görüşünü hayatın içinde sürekli kılabileceğimiz bir takım alanları yaratmak aslında kolaydır, elimizdedir, mümkündür. Sadece bir vizyon, bir bakış gerekir. Bu kadar basittir.

Sanat binaları; bu konu bizim en zayıf halkamız. Çünkü Yücel de konuşmasında değindi, ben bu konuda kişisel olarak da çok fazla acı çekmiş biriyim. Sayısız korkunç bina gördüm. Müdahale ederek, bir miktar düzelttiğim için kendimi affediyorum. Hiç değilse birkaç binayı elimizle yaptık diye. Burası, bir otelin balo salonu. Ben bundan daha kötü çok tiyatro salonu gördüm. Çünkü, bir yükselti koydukları zaman buna sahne diyorlar. Yukarıya bir şey asacaksın, niye ki diyorlar... Sahnenin karşısında oturacak yer varsa, işte tiyatro. 700 civarında kalemnden oluştuğunu biliyoruz, bir tiyatro binasının. Çok temel, alfabe düzeyinde ifade edecek olursak, elinizdeki uzamı 4'e böldüğünüzde bunun 4/1'nin fuaye, 4/1'nin salon, 4/1'nin sahne, 4/1'inde sahne gerisi olması gerekiyor. Böyle baktığınız zaman, 500 kişilik bir salonun 400 metrekaleden aşağı olmayan bir sahneyi barındırması gerektiğini biliyoruz. Anlattığımız sayısız örnekten birkaçında başarı elde ettik. Birkaçında iyi sahneler elde ettik ama, şu an itibarıyla sanat binaları konusunda bir şeyi kabul etmemiz gerekiyor: Çok yoksuluz. "Kültür Merkezi" adı altında yapılan, "çok amaçlı salon" zırvalamasıyla gerçekleştirilmiş, tamamıyla bilinçsiz, tamamıyla sanat üretim koşullarının uzağında, ama tabi ki granitleri, pirinçleri, avizeleri, koltukları oldukça pahalı olan birçok salon var İstanbul'da da, Türkiye'nin her yerinde de. Ama, bir model üretmek lazım. Mesela, Tito dönemi Yugoslavya'sı bu konuda bir model üretti. Hinterland'ı dolaşırsanız, eski kraliyet dönemleri binalarını saymazsak aşağı yukarı binaların hepsinin mimari yapısı aynıdır. Yani bir büyük salon, sahne vardır, onun bir tarafındaki kulak çok büyüktür, yan kulis ve oradan alttaki tiyatroya geçilir, arka tarafı rezidanstır. Yani, bir modeldir.

İsveç'te Stockholm'daki Kraliyet Tiyatrosu'nu saymazsak, Stockholm'den başlayınız kasaba kasaba gidiniz, tiyatro binaları aşağı yukarı aynı modelde yapılmıştır. Aşağı yukarı aynı hacimdedir. Dolayısıyla bizim çektiğimiz turne ızdıraplarını da çekmezsiniz orada. İstanbul Şehir Tiyatrosu 100 yıllık bir kurumdur. 10 sahnemiz var şu anda, ama sahnelerimizin hiçbirisinin ölçüsü bir diğerini tutmadığı için sahne değişimlerinde büyük sıkıntı çekiyoruz. Bir tane İstanbul tiyatrosunun, kendi üretimini kendi binalarında sahnelemesinden bahsediyorum. Bu nasıl mümkün olur? 1935 yılında bir mimari proje yarışması yaptı Muhittin Üstündağ; hep hayırlarla yad ettiğim İstanbul'un eski Belediye Başkanı. Yarışma sonuçlandı, bir Avusturyalı mimar birinci oldu. Ama, bina yapılmadı. Sonra biz bir proje yarışması açtık. Biraz benim iteklememle olmuş bir projedir o. 2008 senesinde sonuçlandı. Şişhane'de 600 kişilik bir salon, 300 kişilik bir deneme sahnesi ve bir çocuk tiyatrosu sahnesinden oluşan bir kompleks. Yarışma sonuçlandı, para ödülleri dağıtıldı, sonra unutuldu, unutturuldu. Büyükşehir Belediye Başkanı'na defalarca sordum, havaya bakarak, "yapacağız yapacağız" dedi hep. Şişhane, hayata geçirilebilseydi, esaslı bir model oluşturacaktı. Ulusal ya da uluslararası bir yarışma ile yapılır bu tür binalar. Bu işlerin başında uzmanların, liyakat sahibi insanların durması gerekir ki sonuç alabilesiniz. Müteahhide verilen ehemmiyet kadar liyakat sahibine de önem verilse, harcanan paralarla çok değerli sonuçlar elde etmek mümkündür.

Sanat kurumlarının oluşması konusunda, Yücel Erten'i sonuna kadar destekliyorum. Tabi ki aramızda modelin yürütülmesiyle ilgili görüş ayrılıkları var. Önemli değil onlar. Ama, 100 bin nüfusu bazen kriter olarak kullanmamakta yarar var. Veli Ağbaba adını verdi, Arguvan... Nüfusu 2 bin civarında değil mi? Arguvan'da 40 bin kişiyle konser yapılıyor, ben tanık oldum. Şimdi Arguvanlı, "ben bir şehir tiyatrosu istiyorum" derse, "göt 98 bin kişilik bir nüfus elde et"mi diyeceğiz? Bunun önünü açacak bir politika üretmek gerekiyor.

Yerel yönetimlerin tiyatro kurması gerekiyor. Ama tiyatro yönetmemesi de gerekiyor. Tiyatro yönetecek insanlara belli bir dönem için idari ve mali özerklik verilmesi lazım. Mali olarak tam şeffaflığı sağlayacak bir denetim kurmak kaydıyla tam özerklik verilmesi lazım. Bizde bir laf vardır, "kervan yolda düzülür" diye. Aslında, milli karakterimizi izah eden laflardan biridir. Bir yönetici, sanat yönetmeni seçerken, "bir de bunu deneyelim" diye mi seçmeli? Yoksa, Yücel Erten'in önerdiği gibi başvurulara bakıp, mülakatlarınızı yapıp, o insanın biyografisine bakıp, geçmişine bakıp, "evet ben seninle çalışmak istiyorum; çünkü senin ürettiğin sanat vizyonu benimki ile örtüşüyor;

buyur 4 yıl senindir, hiçbir şeyine karışmıyorum” mu demeli? Bizde, hep kervan yolda düzüldüğü için, bunun çok kötü örneğini görürüz. Belediye yöneticisinin bu kurumların içinden elini çekmediği çok örnek biliyorum. İyisini biliyorum, kötüsünü biliyorum. Bunda bir anlayış devrimine ihtiyacımız var. Evet sanat kurumları oluşmalı ve bu kurumların özerkliğini tanımalıyız. Çünkü toplumcu belediyecilik özerkleşmeye önem verir, ki bunu sosyal demokrat belediyecilik olarak da anlayabiliriz.

Kriterimiz tek olmalıdır arkadaşlar. Bunu açmayacağım sadece söyleyeceğim. Dünyada kullanılan temel kriteri söyleyeceğim. Kamu sübvansiyonundan yararlandırılacak olan sanat üretiminde kullanacağımız kriter, ticari olup olmamasıyla ilgilidir. Eğer siz gişe kaygısıyla ve bunu elde edebilme yatırımlarıyla hareket ediyorsanız, kamu bütçesinden yararlandırılmanıza gerek yoktur.

Operaya, baleye ise, hiç dokunulmamalı. Tam sübvansiyon kaldırıldığı anda, bu ülkede opera ve bale sanatları tamamen biter. Senfonik müzik tamamen biter. Bunlar tam sübvansiyon edilen alanlardır. Bir tek tercihiniz var, “istiyorum” ya da “istemiyorum” dersiniz. İstiyorsanız koşulları bellidir. 1946’da, savaştan çıkmış Almanya’nın Bonn eyaletinde, tiyatro vergisi konulup konulmaması üzerine referandum yaptılar, Referanduma katılan halk, “tiyatro vergisi koyun” dedi. “Bizden para alın” dedi. Karamsar bir şey söylemek istemiyorum ama, buraya doğru nasıl evriliriz, bakmak gerekiyor. Buraya doğru gelemeyeceğimiz yerlerde de, işte o sübvansiyonu zorunlu hale getirmenin bir yolunu bulmamız lazım.

Son olarak, sanat kurumlarının oluşmasıyla ilgili yasal mevzuata değineceğim. Evet, mevzuat oldukça daralmış vaziyette. Özellikle, son dönemde, son 10 – 12 yıl içinde çıkan kimi yasalar, -kamu mali yönetimi kanunu başta olmak üzere- alanı oldukça dar bir hale getirdi. Bir de, TÜSAK hazırlığı var ki, TÜSAK tam bir imha projesi. Bunun gerçekleşme ihtimali de, meclise indirmelerine bağlı, o kadar. İndirdikleri anda çıkartırlar. Büyük bir tehdidin içinde yaşıyoruz; altında filan değiliz düpedüz içinde yaşıyoruz.

Yücel’in değindiği, benim de tüylerimi diken diken eden, itiraz ettiğim ihale modeli biraz kaçınılmaz bir model olarak karşımıza çıkıyor. Bunu nasıl aşarız? Üretimde hiçbir payı olmayan bir aracı şirkete %25 pay vermeniz gerek bir kere, her şeyi bir yana koyun. Ve çalışan elemanınızın sizin değil, o şirketin elemanı olması demek. Bu problemler bir alan. Nasıl aşılabilir? Bu, işte yeni yasalar gerektiren, yeni sübvansiyon modelleri

gerektiren bir çalışma sahası. Çünkü bizim tek temelli sübvansiyon modelimiz katma bütçeydi. 1927'de çıkan bir kanundur o da. 1050 sayılı kanun. O kaldırıldı, lağvedildi. O kanundan sonra, artık devletin sübvansiyon modeli ortadan kalkmış durumda. Devlet Tiyatroları bir genel müdürlük olarak varlığını sürdürüyor, o da zikretmek bile istemiyorum ama, korkunç bir tehditle karşı karşıya.

Model üretmek zorundayız. Ben bu aralar vakıf üzerinde çalışıyorum, model olabilir mi diye. Yetmez. Kamu bütçesinin nasıl kullanılacağı ve kullandırılacağına dair yasal mevzuattaki boşlukların doldurulması zorunlu. Aksi takdirde çok güzel şeyler hayal eder, ama havanda su dövmek zorunda kalırız korkarım.

Sosyal demokrat belediyecilik ya da toplumcu belediyecilik, ne dersek diyelim, mahalleden başladığında değerli olacaktır. Teşekkür ederim.

Vecdi SAYAR- Birkaç noktanın altını çizmek istiyorum arkadaşlarımla konuşmalarının arkasından. Şimdi yerel yönetimlerde hepimizin farklı bağlamlarda ilişkileri oldu. Hepimiz yerel yönetimlerde işler nasıl gidiyor bunu çok iyi planlıyoruz. Buradaki temel sorun şu; karşımıza hemen yerel yönetici şu argümanla çıkar. Ama halk bunu istiyor. Ne yapalım yani sizin istediğiniz şeyler çok yukarıda kalır. Bunları talep etmiyor. Elbette ki bu çok zorlu bir süreçtir. Bir şeyi empoze etmek değil yavaş yavaş bir farkındalık yaratma süreci yaşatmamız lazım. Yani süreç odaklı bir politika, strateji geliştirmemiz lazım. Burada farkındalık yaratılması lazım. O bölgede, o kentte halkın yani o kentlinin kültürel ihtiyaçlarının farkında olması gerekir. Hepiniz biliyorsunuz ama kayıtlara geçsin diye şunu okumak istiyorum insan hakları evrensel bildirgesinin 27. maddesi. Herkes toplumun kültürel hayatına özgürce katılmak, sanattan yararlanma ve bilimsel gelişmeye katılarak yararlanma, paylaşma hakkına sahiptir. Bu hakkın farkında olması gerekir ve bu bir süreçtir. Şimdi sürecin kentliler tarafından sahiplenilmesi ve sonuçta kültür hayatını yönetim dediğimiz ortaklaşa yönetilmesi gerçekten de kağıt üstünde güzel görünen ama uygulamada pek de kolay olmayan bir yöntem. Ama buna adım adım nasıl ulaşabiliriz? Örneğin tiyatro vergisinden bahsetti bazı Avrupa kentlerinde doğrudan doğruya bir otellerden alınan her turist için çok küçük bir rakam sizin otel faturanıza ekleniyor ve bu doğrudan doğruya kültüre gidiyor.

Şimdi o halkın hakikaten de ya da oraya gelen turistin buranın kültür yaşamına katkı sunmasının gerekli olduğunun bilincine varması gerekiyor. Bunu yapabilmek içinde

gerçekten o kentliye sunduğumuz kültürel etkinliklerin niteliği farklı olmalı. Yoksa ben bedava konser yaptırıyorum dersiniz sizden iyisini gazoz firmaları yaptırıyor ve zaten öyle bir şey ki, sektörü mesela müzik sektörünü baltalayan bir konuma gelmiş durumda. Bugün Konuşulmuyor yine ayrıntılı kendi içinde sorunları olan bir alan. Ama bir yandan belediyelerin bedava konserleri, bir yandan çeşitli firmaların reklam amaçlı konserleri dışında insanlar para verip konsere gidemiyorlar.

Dolayısıyla tercihlerimizi yaparken o sektörün koşullarını gözönüne almamız gerekiyor. O sektörde çalışanların ihtiyaçlarını gözönüne almamız gerekiyor. Arkadaşlarım genellikle belediyelerin kendi sanat kurumları kurması gerekliliğinden söz ettiler. Tümüyle katılıyorum. Gerçekten de kimi zaman büyükşehir belediyeleri, kimi zamanda belli özellikleriyle örneğin Arguvan, Kapadokya gene oradaki bir küçük belediye nüfus açısından küçük bir belediye ama oranın kültür sanat potansiyelini gözönüne alarak çok ciddi uluslararası bir etkinlik yapabilir. Bu Türkiye'nin dörtbir yanında güneydoğusundan batısına pek çok kent için geçerlidir. Ama bunu yaparken de hepsinin kendi kadrolarını oluşturması değil, sivil toplumun projelerine açık olması gerekir. Bu nasıl seçilir. Genel yaklaşım şudur; ya dost, ahbap projeleri seçilir, ya siyasal güdümlü hangi siyasi görüşteyse o belediye oradan bir tanıdığın vasıtasıyla seçilir. Böyle yapılmıyorsa batı ülkelerinde iyi uygulamalar yapan ülkelerde gerçekleştirilen modellerden ders alınsa. Örneğin şunu yapıyorlar. Bir süreden söz ettim. En az birkaç yıllık bir strateji planlama ve bu planlama doğrultusunda yıllık programlar ve bu programda farz edin her alana belli bir bütçe ayrıldı ve mutlaka kendi birimleri dışındaki kuruluşların ister özel sektör, ister sivil toplum olsun bunların yapacağı faaliyetlere destek vermesi gerekiyor. Bu desteğin yöntemi de bir çağrı yöntemi olabilir. Bu çok somut bir öneri. Farz edin 2016 yılı için 2015 yılının ilk baharında diyeceksiniz ki eğer arkadaşlar benim bütçelerim şu kadar, yani bir sınırlarım var tabi ki, şu sınırı aşmayacak bütçeler çerçevesinde kendi alanlarınızda yapmak istediğiniz projeleri bana 15 Mart'a kadar teslim edin. Ciddi bir kurulla birlikte bunları değerlendirip bir sonraki yılın programına katkı verebilirsiniz ve o zaman işte sürece katılım, sürecin sahiplenmesi mümkün olur. Mutlaka ve mutlaka objektif kriterlerle ve uzmanlarla birlikte olur. Aksi halde maalesef hangi siyasal çizgide olursa olsun sonuçlar değişmez.

Sunucu- Çok teşekkür ediyoruz.

İKİNCİ OTURUM

Sunucu- Çok değerli konuklar, değerli katılımcılar, sosyal demokrat belediyelerde kùltür ve sanat sempozyumunun ikinci oturumuna hoşgeldiniz demek istiyorum. İkinci oturumumuzun başlığı programda da görüldüğü gibi kamusal alanda sanat ve kent estetiğı. Bugünün çok önemli bir konusu olduğunu düşünüyorum bende bir mimar olarak. Sizleri de ayrıca Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adına saygıyla tekrar selamlıyorum.

Öncelikle bir açıklama yapmam gerekiyor. Değerli hocamız Prof.Dr.Doğan Kuban maalesef dün ortaya çıkan bir rahatsızlığı nedeniyle oturuma katılamıyorlar. Saygılarını ve özgürlüklerini ilettiler. Benim iletmemi istediler. Öncelikle onu açıklamış oluyorum. Oturumumuz 4 konuşmacımızla gerçekleşecek. Çok değerli konuşmacılarımız var. Ben onları izinizle kürsüye davet etmek istiyorum. Değerli heykeltıraşımız Mehmet Aksoy, değerli mimar ve sinema eleştirmeni Atila Dorsay, İKSB kùltür politikaları çalışmaları direktörü Sayın Özlem Ece ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakùltesi Heykel Bölümü Öğretim Üyesi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Sayın Prof.Nilüfer Ergin.

Konuşmacılarımızın isteğı üzerine düzenleyeceğim sırayı. Ancak öncelikle çok kısada olsa birkaç düşüncemi konuya ilişkin iletmek istiyorum. Tabi ki, bir mimar olarak baktığımda ben mesleğim açısından bu konu çok çok önemli. Özellikle günümüzün sadece Türkiye’de değil, bütün dünya ülkelerinde belki de baş tartışma konularından bir tanesi kamusal alan, kamusal mekan meselesi. Burada tabi bugün ikinci oturumda kamusal alanda sanat ve kent estetiğı de bunun aslında gerçekten kalbine odaklanan bir tema olarak görülüyor. Kamusal alan der demez öncelikle ülkemizde bu kavramdan başlamak gerekiyor. Çünkü çok yanlış algılarla yönetiliyor bu kamusal alan tartışmaları ve tasarım meseleleri. ‘Kamusal alan’ demek nedir? Kamusal neden önemlidir, toplumsal sorumluluğun neden parçasıdır. Mimarlığın kentsel tasarımın değil sadece, ama politikanın da neden önemli bir parçasıdır? Bunları tartışmak gerekiyor çünkü bugün kamusal alan halkın girebildiğı her yer kamusal alan gibi yanlış bir tanımla tarif ediliyor. Halbuki kamusal alan tam da tersine bu başlıkta da belirtildiğı gibi sanatın, kùltürün, toplumun yeniden üretildiğı,

değerlerinin yaşatıldığı ve yeniden üretildiği çok özel bir mekan ve araç diye mimari ve kentsel tasarım açısından bakarak söyleyebiliriz. Bunun örnekleri tabii ülkemizde biraz sınırlı olsa da, çünkü genelde özelleştirmeye kamusal alanlar kamunun elinden alınıyor diyeceğim. Yani yeşil alanlar olsun, kültür mirası alanları olsun. Mimarlar olarak biz bu konularda çok dertliyiz özellikle son dönemde. Kamusal alan aslında toplumun sanatla beslenerek estetikle, insani değerlerle, duygularla, birlikteliklerle beslenerek yeniden üretmesinin mekanıdır. Ama bunu tasarlamak ve de bunu bütün olanaklarıyla zenginleştirmek çok önemlidir. Başta kültür politikaları ondan sonra da mimarlık politikası, kent politikasının parçaları oluyor. Tabii ki, estetik meselesi de ve sanat da bunların önemli ayaklarını oluşturuyor. Bugün büyük ölçekten küçük ölçüğe doğru indiğimizde, bu birlikteliğin, bütünlüğün olumlu örneklerini, başarılı örneklerini görebiliyoruz. Özellikle bunlar sosyal projelere dönüşmüş, yani kamusal mekan ve sosyal projeler bütünleşmiş şekilde karşımıza çıkıyor. Örneğin, Güney Amerika'da son yıllarda renklendirme projeleri ya da 'Kadınlar Kahramandır' projesi, 'Cephelerde Bellek' projeleri gibi sanatçılarla işbirlikleri hemen aklıma gelen son dönem örneklerinden. Aslında özetle söylersem, bu disiplinler arası bir alan kuşkusuz. O nedenle de hepimizi bugün burada olduğu gibi, sanatı, mimarlığı, politikayı bir araya getiriyor. Bir o kadar da kurumlar arası, dolayısıyla ve doğası gereği, olması gereken bir alan. Yine bugün burada olduğu gibi yöneticileri, yerel yöneticileri, kamusal yöneticileri, farklı meslektaşları bir araya getiriyor. Sabah oturumunda da çok güzel söylendi özellikle Orhan beyin konuşmasında. Bunların tabii yerel yönetimlerin sanat ayaklarıyla, sanat konseyleleriyle, özerk sanat kurumlarıyla, gençlik meclisleriyle de desteklenmesi, zenginleştirilmesi bir yöntem ve de muhakkak araştırma konusu. Zannediyorum CHP'nin de her zaman planında, programında olan meseleler. Ama bu fırsat için tekrar ben teşekkür etmek istiyorum, CHP yönetimine de.

Son olarak da şunu söyleyeceğim. Mekana katkı, yani mekânsal katkı ya da kamusal alana katkı sadece mimari kentsel mesele değil, insana bir katkıdır. Kuşkusuz topluma ve de geleceğe, düşünceye bir katkıdır. Çünkü mekan insanların fikirlerini de geliştiren, yeniden üreten ya da yok eden, silen bir araç olarak karşımıza çıkıyor.

Şimdi ben söz vermek istiyorum değerli konuşmacılarımıza. Öncelikle ilk konuşmayı değerli meslektaşım ve sinema eleştirmeni Sayın Atila Dorsay'a veriyorum.

Atila DORSAY- Merhabalar, böyle bir toplantının yapılabilmiş olması bile önemli kendi başına. Çünkü ülkeyi muhafazakar partiler korumuyor onlar batırıyor. Tam

tersine ülkeyi ilerici, solcu, eskiden devrimci derdik, partiler ve düşünce adamları koruyor. Böyle tuhaf bir ikilem oldu Türk toplumunda. Oysa muhafazakarların öncelikle muhafaza etmesi gerekir birçok şeyi. Bizde muhafazakar denen partiler her şeyi yıkıp talan etmekle meşguller.

Dolayısıyla bu tür toplantıların CHP tarafından yapılması çok önem taşıyor bence. Bugüne kadar da pek yapılmıyordu. Ama ülkenin ve kentin uğradığı sarsıntı, saldırı tufanı altında bu tarz toplantıların daha önem kazandığı düşünölmüş olmalı. Gerçi Türkiye her açıdan çok zor günler geçiriyor. Hukukun, anayasanın, adaletin, insan haklarının ayaklar altına alındığı bir dönem geçiriyoruz. Ama ben belki de mimar olmamın veyahutta gerçek bir doğa aşığı olmamın etkisiyle hep şöyle düşünmüşümdür. Bu gibi sorunlar eninde sonunda aşıılır. Türkiye artık hak ettiği demokrasiye eninde sonunda ulaşır. Her şeye rağmen çok ciddi atılımlar yapılmış, çok önemli yetenekli yetkin kadrolar oluşturulmuştur her alanda ve eninde sonunda bu sorunlar aşıılır. Ama ülkeyi tarihiyle, doğasıyla, yeşiliyle yağma edersek bundan geriye dönüş o kadar kolay olmaz. Hatta kimi zaman imkansız hale gelir.

Dolayısıyla ben bu tür konuların tartışılmasına kendi adıma çok önem veriyorum. Ayrıca, Türkiye’de bunun için gerekli ortamda oluştu. Yoksa, bir avuç aydının toplanıp bir takım şeyleri konuşması ne yazık ki her şeyi çözümlemeye yetmiyor. Ama benim görebildiğim artık kitlelerin, halkın da bu işlere sahip çıkmaya başlaması. Aydınlar yol gösterdiler. Belki Gezi olaylarının içinde çok genç insanlar bile olsa çoğunluk gençlerden hatta bizim hiç sorumluluk taşımadığını düşündüğümüz gününü gün eden gençlerden ibaret gözükse bile, onlar da genç aydınlardı, okuyan yazan insanlardı. Bizim okuduğumuz tarzda okumuyorlardı belki. Bilgilerini belki daha çok bilgisayardan alıyorlardı ama onlar da genç aydınlarımızdı. Aydınlar elbette birçok şeyde başı çeker, çekecektir, çekmiştir ve çekmesi gerekir. Ama kitlenin bir ölçüde buna katılması gerekir. Türkiye’de çevrecilik tarihi ve doğayı korumak konusunda bir kamu bilinci oluşmadığını düşünenler varsa yanılıyorlar. En beklenmedik kırsal yörelerde, köylüler protesto yürüyüşleri yapıp işte o HES’leri, o elektrik santrallerini ciddi biçimde protesto ediyorlar. O kesimden hiç beklemediğiniz ölçüde. Yani Validebağ’ını korumaya kalkan insanlar arasında belki belli bir yaşa gelmiş hanımlar, hanımefendiler, belki daha aydın insanlar daha çok ön plana çıkmış olabilir. Ama onların hemen arkasında, hemen yanı başında, orada oturan, olasılıkla kırsal kesim kökenli çok sade görünümlü insanlarda vardı.

Türkiye’de bugün artık çevre sorunları her gün yaşanan facia düzeyindeki olaylara karşın, bence olumlu yönde ilerliyor. Çünkü artık neredeyse kesilen her bir ağacın hesabı soruluyor. Nasıl savaşlarda bir takım şehitler eninde sonunda vatani kurtarır ve zafere giden yolun kapılarını açarlarsa, o kesilen güzelim ağaçlar da bence bizim çevre sorunumuzun şehitleri oldular. İşte en son Yalova’da yaşanan olay hakikaten ibretlidir. Dün akşam Cüneyt Özdemir’in Kanal D’de haberler bülteninde onu dile getiriş tarzına gözünüz ilişti mi bilmiyorum. Benim tüylerim ürperdi Cüneyt’e ve Kanal D’ye kompliman yapmak niyetinde değilim ama bu kadar etkileyici, bu kadar sorgulayıcı, bu kadar bir partiyi çevre konularına angaje edici bir haber sunma tarzı beni çok etkiledi. CHP artık ne yapar orada o belediye başkanı hakkında nasıl bir işlem uygular onu ben bilemiyorum. Merak ediyorum ayrıca merak etmiyor da değilim.

Ama Türkiye’de bundan sonra artık tek bir ağacı bile kesmek için insanlar duraksayacaktır diye düşünüyorum. Daha önce Soma’da bilmem kaç yüz zeytin ağacı kimi 18 diyor, kimi 158 diyor, Yalova’da. Bütün bunlar artık kolay kolay meydana gelemeyecektir diye umut ediyorum.

Gezi olayı büyük ölçüde bunun kapısını açtı. Ama biliyoruz ki o kentin göbeğindeki o parkı olduğu gibi korumak çabası değildi. Ki, ben özellikle onun için korumak istiyordum. O parkı olduğu gibi korumayı ben kendi adıma çok istiyordum. Çünkü orada çocukluğuma ilişkin anılar vardı. Bunu yazdım yazılarımda. Orada bir zamanlar geyikler ve bir şeyler daha vardı. Niçin çocukluğumun geçtiği bir park gözden çıkarılsın ki. Ama anlaşıldı ki o genel bir tavidir. Yok etmeye teşne, yok etmeye hazır, rantı ekonomik kalkınmanın temeli haline getirmiş bir anlayışa karşı son kalan birkaç yeşili koruma çabasının en görkemli örneklerinden biridir. Tarihteki yerini almıştır ama, anlaşılan bir intikam konusu olmaktan da vazgeçmeyecektir. Çünkü en son yapılan Taksim planlarında biliyorsunuz oraya gene kışla heyulası planlara işlenmiş bulunuyor.

Şimdi söylenecek o kadar çok şey var ki, bir kere AKP’nin bu ülkeye yaptığı en büyük kötülüklerden biri bu, kentsel dönüşüm olayını tamamen şirazesinden çıkarmış olmasıdır. Kentsel dönüşüm aslında fena bir proje değil. kırdan gelen, kırsal kesimden, taşradan gelen vatandaş şehrin herhangi bir boş alanını işgal edip oraya kendi kulübesini kurmakta tamamen özgürdü. Böylece gecekondular denilen ve dünyada Latin Amerika’da görülen bir yerleşme biçimi bütün İstanbul’u ve birçok büyük kentimizin çevresini sardı. Bunun devam etmesini, bu özgürlüğün sürmesini istemek

abesti. Tabi ki devlet kendi kurumlarını kurmalıydı. Ben TOKİ'lerin kurulmasına ilk başta çok olumlu gözle baktım. Ama bu olayın da nasıl yozlaştığını gördük. Her yerde birbirinin aynısı, tıpkısı koca beton blokların dikilmeye başlandığı, hiçbir yeşil kaygısı güdülmediği, devletin elinde veya kamulaşmış çok büyük alanlar sözkonusu olduğu halde, o yükselen binaların arasında gerekli nefes alma, dolaşma, rekreasyon, eylem ve yeşil alan bırakılmadığı o kadar açıktı ki, TOKİ'ler tamamen geriye tepen bir silah oldu. Ama, eski durum da sürsün diyemzedik tabi.

Dolayısıyla o çok kötü yerleşmelerin ne yapıp edilip, yerlerinden sökülüp oraya daha çağdaş yerleşme biçimleri, depreme dayanıklı yapılar getirilmesi gerekiyordu. O yüzden bu kentsel dönüşüm olayına ben her zamanki iyimserliğimle tümüyle yadsıyıcı bir tavırla bakmadım. Bu ülkenin lehine olabilir dedim. Ama iş öyle bir hale geldi ki, yılan dileğinden çıkarıldı. Hangi yılan? Her insanın içinde mutlaka var olan, mülkünü en iyi şekilde değerlendirebilmek, onu en büyük ranta dönüştürebilmek, var olan malını daha da çoğaltmak. Çok insani şeyler bunlar. Her insanda var olan şeyler ve bu yanlış kentsel dönüşüm uygulamasıyla, bugün kentsel dönüşümü hiç hak etmeyen, kentsel dönüşümle ilgisi olmayan yörelerde müteahhitler gelip bir apartmandan birisinin kanına giriyorlar, sonra birden bire sizi apartman toplantısına çağırıyorlar. Benim, 4 Levent'in tam göbeğinde, tam o merkezi yerde altı bütün çarşı olan 4 katlı binada bir dairem var. Orada oturmuyorum, kirada. Ben Ulus'ta oturuyorum. Oradan geçen gün bir talep geldi. Buyurun apartman toplantısı yapacağız bir müteahhit başvurdu Beşiktaş belediyesiyle de anlaşmışlar. Sayın Belediye Başkanı burada olsa bunu onun gözlerinin içine bakarak söyleyecektim ama burada yok. Dolayısıyla siz nakledersiniz. Anlaşmışlar, burada bir gökdelen yapılacak. 4 Levent denen semt 1960'lı yıllarda İstanbul'da emlak ve kredi bankasının yaptığı ilk çağdaş yerleşim birimlerinden birinin adı bütün Levent için olduğu gibi. Oraya kentsel dönüşüm nereden girdi? Kentsel dönüşüm, mesela benim her hafta sonu içinden geçtiğim, o zombiler mahallesi dediğim bir yerleşim yeri var, şu anda adını hatırlamıyorum, İstinye'ye inen yolun sağ tarafında kalan, Küçük Armutlu'nun hemen arkasında kalan bir yer. İnanılmaz kötü bir yerleşim. Binaların zaten yarısı yıkık. Geceleri geçemezsiniz, korkarsınız. Oralarda kentsel dönüşüm yapılmıyor. Kalkıp, güzelim 4. Levent'e kentsel dönüşümü uyarlamaya çalışıyorlar.

Bütün bunların peşine düşmek gerekir. CHP'nin bütün bunları sözkonusu edip, bu kentsel dönüşümü gerçekten insancıl, bilimsel ölçülerle uygulanan bir iş haline getirmesi gerekir.

Kentsel dönüşüm, meydanları içerir. Ne kadar güzeldir meydanlar. Bir kenti kent yapan şeylerden biridir. Hangi meydanımız kaldı? İstanbul'un en güzel meydanlarını elbirliğiyle yok ettik. Beyazıt meydanını bilenler bilir bir zamanlar ne kadar güzel bir meydan olduğunu. Aksaray meydanını umarım hala hatırlayanlar vardır. Üsküdar meydanını, bugünkü karmakarışık haline gelmeden önce bilenler mutlaka vardır ve Taksim meydanını da hepimiz biliyoruz, daha dün oradaydı çünkü. Bugün, uçsuz bucaksız uzanan bir beton tarlası halinde ve bakın bu kenti yöneten belediye başkanı bir yıl önce Taksim'i ele aldık yapıyoruz dedi. Taksim'e çivi bile çakılamıyor. Çünkü yukarıdan izin vermiyorlar ve bu izin vermeme olayı Atatürk Kültür Merkezi denen ve bence mutlaka ele alınıp korunması ve onarılması gereken binayı da kapsıyor. Onu da yıkacaklar, çok açık olarak söyleyeyim.

Bu kentin tarihinde uzak veya yakın tarihinde yer almış özellikle cumhuriyete ait birçok binayı yıkmayı arzu ediyorlar. O tarz mimariyi de sevmiyorlar. Ama, daha çok, o binaların simgelediği şeyleri sevmiyorlar. Bütün bunlarda, çok açık veyahutta çok kapalı, içlerinde bir yere gizlenmiş olan çok derin komplekslerin etkileri olduğu kesin.

Şimdi bu meydan konusu ilginç. Çünkü İstanbul'un meydana ihtiyacı var. Ama meydan denince ilk akla gelen trafikten arındırmak. En son Beşiktaş meydanı için de böyle bir proje ileri sürüldü. Ben Beşiktaş Belediye Başkanının AKP'li belediye başkanları gibi davranmayıp, Beşiktaş'ı yayalaştırma, trafikten arındırma projesini bir maketle halka teşhir etmesini, herkesin onayını almasını en azından bir çoğunluğun onayını almasını ve sonra bunu uygulamaya geçirmesini diliyorum. Öyle her isteyen başkan, ben şurasını trafikten arındırıp her şeyi yer altına alacağım, vatandaş dolaşacak diyebilememeli. Vatandaş nerede dolaşacak? Eğer Taksim gibi bir beton alanında dolaşacaksa, dolaşmasın daha iyi, evinde otursun daha iyi.

Bakın, dünyanın büyük şehirlerinin meydanlarını hatırlayın. Paris'te Konkort meydanı hala trafiğe açıktır. Etoile meydanı hala trafiğe açıktır. Londra'nın Trafalgar meydanı hala trafiğe açıktır. Trafik, mümkün olduğu kadar, kenardan geçilir. Trafikçi yeraltına almak başlı başına bir karardır. Çünkü siz oradan geçen halkı veyahutta o şehri bir gün içinde görmek zorunda olan turisti otobüslerle kentin ana meydanlarını görmek, şöyle bir İstanbul turu yapmak imkanından mahrum ediyorsunuz. Her yerde onu yolun altına sokuyorsunuz. Bu iyi bir yöntem mi? Böyle bir şey tek çözüm olabilir mi, ideal çözüm olabilir mi? Kısmen olur. Bunları çok iyi düşünmek lazım.

Bir de tabi, kamusal alan konusuna değinmek istiyorum. Kamusal alanı hakikaten yanlış anlıyoruz. Yani kamusal alan, bence kişilerin değil, maliklerin değil, mülk sahiplerinin değil, halkın kullanımına açık olan her türlü alandır. Tabi bunun en başında, işte kıyılar, parklar, yeşil alanlar, rekreasyon alanları filan gelir. Ama kaldırımlar da gelir. Her büyük çatının kendisine yetecek miktarda kaldırımı olması gerekir. Bunun somut bir orneğini vererek sözümü tamamlayacağım. Bugün Etiler'den, o ünlü caddesinden geçin caddenin iki yanındaki bütün kurumların kaldırımdan yer aldıklarını ve kaldırımı işgal ettiklerini, hatta kimi yerlerde 20 – 30 santimlik sözüm ona kaldırımlar kaldığını göreceksiniz. Tabi onlar belediyeye çok ciddi bir para veriyorlar. Yani durup dururken hiçbir kurum kaldırımı oyle işgal edip oraya 8 tane masa atıp para kazanamaz. Ama rica ederim, belediyeler para kazanacak diye ben, Etiler'de Türkiye'nin, İstanbul'un en güzel semtlerinden birinde kaldırımlarda rahat rahat etrafıma bakarak yürümek hakkına sahip olmayacak mıyım? İlla girip o müesseselere oturarak mı kaldırımın, gelip geçen insanların, trafiğin, orada yaşamanın, o havanın keyfini çıkarmak zorundayım? Yürümek de bir vatandaş hakkıdır ve insanlara yürüyecek kadar yeterli kamu alanı bırakmak gerekir.

Mehmet AKSOY- Merhaba, ben kamusal alanda sanatla ilgileniyorum ve de özellikle heykelle tabi ki. Kamusal alanlar aslında toplumsal belleğimizin sessiz, uyuyan tanıklarıdır. Oraya konacak her sanat eseri, her Şey bu sessiz uyuyan belleği uyandırma, canlandırma anlamı taşır. Onun için sanatçılara da çok büyük sorumluluklar yükler. Yani oraya konacak her Şey, bir Şehir mobilyasından tutun da, bir aydınlatma elamanı ya da bir bank, ya da bir havuz, ya da bir heykel ya da bir duvar resmi ne olursa olsun. Bu mekanı sorgulamalı. Bu mekanda neler oldu, bu mekan neler yaşadı, bu binalar, bu caddeler, bu sokaklar, bu ağaç, bu dağ nelere Şahit oldu? Bu her zaman unutilan bir Şeydir ve bu yokmuş gibi, yaşanmışlık yokmuş gibi orada ağaçlar kesilir, eski binalar kaldırılır, üstüne bir AVM ya da bir beton bina dikilir, Taksim'de olduğu gibi. Taksim'in belleği unutuldu. Aslında hazin olan bu Taksim'de. Orada neler yaşandı, nelere Şahit oldu o meydan, o binalar, o ağaçlar? O mekanın Őahitleri gibi duruyordu aslında onlar orada, o ağaçlar durur halen. Orada mesela bir Ermeni mezarlığı vardı. Sular oradan paylaştırılıyordu İstanbul'a. Topçu kışlası orada duruyordu ve gerici bir isyanı sembol ediyordu ve bu yıkılmıştı mesela. Yeniden dnştrlp bu Topçu Kışlası'nın oraya konmak istenmesindeki amaç buydu. Yani bir eski gerici isyanı abideleştirmek. Gericiler, bu bilinteler aslında. Yaptıkları her Şey bilinçli. Heykele karşıyım diyorlar ama, her koydukları Şey heykel niteliği taşıyor.

Aslında camiler artık içinde ibadet edilen bir yer anlamı taşıyor. Camiler aslında bir heykel, bir sembol. Yani İslam'ın, iktidarın o düşüncenin sembolü gibi konuyor. İçinde cemaat olsun olmasın. Böyle bir dönem. Aslında bizim de bilinçli olarak şöyle şeyler yapmamız gerekir. O mekanı güzel okumamız, mekanları, şehri güzel okumamız ve ona göre işler yapmamız gerekir. Bunların üstünü örtmeden orada yeni içeriğe, günümüzün içeriğine uygun ve o eskiyi de unutmadan yeni şeyler koymak. İnsanlara düzey atlatmak, düşünce atlatmak, onları hatırlatmak, duygulandırmak ve bu duyguyu devamlı kılmak. Bu çok önemli bir şey. Herhangi bir yere bir heykel konacağı zaman, ilk aklıma gelen şeyler bunlar; bunları sorguluyorum. Sorgulamadan, oraya hiçbir şey dikilmemesi gerektiğini düşünüyorum.

Dikilecek bir heykel var diyelim. Nasıl olabilir? Heykelin bir o mekanla bir ilişkisi gerekiyor. O mekanda bir cazibe alanı yaratması gerekiyor. Yani o mekanın ışığı olacak, o mekana insanları çekecek, o mekanı anlamlı hale kılacak, getirecek. O mekan artık bir boşluk olmaktan kurtulup, bir plastik mekan haline gelecek. İnsan oraya girdiği zaman, o duyguyu alacak. Bütün mesele bu. Rastgele konan şeyler o bütün mekan duygusunu öldürür, boşluk duygusu yaratır, karmaşa duygusu yaratır. Bu da, günümüzde her yerde şahit olduğumuz şeydir. Bu aslında sanatsal kültürümüzün azlığından, bilinçsizlikten gelir. Buradan nereye geliyoruz? İşte, yaptırım gücü olan belediyeler, vali, kaymakam gibi insanlar var. Bir belediye başkanı, bir şey yaptırmak istediye yaptırabiliyor. O belediye başkanının bilinç düzeyi nedir, sanatsal düzeyi nedir, mekanı okuyabilir mi? Bir mekan fikri var mı aslında? Bırakın mekanı okumayı, mekan fikri var mı? O ne düşünüyor, hangi duygularla, hangi kaygılarla buraya bir şey yaptırmak istiyor.

Genelde şöyle söylenir. Ben şuraya işte 50 metre yüksekliğinde bir heykel yaptırmak istiyorum, şöyle olacak, buradan görünecek falan filan. Ne için yaptıracak? Kendine bir itibar sağlamak için aslında. Şehirde şöyle durur, böyle durur değil. Metresi önemli, 50 metre olacak. Bir heykelin boyutunu kafadaki bir şeyle söylemezsin. O mekanın kendisi belirler heykelin boyutunu, kütesini. Onun için baştan o mekanın içeriğinden söz ettik. Böyle bir şey. Ama sık sık yapılan yanlış budur. Böyle kafadan bir şey söylenir. Şu kadar büyük olsun. Çünkü itibarı yükselecek, öylecene kendisi de yükselecek duygusuna kapılıyor herhalde. Bu tabii komik bir şey. Yaptırım gücü olduğu için ben her şeyden anlarım, bilirim diye düşünüyorlar. Mimarlıktan da anlarım, heykelden de anlarım, resimden de anlarım. Her şeyden anlıyor. Statikten de anlarlar; köprüler yapılır, şöyle olsun, böyle olsun diyebilirler. Bunun engellenmesi

lazım. Böyle bir özgürlük yok. Benim, senin özgürlük alanlarına dokunan bir özgürlük, özgürlük değildir. Yaptırım gücünün iktidarındır bu. Bu çok kötü bir şeydir. Bunun bir kere kırılması lazım. Yani her isteyen belediye başkanı ya da vali ya da Cumhurbaşkanı, bir yere heykel yaptıramaz. İşte Atatürk Orman Çiftliğine yapılan rezaleti biliyorsunuz. Bu yasak bir yapı, yasak olduğu da işte dün açıklandı kendi bakanı tarafından ve de buna karar veren hakimlerin her biri bir tarafa sürüldü. Neden?

Birincisi; bir itibar kazanmak, kendi iktidarını güçlendirmek, kendini güçlü hissettirmek için Atatürk'ün mirasının üstüne konabilirim duygusuyla bir anıt yaptırıyor aslında. Olan bu. CHP'nin bu konuda gerçekten bir kanun teklifi vermesi gerekiyor. Kamusal alanda sanat için sanat kurumları gereklidir. Bu kurumun izni olmadan hiçbir eserin, hiçbir şeyin dikilememesi gerekir. Bu bölgesel anlamda kurullar olabilir, eyaletler anlamında olabilir. Büyükşehir İstanbul gibi şehirde İstanbul Sanat Kurulu olabilir. Trakya sanat kurulu olabilir. Ankara olabilir, İzmir, Doğu Anadolu Sanat Kurulu. Bunların olması gerekir. Yani 5 - 6 Sanat Kurumu ve bunların izni olmadan hiçbir şey dikilememesi gerekir. Tabi, bu bilgelikte, o entelektüel düzeyde, o olgunlukta insanların o kurumun içinde olması gerekiyor. Böyle bir şeye çok büyük bir ihtiyaç var. Yani, bu belediyelerin böyle sınır tanımaz özgürlüğü ve kamusal alanları berbat edebilecek güçlerinin engellenmesi gerekiyor. Bunun gerçekten zapturapta alınması gerekiyor.

Kamusal alandaki dikilen her şeyin aynı zamanda eğitsel bir yanı vardır. Bunu her zaman gözardı ediyoruz maalesef. İnsanlar yaşadıkları, gezdikleri, gördükleri alanlarda gördükleri şeylerden etkilenir. İstanbul'un keşmekeşi, binası, trafiği, bu betonlaşma ve bunun stresi hepimizin üstünde. Bunun bir kaynağı da bence şehir; şehirdeki yapılaşma. İnsani durumlar yaratabiliyor muyuz şehirlerde? Buna bakmak lazım, bunu sormak lazım. Bu unutuluyor. Yani bir ağaç, bir ağacın gölgesi, bir yeşillik ağacın işte ilkbaharda yaprak vermesi, yeşillenmesi, sonbaharda gitmesi ile zaman hakkında bir fikrimiz olmaya başlıyor, zamanı yaşıyoruz, doğayı yaşıyoruz. Doğadan koştuk, doğa düşmanı olduk aslında. Teknolojik güç öyle bir şey verdi ki insanlara, biz her şeyi yıkarız, yakarız, her şeyi yeniden yapabiliriz duygusuna kapıldılar ve doğanın en büyük düşmanı biz olduk. Biz de doğayız, doğanın bir parçasıyız, bu unutuldu. Biz kendi doğamıza karşı savaş içindeyiz.

Şimdi kamusal alanda sanatta neler yapılabilir konusuna gelirken, bu insan – doğa ilişkisi unutulmamalı ve eğitsel yanı. Çocuklar orada bir çeşmede ya da bir bankta

otururken bir heykel görse, bir resim görse, o mekandaki güzelliği, yani doğayı hissedebileceği bir mekan olsa. Onu unutmaz, o hatıralarında yer eder ve ona göre de bir insan olur. O doğa artık düşmanı olamaz, sever çünkü. Bir hatırası vardır.

Kalite meselesine gelmek istiyorum. Her şey konabilir mi doğaya? Yani her heykel her yere konabilir mi? Konması için neler gerekiyor? Gerçekten bir sanatsal değeri olması gerekiyor yapılan şeyin. Bu değer olmazsa, yapılan şeyin içeriğine karşı işler yapıyoruz demektir. Bunun en güzel örneği ne biliyor musunuz? Atatürk heykelleri... En çok Atatürk seven bizleriz ve en çok Atatürk düşmanı olan da bizleriz. Neden? Çünkü o 5 kuruş etmez, palavradan manken gibi Atatürk heykelleriyle Atatürk'e hakaret ettik. Edildi. Bugün Atatürk heykellerinin %98'i Atatürk'e hakarettir. Bırak Atatürk'ü, herhangi bir insana bile uygun olmayan heykeller bunlar. Heykel değil zaten bunlar heykel sanatına gerçekten bir kötülük. Aynı zamanda, Atatürk eşittir heykel meselesiyle de büyük bir darbe vuruldu heykele. Atatürk'ün imajı bozuldu. Yani, hiçbir şekilde bir değer taşımayan bir şeyi koyuyorsun bir yere, o kişiyi de değersizleştiriyorsun. Ve bunu Atatürk sevenler yaptırıyor.

Demek ki, toplumsal bilinçte, sanatsal bilinçte bir eksikliğimiz var. Heykel konusunda bir cehaletimiz var. En entelektüelimizden, en iktidardaki bakanımıza kadar bu cehalet var. Bunun üstüne gidilmesi gerekiyor. Heykel nedir, ne değildir sorusunun sorulması gerekiyor. Her üç boyutlu şey heykel midir? İllüstratif şeyler, böyle hikayeden şeyler heykel midir? Sanat eseri, değeri taşıması lazım. Halkımızın ona baktığında bir şey alması ve bunun nesillere taşınması, o fikrin kişilerde çoğalması gerekiyor. Sanat eseri aslında aynı zamanda bir düşüncenin çoğalmasıdır, bir duygunun çoğalmasıdır.

Bir de, seyir hakkı diye bir şey var. Eğer bu güzel bir şeyse, bunun seyir hakkı vardır. Seyir hakkı. Benim bunu seyretme hakkım var, sen bunu elimden alamazsın diyebilmeli insanlar. Anlatabiliyor muyum, bu bilinç önemli bir şeydir. Ama, Türkiye'mizde yakma, yıkma götürme bilinci olduğu için bu hiçbir zaman güncel olmadı. Beni mutlu eden bir şey olmuştu, bu Kars'taki heykelin yıkımı sırasında. Almanya'dan bir davet almıştım. Benim orada yaptığım bir heykel vardı "Meçhul Asker Kaçağı" adı, Almanya'da bayağı tartışmalara sebep olmuştu. En sonunda Potsdam'a dikilmişti. Potsdam belediyesinden bir çağrı aldım gittim. Tartışma şuydu; kış çok soğuk don var, kar var heykeli korumak istiyorlar; kışın üstünü ahşap bir şeyle kapatmak istiyorlar. Yazın da açmak istiyorlar. Yani, 5 – 6 ay kapalı kalacak. Bir kısım insanlar diyor ki, siz bunu kapatamazsınız, bizim görme hakkımız vardır. Bütün yürüyüşlerimiz, mitinglerimiz

burada son buluyor; bu heykeli kapatamazsınız. Tartışmanın güzelliğine bakın. Biz o arada insanlık anıtını yıkıyoruz. Bu kadar efendim.

Sunucu- Ben de izninizle, iki cümle eklemek istiyorum. Gerçekten iki konuşmacımız da çok önemli konulara değindiler. Özellikle vurgulandı ki, kentli hakları uluslararası yasalarla da belirlenmiş bir mevzuat ama kentli hakları açısından ne kadar geri ya da farkında değil durumdayız ve bu kentli hakları, kuşkusuz burada çok güzel özetlendiği gibi, sadece ekonomik getiriler ya da fiziksel haklar değil; onun ötesinde gözle görülmeyen haklarımız, duyumsama haklarımız, doğa ve dostluk haklarımız da bunların içinde. Bunlardan ne çok şey yitirdiğimizi özellikle bugünkü politikalarımız eşliğinde birlikte gördük.

Şimdi üçüncü konuşmacımız Sayın Profesör Nilüfer Ergin'e sözü vermek istiyorum.

Nilüfer ERGİN- Hem Mehmet abinin konuşmasına, hem de sabahki konuşmalara katılıyorum. Mutlaka kurulların olması gerektiğinin altı çizildi. Bu toplantıdan çıkarılabilecek en önemli sonuç bu olabilir. Sabah daha ziyade tiyatro ağırlıklı geçti. Daha çok, kentliyi kapalı alanlara çağırın bir sanat alanından söz ettik. Ben de, sokağı ele alarak devam edeceğim; Mehmet abi gibi heykel özelinde bakacağım kente. Bir alıntıyla sözüme başlamak istiyorum. Bu, düşündüklerimi biraz özetleyebilir. "Kent, birbiri içine geçmiş sosyal ilişkilerin biçimi ve sembolüdür. Kent, bir sanat ürünüdür. Akıl, kent içinde biçimlenir ve kentin biçimi aklı koşullandırır".

Sanatın insan yaşamı, davranışları üzerinde yarattığı etki ve dönüşümün gözlemlenebileceği sergileme alanlarının başında kentsel alanlar geliyor. Sanatın yaygınlaşması ve toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olabilmesi için, günlük yaşamın sürdüğü alanlara dahil olması, meydanlarda, sokaklarda, parklarda, ama sadece oralarda değil, pazar yerlerinde hava alanlarında, metro istasyonlarında, iskelelerde, stadyumlarda, plajlarda yer alabilmesi, görülebilir olması gerekiyor. Kentlilerin ortak yaşam alanlarına dahil olan sanat yapıtı, bireyin düş kurmasına, çevresiyle kurduğu ilişkiyi anlam düzleminde sorgulamasını, yaratıcı aklın ve duyarlılığın sınırlarının gelişmesine, toplumsal yaşamın sosyal ve kültürel olarak olgunlaşmasına neden oluyor. Kent mekanına yerleşen bir sanat yapıtından söz edeceğim. Tabi, esas olarak heykelden, ama bilerek sanat yapıtı sözcüğünü kullanıyorum. Heykelin de tanıtı genişledi artık. Plastik sanatlar alanıyla uğraşanlar biliyor bunu. Bir de, resim sanatından duvar resmi olarak kente aktarabileceğimiz

bir unsur daha var, bir ifade alanı daha var. Onun için sanat yapıtı diyorum, ama ağırlıklı olarak da heykeli tarif ediyorum, mesleğim gereği. Kent mekanına yerleşen bir sanat yapıtı, heykel, kentin o noktasının ürettiği anlamı geri dönülmez bir şekilde değiştiriyor ve kentli üzerinde psikolojik siyasal, kültürel etkiden başlayarak mekanın tarifinin ve tarihinin ayrılmaz bir parçası haline geliyor. Bu noktada neyi nereye nasıl yerleştirdiğimizin, heykeltıraş tabiriyle diktiğimizin, büyük bir önem kazandığını fark ediyorsunuz. Sanat, kent içinde deneyimlendiği zaman dinamik bir kültür oluşturuyor ve ortak hafızanın yaratılmasının ana unsurlarından da biri haline geliyor. Bu ortak hafızanın yaratılması ve yaşatılması, aidiyet duygusunun gelişmesini ve kente ait ögelere de sahip çıkılmasını, kentin içinde gezinenlerin kentli bireylere dönüşebilmesini sağlıyor. Bugün ülkemizde yaşanan bu ortak hafızanın süratle parçalanma süreci içinde, bizi birbirimize bağlayan anıt yapılar, parklar, doğal çevre, dereler süratle biçim, işlev ve anlam değişikliğine uğratılmakta ve bütün toplumsal örgü çözülmeye çalışılmakta. Çünkü, yerine bir başka toplumsal örgüyü inşa etmek istiyorlar. Ben bu sürece sanatla direnebilir, sanatı kentlerin geleceği için bir umuda dönüştürebiliriz diye düşünüyorum. 1992 yılında Strasbourg Avrupa Kentsel Şartı'nda -ki Türkiye de imzalamıştır- tanımlanmış temel maddelerden biri, kültür ve sanatın açık alanlara taşınmasının gerekliliğidir. Burada önemle üzerinde durulması gereken, amacın sanat yapıtı aracılığıyla kentsel mekanların süslenmesi olduğu; estetize edilmesi olmadığı. Amaç, izlenen değil, deneyimlenen sanat yapıtları aracılığıyla yaşamın dönüştürülmesi, kentlilerin özgür düşünceye ve sorgulamaya yönlendirilebilmesi. Ortak yaşama kültürünü zenginleştirecek biçimsel kurguyla tasarlanan ve katmanlı okuma alanları yaratabilen bir sanat yapıtı, kentliyle kurduğu ilişkiyi de anlamlandırma, sorgulama, paylaşma ilişkisine dönüştürebilmekte ve yeni bir yaşama modeline yol açabilmektedir. Batı sanatında 50'li yıllardan itibaren mekan ve mimariyle de hesaplaşan heykel sanatı, ifade alanlarını zenginleştirdi, özel olarak da malzeme ve biçim estetiğinin ötesinde, bir zaman, mekan, tarihsel bağlam arayışına girdi. Kamusal alandaki yapıtın anlam alanı dönüştü ve kamusal sanatın örnekleri ortaya çıktı. Heykel ile ortak alanları paylaşan beden de, ölçek olarak değil, anlam olarak yapıtın ayrılmaz bir parçası haline geldi ve tamamlayıcısı oldu. İnsan yapıtın tamamlayıcısı haline geldi. Sadece izleyicisi değil.

Mekanla bütüncül bir kurgu oluşturduğunda anlaşılan müdahaleler, yaşamın niteliğini ve toplumsal duyarlılığı sorgulayan yapıtlar kentsel alanlarda karşımıza çıktı bu süreçte. Çevreyi oluşturan tüm anlam katmanları ile, çevreyi paylaşanlarla bir yüzleşme içine girildi. Doğal olanın ötesinde, sosyal, tarihsel ve politik bir çevre

çözümlemesi sanat yapıtıyla bütünleşti ve çevrenin anlamı heykeli oluşturdu. Heykelin anlamı ise, çevrenin anlamını derinleştirdi. Özellikle 80'li yıllardan bugüne, anımsatıcı mekandan izleyicinin davranışsal katılımını sağlayan bir mekan anlayışına geçildi ve heykelin yeriyle kurduğu ilişki güçlendi. Mekânsal bağlamın taşıdığı anlam, izleyiciyi, kentliyi heykelin aktif, ayrılmaz bir parçası haline getirdi. Mekânsal bellek, yapıtın oluşum sürecine katkıda bulundu. Anlama, boyuta, çevreye müdahaleye uzanan bir eksen, sanatçının kentsel doku üzerinde daha militan bir rol üstlenmesine neden oldu. Kentsel alanların dönüştürülmesinde, yenilenmesinde, trafiğe kapalı alanların uygulamasında, yeni semtlerin oluşturulmasında, sadece heykel başlığı altında toplayabileceğimiz üç boyutlu çalışmalar değil, kent mobilyaları diye isimlendirilen duraklar, banklar, çocuk parkları, aydınlatma elamanları, köprüler, çeşmeler heykeltıraşların ellerine korkusuzca teslim edildi. Ülkemizde bu kentsel alanların sanatçıların öncü müdahalelerine nasıl açılacağı ve kent heykeli dendiğinde ana talep eksenini oluşturan tarihi konu ve kimliklerin şablon heykellerin dışına nasıl çıkabileceğine ilişkin bir raporu İKSV hazırlamıştı. Onu, daha sonra Özlem ana başlıklar halinde sunacak. Kuşkusuz, toplumsal yaşamın ortak hafızasına ait kişi ve olayların konu edinildiği heykeller yapılacaktır; anıt başlığı altında toplayacağımız çalışmalar yapılmalıdır. Ancak, yarışma süreçleri titizlikle oluşturulmalı, şartnameler sanatçıların özgün üslupları ve yorumlarıyla konuya yaklaşabilmelerini olanaklı hale getirmelidir.

Bir örnek şimdi vereyim, ama konuşmanın sonunda birkaç örnek daha vermek istiyorum. Aslında sosyal demokrat belediyelerden, 80 önceki süreçten söz ediyorum, çok önemli deneyimler var elimizde. Yani, heykel ve kent ilişkisine dair önemli bir tecrübe var. Açık alanda duvar resimlerinin ve sanatçının özgün üslubu ile yaptığı heykellerin ilk örnekleri 1975'te, Antalya'da yapılmıştır ve maalesef daha sonra, 80 darbesiyle birlikte, duvar resimlerinin üstü boyanmıştır. Daha sonra tekil örnekler var; böyle kalkışma hareketleri gibi diyebileceğimiz örnekler var. Özellikle 92 yılında, İstanbul'da Nurettin Sözen'in belediye başkanlığı sürecinde yapılan, İstanbul'da açık alanlara üç boyutlu çağdaş sanat yapıtları yerleştirme etkinliğinin adını anmak istiyorum burada. Çünkü, mekanların seçimi, sanatçıların mekanlara göre iş yapabilme imkanının önceden sağlanmış olması, seçici kurulun oluşturulma ilkeleri ve yarışma şartnamesi açısından çok özel bir örnek oluşturmuştur. Bu noktada, sanatla yaşam arasındaki mesafenin giderek derinleştirildiği ülkemizde, açık alanda sanat yapıtıyla kentlilerin ve özelliklede gençlerin, çocukların karşılaşabilmesini sağlamak çok büyük önem taşıyor. Bu da yerel yönetimlerin öncü bir rol üstlenmesiyle mümkün

olabiliyor. Özellikle yarışma dışı yöntemler tercih edildiğinde bizi bir tehlike bekliyor. Çünkü heykeli ismarlayan kurumun yöneticilerinin, heykeltıraşın seçiminden yapıtın detaylarına kadar, beğeni ve tercihleriyle müdahil olabildiklerini tecrübelerimizle biliyoruz. Ayrıca, ihale yasaları ve satın alma prensipleriyle ilgili belli sınırlar var. Bu sınırların hiçbir şekilde zorlanmadığını ve yanlış kullandığını biliyoruz. Bunların değiştirilmesi için, bir kente sanat eseri kazandırılırken uygulanacak sistemle, bir yapı kazandırılırken uygulanacak sistem arasındaki farkı mutlaka belirginleştirmemiz gerekiyor. Şimdi, ikisi aynı tür bir ihale metni üstünde yer aldığı için, sanatçılarla yapılan sözleşmelerde çok büyük sıkıntılar çekiliyor.

Sanatın güncel dinamiğinin bugünün sanatının kent içinde yer almasını sağlamak için, tek seferlik heykel yarışmaları ve uygulamaları değil, uzun vadeli projeler oluşturulmalı ve devamlılık sağlanmalıdır. Yani, nasıl tiyatro konusunu tartışırken 3 yıl – 4 yıl gibi bir süreçten söz ettiysek, aynı şekilde heykelde veya kamusal alandaki sanatı, sokakta sanatı konuşurken de, aynı şekilde uzun yıllara yayılacak sistemli bir projelendirmeden söz etmemiz gerekiyor. Kamu yapılarında sanat eseri uygulamasının yasallaşması için baskı oluşturulması gerekiyor. Bunu mutlaka biliyorsunuzdur ama, batı kentlerinde, özellikle 2. Dünya savaşıdan sonra, sanata yatırım yapmak amacıyla yasalar çıkartıldı. Fransa'dan başlayan bu uygulamalarda, kamu yapılarında yapı maliyetinin belli bir yüzdesinin sanat yapıtına ayrılması şartı getirildi. Farklı ülkelerde, %2, %3, %5'e varan oranlarda. Bir vergi dairesinin, bir hastanenin, bir üniversitenin inşa sürecinde, onunla birlikte bir sanat eserinin de baştan planlaması...

Bu kanun oluşturulana kadar, yerel yönetimlerin elindeki olanaklar zorlanabilir. Ruhsat ve imarla ilgili çalışmalar sırasında, izinler sürecinde, belli bir hacmin üstündeki yapılarla ilgili kararlar alınabilir ve mutlaka uzman kurulların değerlendirmeleri sonucu, buralarda sanat eserlerinin yer alması sağlanmalıdır. Genç sanatçılar çok önemli. Heykel sanatçıları özelinde söyleyeyim. Çünkü heykel, tek bir atölyede tamamlanabilir, bitirilebilecek bir şey olamıyor her zaman. Farklı teknik imkanlara ihtiyaç duyan bir meslek alanıdır. Dolayısıyla genç sanatçılar, özellikle büyük heykel yapmakta sıkıntı yaşıyorlar. Batı kentlerinde sanatçılar yerel yönetimlerce desteklenir, atölye imkanları verilir ve daha sonra onların yapıtlarından oluşturulan müzelerde veya açık alanlarda, açık hava parklarında o yapıtlar değerlendirilir. Bu bizde de yapılabilecek bir şey. Mutlaka kararlılıkla desteklenmeli. Genç sanatçılar için atölye alanları oluşturulmalı.

Örneğın Kadıköy’de, Yel Değırmeni’nde şu anda yaklaşık 150 genç sanatçının atölyesi var. Heykel, resim, fotoğraf alanında yoğunlaştılar ağırlıklı olarak. Bu gençler orada kendi imkanlarıyla yan yana geldiler. Fakat orada belediyenin yaptıkları da önemliydi. Kentsel yenileme projesi çerçevesinde bölge temizlendi, birçok alan restore edildi. Ama bir anda kiraların artışı bütün o gençleri ev sahipleri tarafından çıkarılma süreciyle karşı karşıya bıraktı. Kadıköy için bu çok önemli bir birikim. Bu birikimin mutlaka korunması ve kollanması gerekiyor diye düşünüyorum. Orhan Alkaya’nın konuşmasında değindiğı ‘mahalle ölçeğı’ konusu burada değerlendirilebilir diye düşünüyorum.

Uzun soluklu eylem planları oluşturulmalı. Kentlerin önce heykelleriyle hatırlandığı düşünöldüğünde; müzelerin, heykel parklarının, özgün sanat eserlerinin kentler için yeni bir ekonomik güç, bir çekim merkezi olabileceğı düşünöldüğünde; açık alanda sanat yapıtı bir proje olarak bütün CHP’li belediyelerde uygulanabilir. Bu belediyeler, bir zincir oluşturarak, kamusal alanda sanat yapıtına ilişkin projeler üretebilirler. Çocukların geleceğinin, ülkenin geleceğı olduğunu düşündüğümüzde, belki de öncelikle çocuk parklarını heykeltıraşlara emanet etmeli ve oradan işe başlamalıyız diye düşünüyorum. Çok teşekkür ederim.

Özlem ECE- Ben öncelikle CHP yönetimine, Sayın Ercan Karakaş nezdinde Kùltür ve Sanat Platformu’na bu önemli toplantı için teşekkür ederek başlamak istiyorum. Kùltür politikaları alanında üzerinde konuşulacak çok başlık var. Bugün bu oturumda, kamusal alanda sanat üzerine konuşacağız.

İstanbul Kùltür ve Sanat Vakfı’nda kùltür politikaları çalışmalarını yürütüyorum. İKSV bildiğınız gibi, 40 yılı aşkın süredir faaliyet gösteren bir kùltür sanat kurumu. Kùltür politikaları alanında da üzerine sorumluluklar düştüğü inancıyla, bu alanı ana faaliyet alanları arasına aldı. 2010 yılından beri bu konuda araştırmalar, daha doğrusu kùltür politikaları alanında akademik araştırmalar yürütüyoruz. Bu araştırmaların sonucunda elde ettiğimiz verilerle raporlar yayınlıyoruz. Her sene bir rapor yayınlamaya gayret ediyoruz. Kùltür sanat alanının ihtiyaçlarına yönelik somut veriler ortaya koymak istiyoruz. Kùltür politikaları alanındaki tartışmaları yönlendirmek için bu verilere ihtiyaç duyulduğunu düşünüyoruz.

Bugün size burada bahsedeceğim çalışma da, bu alanda yürüttüğümüz ilk çalışmanın sonucunda çıkan bir rapor aslında. Müsaade ederseniz, bir küçük sunumum var. Az

önceki konuşmalarda da, aslında kavramsal çerçevesi net bir şekilde çizildi. Sayın Mehmet Aksoy ve Nilüfer hocam öneriler noktasında bahsettiler. Biz, 2011 yılında "İstanbul'da Kamusal Alanda Sanat Uygulamaları için Öneriler" başlıklı bir çalışma hazırladık. Bu çalışmayla, kamusal alanda sanat uygulamaları için yerel yönetimlere yönelik bir stratejik yönetim planı ve programlama önerisi ortaya koymak istedik. Bu alanda çeşitli dönemlerde ortaya çıkan tartışmalara bir kavramsal çerçeve ve zemin oluşturmak üzere, mevcut altyapıyı kurumsallaştırmaya ihtiyaç olduğuna inanarak, bir çerçeve çizmeye çalıştık bu araştırmada. Araştırma sahası olarak, İstanbul'da herkesin kullanımına açık kamusal dış mekanları belirledik. Yani burada, kamusal alan dediğimde bunu kastediyorum. Tabi ki bu araştırmada, diğer araştırmalarda da olduğu gibi, çeşitli uzmanlarla görüşerek, onların görüşleri ve önerileri doğrultusunda bir yere varmaya çalıştık. Burada listesini görüyorsunuz görüştüğümüz kişilerin. Bu alanın doğası gereği, farklı disiplinlerden uzmanların görüşlerinin yer alması oldukça önemliydi. Daha sonra, Avrupa'daki uygulamalara bakmak istedik. Türkiye'de özellikle İstanbul'da yaşadığımız sorunlara çözüm bulma konusunda bizi aydınlatılabilir diye düşünerek, Londra, Viyana, Paris ve Amsterdam'da belediyelerin bu tip konulara nasıl çözümler bulduğunu araştırdık. Bu belediyelerden yetkililerle temasa geçerek, bu konuda nasıl çalıştıklarını, nasıl mekanizmaları devreye soktuklarını öğrenmek istedik ve iyi uygulamalara dair bilgileri bu araştırmada bir araya getirdik.

İstanbul özelinde baktığımızda, ortaya çıkan en önemli sorunun az önce de gayet iyi şekilde dile getirildiği gibi, heykel sanatının İstanbul'da açık alanda çok az yer tutması olduğunu söyleyebiliriz. Mehmet bey'in de söylediği gibi, açık alanlarda yer alan heykellerin büyük çoğunluğu Atatürk ve Türk büyüklerini temsil eden anıtlar. Yani, kent mekanının belleğinden, sosyal ve fiziksel verilerinden yola çıkan heykellerin sayısı maalesef ki oldukça düşük. Açık alanlara yerleştirilen heykeller de genellikle mekanla ilişkiyi kuramamakta, bir nevi göçebe kalmakta ve yerel yönetimlerin değişmesi durumunda da sahipsiz kalmakta diyebiliriz.

Diğer bir önemli sorunun da, kamusal alana geçici ya da kalıcı olarak bir eser yerleştirileceği zaman, kamunun, kamu yetkililerinin bu sürece nasıl katıldığı, bu süreci ya da bu sonucu nasıl sahiplendiğine dair somut cevapların olmaması olduğunu gördük. Mevcut finansal kaynakların hangi esere, ne şekilde aktarılacağına belirlenebilmesi için, bir takım çok temel sorulara net yanıtlar verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Örneğin, ekranda da göreceksiniz, kamusal alanlara yerleştirilen heykellere kimler, nasıl karar veriyor? Bu kararlar alınırken herhangi bir uzman veya

kurum rol oynuyor mu? Bu yapıtların yerel yönetimlerce veya yönetimin değişmesi durumunda korunma koşulları hangi yasal çerçeveyeyle düzenleniyor? Bu sorulara net yanıtların olmadığı tespitinden hareketle de şöyle bir vizyon ortaya koyduk. Açık alan uygulamalarında sanatsal niteliklerden ödün verilmemesinin koşulu, az öncede bahsedildiği gibi, bağımsız kurulların uygulama sürecinde görev almasıdır. Ancak bu şekilde sanat modern kentlerin sorunlarının çözümünde etkili olabilir, kamusal alanı geliştirebilir ve kent içinde yeni kamusal alanlar yaratabilir. Bu kurullar aracılığıyla, merkezi ve yerel yönetimlerin, özel sektörün ve kentlinin daha çok kültür-sanata hem sosyal, hem de ekonomik katkılarının doğru yönlendirilmesi sağlanabilir.

Türkiye’de bugüne kadar, az önce Nilüfer hocanın da bahsettiği gibi, bu alanda gerçekleştirilmiş iyi örnekler mevcut. Tarihsel sürece hızlıca baktığımızda, 1973 yılında, “Cumhuriyetin 50. yılında İstanbul’a 50 heykel yerleştirme etkinliği” adı altında bir etkinlik gerçekleştirildiğini görüyoruz. İstanbul’un kamusal alanlarına 50 heykelle yola çıkmış ama, yanılmıyorsam 20 heykel yerleştirilmiş; çeşitli sanatçıların özgün üsluplarını yansıtan...

Ben çok hızlıca, o dönemde İstanbul’a yerleştirilen heykelleri göstermek istiyorum. Hem hatırlayalım hem de bugün birçoğunun olmadıklarını fark edelim diye. Hocam, müdahale etmek isterseniz, üzerine konuşmak isterseniz lütfen buyurun.

Nilüfer ERGİN- Bir kısmı ne yazık ki yok oldu bu heykellerin, korunamadı. Demin sözünü ettiğim, 92’deki uygulama da böyledir. Sanatçılara bir konu verilmeden, özgün üsluplarıyla kentsel alanda yer almaları istendi. Bu çok önemli bir başlangıçtı. İşin bir ucunda Heykeltıraşlar Derneği vardı. Dolayısıyla, bir uzman kurul açık alana iş yapabilecek sanatçıları belirledi. Ama çok küçük bir bütçesi vardı işin ve maalesef daha sonra korunmadıkları için çok azı kaldı. Bebek’te, Aloş hocanın heykeli duruyor, Bebek parkının içerisinde. Bunun gibi birkaç tane örnek kaldı maalesef.

Gürdal Duyar’ın “Ah Güzel İstanbul” heykeliyle ilgili süreç de, gene o etkinlik kapsamında yaşanmıştır. Yerinden kaldırılıp, Yıldız Parkı’nın içerisine terk edildiği süreç.

Özlem ECE- Arkamızdaki haberler kendisini anlatıyor. Bu konunun çeşitli dönemlerde, çeşitli vesilelerle ülke gündemine geldiğini ve maalesef bellek konusunda bir sorun yaşadığımız için sonra tekrar unuttuğumuzu ve hayatımıza devam ettiğimizi görüyoruz bu haberlerde.

Nilüfer ERGİN- Şimdi burada belki şunu söylemek icap edebilir. Niçin bu tür heykeller daha çabuk yıpratılıyor? Sözünü ettiğimiz, tarihin belli kimlikleri, kişilikleri ya da olayları toplumsal hafızada bir aura oluşturduğu için, onlara zarar vermek daha zor. Heykel durduruyor onu. Buradakiler ise, onun toplumsal hafızasında bir şeyi temsil etmiyor. Dolayısıyla Vandalizm'e açık... Ama, sadece kentliler sebep olmadı bu heykellerin yok olmasına. Örneğin, Mehmet Uyanık'ın Beşiktaş'taki beton heykeli de, Dalan zamanında komposörlerle kırıldı, kaldırıldı. Yani, sadece kentliyi suçlamak da doğru değil. Yerel yönetimler de zarar verdi.

Özlem ECE- İyi örnek kabul edebileceğimiz bir etkinlik, 1992 yılında gerçekleştirilmiş, az önce sizin de bahsettiğiniz gibi. "Açık Alanlara 3 Boyutlu Çağdaş Sanat Yapıtları Yerleştirme Etkinliği" ismi de, bir yaklaşım değişimini gösteriyor sanırım. 1992'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi, bu etkinlikte uygulanacak projeleri seçmek üzere bir yarışma açıyor ve bir jüri oluşturuyor. Davet edilen 64 sanatçıdan 32'si yarışmaya katılıyor. Seçilen 10 eser, İstanbul'un farklı mekanlarına yerleştiriliyor. O dönemde İstanbul'un açık alanlarına yerleştirilen heykelleri hızlıca görelim.

Nilüfer ERGİN- Bu kurulun seçilme ilkeleri önemliydi. Meslek örgütlerinden, yani Heykeltıraşlar Derneği'nden, Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nden temsilciler, sanat eğitimi veren, heykel eğitimi veren kurumların temsilcileri vardı bu kurulda. Ayrıca mimarlar, sanat eleştirmenleri... Burada önemli olan, sanatçılara hiçbir konu verilmeden mekanlar verilmesi. Bu da, bir kalkışma hareketi gibiydi. 10 ayrı mekan aynı anda yarışmaya açıldı. Sanatçılar istedikleri alana ilişkin maketlerini teslim ettiler. Nurettin Sözen'in belediyeden ayrıldığı güne kadar Kurulda bir devamlılık sağlandı. Kurul, son güne kadar görevini sürdürdü. Hatta, bir yarışma daha düzenlendi. Belediyenin karşısındaki park için "Kurtuluş Savaşı'ndan Günümüze Demokrasi Şehitleri Anıtparkı" adı verildi o parka ve o park içinde heykeller yaptırıldı. Bu çok önemli. Heykel tarihimiz açısından önemli örneklerden biridir. Ümit Öztürk'ün heykeli örneğin, havaalanı kavşağındaydı. Büyükşehir Belediyesi o kavşakta düzenleme yaptıracağı için yıktırdı, bir gecede. Biz fark edince, müdahale ettik. Sanatçı dava açtı. Telaşla heykeli müteahhide yaptırdılar! Sanatçının davası sürüyor.

Özlem ECE- Konuşmanın başında da belirttiğim gibi, Avrupa'daki örneklerle de baktık. İyi uygulama örneklerine baktık aslında. Bir yönetim modeli ortaya koyabilmek üzere. Londra, Viyana, Paris ve Amsterdam'daki örneklerle baktık. Bu kamusal alanda sanat konusuyla ilgili nasıl uygulamalar yapmışlar diye. Genellikle şunu gördük;

kent mekanındaki uygulamalara ilişkin kararlar, sanatçılara ideolojik ve estetik özerklik sağlayan tarafsız ve çeşitli meslek gruplarından üyeler içeren, kentlileri de mutlaka temsil eden oluşumlar tarafından veriliyor. Politikaları belirleyenler mutlaka bu kurullar olmuş. Çeşitli isimler verilmiş. Her kent kendine özgü, kendi yönetim anlayışına uygun modeli oluşturmuş.

Londra'da örneğin, bir "4. Kaide" projesi var. Bu örnek olabilecek projelerden biri diye düşündüğüm için buraya aldım. 1841 yılında tasarlanmış bir binici heykelini taşımak üzere bir kaide yapılıyor. O heykel maddi sıkıntılar nedeniyle hiçbir zaman tamamlanamamış. Fakat kaide yapılmış ve boş kalan bu kaidenin nasıl kullanılacağına dair bir tartışma uzun yıllar devam etmiş. Nihayet 1998 yılında, 3 sanatçının oluşturduğu bir model heykelin bu kaidede sergilenmesine izin verilmiş ve bu esere gösterilen yoğun ilginin ardından da, Londra Belediye Başkanı bu başarıyı bir geleneğe dönüşmüş. Bugün hala, Londra'da bu kaidenin üzerinde, her yıl yarışma açılarak belirlenen, seçilen heykeller sergileniyor. Bu iş için çalışan bir "4. Kaide Komisyonu" var. 1841 yılında yapılan bu kaide, bu gün güncel sanat üretimine destek olan, teşvik eden bir mekanizmaya dönüşmüş durumda.

Viyana'ya baktık. Viyana'da 2004 yılında kurulmuş bir fon var bu konuda. Yıllık yaklaşık 800 bin avruluk bir bütçeye sahip. Amacı kamusal alandaki sanat eserlerini yaygınlaştırmak, belgelemek ve iyileştirmek olarak belirlenmiş. Paris'te, Sanat Komitesi adlı bir komite var, Belediye tarafından oluşturulmuş. Her belediye seçimi sonrasında, her yeni dönemin başlangıcında yenileniyor bu komite. Alanın uzmanları elbette ki var komitede, ama ayrıca Kültür İşleri Bölge Müdürü ve Belediye'nin tasarım alanındaki yetkilisi de bu komitede yer alıyor ve kararlar Paris Belediye Başkanı'na iletiliyor. Amsterdam'da, bir Amsterdam Sanat Fonu var. Kamusal alanlara yerleştirilecek heykellerden, eserlerin korunmasından ve tabi ki bakımından sorumlu. Bu da oldukça önemli bir mesele.

Ve, İstanbul için hazırladığımız öneri. Ayrıntısına burada girmeye gerek yok. Hazırladığımız raporu dijital olarak web sitemizde de bulabilirsiniz. Özetle, güncel sanat uygulamalarından sorumlu özerk bir kurul oluşturulmasını önerdik. Ancak bu şekilde, kent mekanının yaşayan bir kamusal alana dönüşmesi sağlanabilir. Bu kurulda akademisyenler, elbette ki meslek örgütlerinden temsilciler ve yerel yönetimi temsilen başkan tarafından tayin edilecek bir yetkili olması öngörülmüştü. Misyonu da, belediyenin bu konudaki politikalarını ve ana yönelimlerini belirlemek,

bu stratejilerin yaygınlaştırılması için belediyeyi yönlendirmek ve belediyeye gelen diğer projeleri, dışarıdan gelen projeleri değerlendirerek karar mercii rolünü üstlenmek olarak belirlenmişti. Bu sayede, kentin kamusal alandaki kültür politikasına dair bir vizyon oluşturulması ve İstanbul genelinde uygulanacak olursa eğer, İstanbul'un örnek uygulamalarla uluslararası itibarının, ilişkilerinin geliştirilmesi en önemlilerinden biriydi amaçlarının. Yarışmalar açılması, kısa ve uzun vadeli etkinlikler tasarlanması gibi birçok amaçla da, yetkiyle de yetkilendirilebilir bu kurul.

Sonuç olarak, Avrupa'daki iyi örnekleri ve Türkiye'deki bu döneme kadar yapılmış iyi uygulamaları referans aldığımızda, bu bağımsız kurulların uygulama ve karar süreçlerinde yer almasının önemini görüyoruz. İstanbul'un mutlaka kendisine uygun olacak özgün metodlarını geliştirmesi gerekiyor. İl düzeyinde olabilir, ilçeler düzeyinde olabilir. Az önce söylediği gibi bölgesel kurullar olabilir. Modern kentlerin büyük sorunlarının çözümünde, kent içinde kamusal alanlar yaratılarak çözüme ulaşılabilir diye düşünüyoruz. Teşekkürler.

Nilüfer ERGİN- Batı'dan bir örnek göstermek istiyorum... Küçük bir kasabada, Sardanya'nın Ales kasabasında, Antonio Gramsci'nin doğduğu kentte, kamusal alanda sanat yapılma sürecini anlatacağım. 1970'li yılların başında, kasabalılar Antonio Gramsci'ye adanacak bir heykel yapılmasını istiyorlar. Sanatçı, kasabalıları ikna ediyor: "Ben buraya Antonio Gramsci'ye benzeyen bir adam heykeli yapmayım, sizin kasabanızın belleğinden hareket eden, Gramsci'yi burada yaşatan dokuyu ortaya çıkaran bir meydan tasarlayalım" diyor. 1977 yılında tamamlanıyor. Burası, zeytinyağı üretimi ve küçükbaş hayvancılıkla geçinen bir kasaba. Sanatçı birbirinden farklı birkaç proje oluşturduktan sonra kasabaya gidiyor ve projeleri kasabada sergiliyor. Belediye başkanıyla birlikte kasabalılar birlikte projeyi seçiyorlar. Kasabanın kullanılmayan taşocakları yeniden kullanıyor. Zanaatkarlar yeniden taş yontmaya başlıyorlar ve üstünde bütün o coğrafyanın ürettiği sembollerin yer aldığı, ortasında bir çeşme olan ve Antonio Gramsci'yi de bir güneş formuyla temsil eden bir ortak yaşama alanı tasarlanıyor. Ales'in evlerinde mutfaklarda yerde bir ateş yakma bölümü var. Onu aynen meydana taşıyor ve orada 1 Mayıs'larda ateş yakıyor Alesliler. Bu örnekle bitireyim diğerlerini göstermeye gerek yok. Teşekkür ederim.

Mehmet AKSOY- Toplumsal sanat kültürümüz, heykel kültürümüz ne alemde, ondan söz etmek istiyorum. Şimdi Kars'ta yıkılan heykelimin alternatifi bir heykel düşünüldü Kars Belediye Başkanı tarafından. Neydi o? "Kaşar ve bal" heykeli.

Şimdi bu genel bir şeydir aslında. Türkiye'yi dolaşırsanız, enteresan heykeller var. Karpuz heykeli var, kavun heykeli var, incir heykeli var, üzüm heykeli var, horoz var, kedi var... Yani bir hıyar heykeli kaldı, onu da yapacaklar yakında. Var mı? O da olabilir. Yani, heykel anlayışımız budur. Üç boyutlu olan her şey heykeldir gibisinden bir şey. Bu bakımdan üstümüze çok görevler düşüyor. Şimdi orada "İnsanlık Anıtı" yıkıldı. Sanatçılar arasında bile çok konuşulmadı. Bir kısmı dedi ki, büyük bu heykel çok büyük. Bu faşizmdir yani, büyük bir şey bu, falan filan. Şimdi, her büyük şey faşist olur, böyle toptancı görüşler de var. Maalesef modern sanat anlayışlı olan tiplerde de var bunlar. Aslında şunu hiçbir zaman sormazlar. Neyi yüceltiyorsun? Yücelttiğin şeyle, insanı da yüceltebilirsin. Türkiye abartılar ülkesidir Şarkılarımızı, türkülerimizi dinleyin; biz bu kültürden yetiştik. Yani, ağaçlar kalem olsa yazılmaz benim derdim diyen bir ülkedeyiz.

Şimdi bu bir abartıdır. Orada eğer barışı, insanlığı, güzelliği abartıyorsan, onu seyreden insan onun altında ezilmez, onunla birlikte yükselir. Maalesef entelektüel düzeyde bile böyle hatalarımız var. Heykelin nedir ne değildir, mekan nedir ne değildir... Burada fotoğraflar gördük; 50. yıl dolayısıyla yapılan heykeller; çoğu mekansız. Mekan fikri yok. Heykeltıraşlar bu konuda düşünce üretmemişler, bunun eğitimini de almamışlar. Ben de aynı okullardan mezunum; böyle bir konu geçmez, böyle bir ders yoktur.

Kamusal alan, disiplinlerarası bir yerdir, sanatı da öyle düşünmek gerekir fikirleri yeni doğdu. Biz burada daha çok gerilerdeyiz. Tabi ki belediye başkanlarımız da halktan, kamudan insanlar. Bunların da sanat kültürü bu düzeyde. Böyle şeyler yaptırabilirler. Çünkü yaptırım güçleri yüksek.

Biz bunu nasıl halledebileceğiz? Bu çok uzun süreçlerden geçecek. Her okuldan mezun olan heykeltıraş olmuyor. Olmaz zaten, olamaz. Yeni bir dil bulmak, kendini bulmak, kişilik bulmak ve bunu form dilinde üretebilmek, sağlayabilmek gerçekten uzun süreçler istiyor. Ben çok iyi derecede, üstün derecede bitirmişim okulu. 20 sene sonra heykeltıraş olduğumu söyleyebildim. Sorumluluk taşıyorum bu mesleğe, bu forma.

Şimdi mesela geliyor, benim yanımda 3 ay kurs görüyor, heykeltıraşım diyor, taşçıyım diyor. Yani böyle bir de saygısızlık var. Bir heykel yapıyor, heykel de dikiliyor...Yeni yapılarda sanat meselesinde, biz ta 1975'lerde, Görsel Sanatlar Derneği olarak Kültür

Bakanlığı'na teklifler götürmüştük. Sanatçının ve sanatın serbest dolaşım hakkı vardır. Mesela Berlin'de sanat üretmişsin, yaşamışsın bir sene, iki sene... Heykellerini Türkiye'ye taşıyacaksın; ithalat vergisi ödemek zorundasın mesela kendi heykeline. Bu benim başıma geldi. 1,5 sene falan heykellerimi alamadım, depolarda kaldı. Yapılarda binde iki şartını koşmuştuk zamanında. Binde iki sanat uygulamaları yapılacaktı. Bizim Türk ulusu buluşçudur, sanatçıdır. Hemen bunu BeTeBe kùltürüne çevirdiler. Sonra onu da sildiler, 'binde iki' hakkımız yok şu anda. Yakında sanatçıların vergiden muaf olması da gidecektir, büyük bir ihtimalle. Buna sahip çıkmamız gerekiyor. Atatürk zamanında alınan çok önemli bir karardır, üreten sanatçıların vergiden muaf olması meselesi.

Moderatör (.....) - Çok teşekkür ediyoruz Mehmet Aksoy'a da. İkinci oturumumuzun da sonuna geldik. Burada da görüldü ki, kurumlar arası dayanışmaya, bilim kurumları, sanat kurumları, yönetimler, sivil toplum örgütleri arasında dayanışmaya ihtiyacımız var, sorunlar karşısında. Bu dayanışmanın güçlendirilmesini dileyerek oturumu kapatıyorum. Teşekkür ediyorum.

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Sera KADIGİL- Hepiniz hoşgeldiniz. İsmim Avukat Sera Kadıgil, CHP Parti Meclisi üyesiyim. Aynı zamanda Oyuncular Sendikası'nın, Şehir Tiyatrosu sanatçılarının, Bakırköy Belediye Tiyatrosu'nun avukatlığını yaptığım için, zaten hepimiz birbirimize aşınayız diye düşünüyorum.

Aynı zamanda, Kùltür Sanat Platformu'nda da çalışmaya başladım ve çok önemli görüyorum Ercan bey'e çok teşekkür ediyorum. Bugün dört değerli konuşmacımız bizlerle olacak. Onları sunma onuru bana ait oldu, doğum günü hediyesi oldu. Alkışlarınızla, Türkiye'nin en önemli mimarlarından Cengiz Bektaş hocamızı davet edeceğim ve Prof. Dr. Sayın Zeliha Berksoy, TOBAV Başkanı, tiyatro sanatçısı Tamer Levent, Tiyatro Kare'nin Genel Sanat Yönetmeni Nedim Saban.

Üçüncü oturumumuzda, belediyelerin sanat kurumları ve mekanlarını tartışmak üzere buradayız. Çalıştığım spesifik alan adına en önemsedğim oturum bu oldu. Çünkü mekanların da, kurumların da hali içler acısı.. 5 yıldır ben görüyorum. Siz birçoğunuz 30 yıldır çalıştığınız için çok daha yakından görüyorsunuz. Sanat kurumu deyince, aklıma Şehir Tiyatroları ve Bakırköy Belediye Tiyatrosu'ndan başka bir şey gelmemesi benim kabahatim değil diye düşünüyorum. Yine, sanat mekanı deyince aklımıza iki metre bile sahne genişliği olmayan, her gelenin kendi ahbap çavuş müteahhitine yaptırdığı ve "dostlar alışverişte görsün"den ibaret mekanlara sığışmak zorunda kalmamız da büyük bir ayıp. Biz şu an Kùltür Sanat Platformu olarak CHP'nin bütün belediyeleri ile işbirliği içinde çalışmak ve bunları bir standarda oturtmak için bir aradayız. Bu sempozyumlar dizisinin amacı da budur. Kimse her şeyi bilemez. O yüzden sizlerden öğrendiklerimizi belediyelerimize aktarmakla mükellefiz. Belediyelerimizin kùltür sanat müdürleri sanıyorum buradalar; zahmet vermişler, çok sevindirdiler bizleri. Şimdi müsaadenizle ilk olarak Cengiz hocam, buyurunuz efendim.

Cengiz BEKTAŞ- Efendim merhaba. Ben başka bir yerden başlamak istiyorum. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Resim Heykel Müzelerinin yapısında dahi çocuklar ile ilgili bir

toplantıya gidecekti. Sonra da beraber bir yere gidecektik. Onun için oraya da birlikte gittik. Ben kapıda bekledim; çıktı, burnundan soluyarak. "Yahu" dedi, "bir dahi çocuğa vereceğimiz olanağı, bütün kentlere dağıtsak, kağıt, kalem, boya falan filan... bana daha doğru gibi geliyor".

Bu toplantının sosyal demokrasiyle ilgili olması üstüne bir şey söylemek istem. Her şeyden önce, bizde Sosyal Demokrasi nedir, tam anlaşıldı mı kuşkuluyum. Sevgili Ercan bey geldiğinde Türkiye'ye, gerçekten umutlandım. Çünkü mesela bir Willy Brandt'ı dinlemek büyük bir zevkti radyoda. Sosyal demokrat olduğunu söyleyen bir insanı duymak istiyordum ben. Gerçekten böyle. Şimdi Halk Partisinin böyle bir olayın içinde yer alması bana bazı şeyleri söylemem gerektiğini hatırlattı. Aşık Veysel demişti ki, 60'ların başında; köylü milletin efendisidir diyorlar, olur mu öyle şey, onu alıp kendi düzeyine getirirsen tamam. Yoksa, köylü orada, sen de diyorsun ki buradan, bedavadan, köylü milletin efendisidir. Bunun hiçbir anlamı yok. Bana kimi başvurular oldu. Örneğin Edirne belediyesi biz bir çocuk tiyatrosu kurmak istiyoruz, acaba nasıl bir yapı olmalı, ne yapmalı falan... Ne istiyorsunuz, asıl istediğiniz ne? Çocukların tiyatro görmesini mi? Peki şimdi siz yapın planlarınızı, o yapıyı gerçekleştirinceye kadar bana çocukları yollayın. Bir otobüse bindirin belediye olarak, İstanbul'a getirin. Ben onları kimle istiyorlarsa tanıştırayım. Örneğin, Aziz Nesin onlara bir konuşma yapsın. Filan oyunu izleyeceğiz deyin, oraya bir yer sağlayım. Yok böyle bir şey. Sadece bir yapı yapılsın ve onu yapmış olsun. Bu yanlış bir görünüş ve yanlış bir gösteriş.

Burası bana çok önemli geliyor. Anadolu'nun bir sürü yerinde Kültür Merkezleri gördüm. Hiçbir zaman bulaşmadım böyle bir şeye. O kültür merkezleri boş duruyordu. Sadece bu dönemde değil, bundan önceki dönemlerde de. Asıl önemli olan toplum mühendisliği denilen bir şey. Bizde bilinmeyen.

Ben 40 yıl önce Kuzguncuk'u seçerek yerleştiğim zaman yapacağım şey buydu ve sanıyorum bunu becerdim. Başka bir şey değil. Yani benimle beraber yaz okuluna emek vermiş insanlar şunu çok iyi biliyorlar ki, biz o yaz okulunda, tam 25 yıldır, çocuklara 1,5 aylık yaz süresince yaz okulu yapıyoruz; bir takım dostlarımızı çağırarak.. Kuzguncuk'ta oturuyor hepsi de. Çocuklar arasından birçoğu sanat okullarını seçtiler. Yani bir elit için siyasa oluşturmaya çalışmak bana yeterli gelmiyor. Hatta birazcık amaç saptırmak gibi geliyor. Bizim asıl yapacağımız şey, gerçekten aydın olarak, alçak yüreklilikle halka inmek... gerçek anlamda. Çok iyi anımsıyorum, gerçekten içtenlikle partili olanlar beni ayıplamasınlar, kınamasınlar, böyle bir danışma kuruluna

çağırıldığımda, ben buradaydım, Sayın Erdal İnönü de orada... Ben dedim ki, tüzüğünüzü inceledim, sanatla ilgili bir laf yok. Yani size oy veriyoruz, elimiz mahkum olduğu için. Bu böyle sürebilir mi? O, böyle çevresine bakındı... Sonra bir şey oldu mu peki? Hayır.

Bize verilen şeyler içinde 2013'te kaleme alınmış bir metin var. Orada bile, bir elit sözkonusu. Bu olmasın demek isteniyorum, yanlış anlaşılmasın. Tabi ki, elit kendi kendine becerir; aynı Bedri Rahmi'nin dediği gibi, deha olan çocuk zaten yırtacaktır kabuğunu. Ama benim öyle yerlerim var ki Türkiye'nin içinde, gerçekten kalemi yok, kağıdı yok. Yani ben nereden ne çıkaracağım, hangi tarladan hangi ekini alacağım... 3 gün önce Strazburg'daydım. Bir kentin müzikle, heykelle, gerçekten yaşlılar için düşünülmüş 5 santimlik kaldırımlarla, otobüsünden tutun her şeyiyle ve her noktasında, her perspektifte, her sokakta bir anıtla -anıt demeye dilim varmıyor, çünkü bizde başka şey anlaşılıyor- bir güzellikle karşılaştığı bir yerde, 3 gün, 4 gün eşimle beraber yürüdük. İnanın biraz boşaltmak istiyordum. Yine, daha güçlü olarak devam edebileyim diye... Öyle bir dolduk ki son dönemde, öyle şeyler başımıza geldi ki...

Ben edebiyat müzesini kurdum. Kimin sayesinde? O zamanki Kültür Bakanı sayesinde ve gerçekten o edebiyat müzesi biricikti. Birçok yazarımızın özel eşyalarından - kalemi, gözlüğü, giysilerinden belki bir parça- ama asıl yapıtlarından oluşan bir müze. Bu yönetim geldi, boşaltın dedi. İlk başvuracağımız yer neresi olabilir sizce? Beşiktaş belediyesi bize bir hacim bulamadı. Şimdi Büyükkada'ya atıyorlar bizi. Bu gerçekten yakınmamdır.

En sonunda söyleyeceğim şeyi şimdiden söylüyorum. Bu politikayla hiçbir şey yapamazsınız. Temel konumuz, elite hizmet etmek mi? Yoksa bizden gerçekten bir takım duyarlıklar bekleyen insanlara hizmet etmek mi? Benim müziğimi yok ettiler. Ben tiyatro yapıyorum köylülerle beraber... 750 kişilik. Şaşıyorlar, köy yerinde tiyatro... Sevgili Genco Erkal geldi ,dedi ki, köyün adı yok haritada, tiyatrosu var. Öbür belediye kiskanıyor, bir tiyatro yapıyor, 3 bin kişilik. Köy yerinde sen 3 bin kişilik tiyatro yaptığın zaman, işte o zaman İbrahim Tatlıses'i getirmek zorunda kalırsın....

Efendim bir sokak tiyatrosu yaptık Kuzguncuk'ta. Merdivenleri anfi olarak kullanarak. Bir gün içinde çocuklar, bir arkadaşımızın önderliğinde, rollerini ezberlediler hatta onu yöneten arkadaşımıza sufle verdiler. Sonra o çocuklar Kuzguncuk Tiyatrosunu kurdular.

Seçim oldu, bir belediye başkanı geldi. Bana sokağı boşuna işgal etmekten ceza kesildi, o tiyatro kaldırıldı. Ne yapacağız şimdi? Biz ona rağmen inatla sürdürdük...

Ben Atatürk Kültür Merkezinin yok olmasından ötürü en çok acı çekenlerden biriyim. Çocuklarını daha bilmem ne yaşından her hafta konsere götüren insan, ben müziksizim. Allah'tan CD'ler var, sürekli onlar arkamda. Çünkü aklıktan öleceğim. Siz herhangi bir tiyatro eserini doğru dürüst sahneleyebilecek bir yer biliyor musunuz, bir fiziksel mekan biliyor musunuz? Ne güzel özetledi sevgili Yücel Erten. Üsküp'teki tiyatroyu gördünüz. O tiyatroyla, Halklar Tiyatrosu'yla bizdeki herhangi birini karşılaştırabilir misiniz? Haldun Taner için sevgili eşi Demet'le birlikte bir ev verildi güya, yapamadık, inanın. Bedri Rahmi için bir yere bir çakıl taşı koyalım dedik sevgili Mustafa Plevne'yle beraber. Hayır, yapamadık. Niye olmuyor, ben de anlamıyorum. Gerçekten anlamıyorum. İktidara gelmeyi mi bekliyorlar? İktidara geldikten sonra ne için savaşıacaksınız o zaman? Asıl savaşıcağınız zaman şimdi. Bu savaşı şimdi yapmayacaksınız da ne zaman yapacaksınız. Biz gidiyoruz gümbürtüye. Ben her zaman o Polyanna'yı oynadım hayatımda. Ama benim bile içimden gelmiyor. Düşünün bilmem nereye gidiyorum da kafa boşaltıyorum. Bu pisliklerden kurtulayım da buraya biraz daha kavga, döğüş gücü depolayabileyim diye.

Bir tek Maltepe belediyesi, Fikret Otyam'ın müzesini yapıyor. Onları ikna ettim, bakın Fikret Otyam'ın eşyalarını oraya koyalım ama alt katta Maltepeliler gençlerin hep beraber bir şeyler yapabilecekleri ortamlar oluşturalım. Şimdi ona uğraşyoruz. İnşallah beceririz.

Fazıl Say'ın konserini izledim son olarak. Sayın Karakaş da oradaydı. Fazıl her defasında, o parçanın sonuna geldiği zaman iki elini birden havaya kaldırıp diyor ki, beni şimdi alkışlayın, eğitiyor. Bunu yapmak zorundayız. Yani ne olur alçak yürekli olalım... Fazıl gibi bir insan inanın başka bir yerde olsa, bilmem kaç tane koruması olur, emrine bilmem neler verilir. Aklınıza ne gelirse her şey yapılır Fazıl için.

Belediye bir politika okuludur. Geleceğin parlak politikacıları gerçekten belediyeden yetişir. Belediyeden başlamazsa hiçbir şey olmaz. Byle bir yere bile gelmiyor belediyelerin kültür sorumluları.

Uzatmak istemiyorum ama, çok önemli tasarımlar, kendime göre, gerçekleştirdim. Antalya'dan çağırıldılar. Dediler ki, senin bir yapın olsun burada. Ben de gittim.

Bir yapı yaptım üniversite için, Üniversitenin kentle ilişkisini kurmak için. Bütün üniversitelerimizi kent dışına attılar. 22 kilometre Balıkesir'deki üniversitenin kente uzaklığı. 12 kilometre Malatya'da uzaklık. Van'da 17 kilometre. Tabi ki Van'da olaylar olacak. Kimin için yapıyorsunuz eğitimi, kimin için yapıyorsunuz bütün bu sanat etkinliklerini? Hani bir zamanların milli eğitim bakanı demiş ya, okullar olmasa ne güzel yöneteceğim ülkeyi diye. O türlü bir yönetimle nereye varacaksınız? Ne olacak? Yani hep sizin değerini bilecekler mi zannediyorsunuz? İşte adamın biri çıkar ucube der. Niye biliyor musunuz? Mimarlar Odası olarak savaşmadığımız alan yok. Kaçak saraydan tutun, Validebağ'a kadar... Kendi içimizden insanlar sorguluyor bizi. Nedir yani, politikayla niye uğraşıyorsunuz? Bunu politika zannediyorlar. Almanya'da, İsviçre'de, Avusturya'da halk yüksek okulları vardır. Yaşını, eğitimini geçirmiş olan insanlara o olanağı sağlar. Gitar dersi mi almak istiyorsunuz, fotoğrafçılık mı öğrenmek istiyorsunuz, İngilizce mi öğrenmek istiyorsunuz? 450 konusu vardır, Münih'teki halk yüksek okullarının. Bunun bütün programını yaptım Türkiye'ye geldiğim günden beri..Halkevlerine önerdim. Halkevleri yüksek kurulu onayladı, gerçekleştirmediler... Halkevi lafından inanın halk partililer çok korktular. Onun üzerine ben halkın evi dedim. Antalya'da bir kocaman çadır kuruldu. Duvar örmesi, fayans döşenmesi, elektrik yahutta döşem döşenmesi gibi bir takım şeyler. Ama sonradan insanlar biz başka şeyler de öğrenmek istiyoruz diye. Onun üzerine bir proje geliştirdik ve bütün belediyelere önerdik. Kesinlikle mümkün değil. Ben tabi ki, AKP'ye önerecek değilim. Ama onlar bunu duyuyorlar, mahalle evlerini (Semt Konaklarını) kuruyorlar biz halkın evinin lafını edemiyoruz neredeyse.

Zeliha BERKSOY- Peki neden buna karşı çıkıyorlar? Ne düşünüyorsunuz bu konuda? İş geliyor nedensellik meselesine dayanıyor. Neden bunu istemiyor? Bir kültür müdürü neden istemiyor tiyatroyu? Bir belediye başkanı neden istemiyor? Ve cüzzamlı gibi kaçıyor sizden? Neden? Bu çünkü trajedi... esas trajedi burada yatıyor.

Cengiz BEKTAŞ- Bakın bu konuşmayı nedenlendirebilmek için en başında söyledim. Bir; Aşık Veysel'in söylediği, yani ben onu kendi düzeyime çıkarma çabasında olmazsam, bütün bunların hepsi boşuna oluyor. İkincisi, Bedri Rahmi'nin söylediği şey. Biz alçak yüreğimizle, alçak gönüllülüğümüzle halka inip, beraber olmayı beceremezsek, yani onu tam tanıyamazsak bir takım başarıları sağlayabilmemiz olanaklı değil. Belediye başkanları da bundan önceki dönemlerde olduğu gibi, sadece kaldırım yenilemek, yapı yapmakla uğraıyor. Toplum mühendisleriyle en ufak bir ilişkileri yok. Ne demek olduğunu da bilmiyorlar. Asıl kültür adamlarıyla, bütün

halkın yararlanabileceği, onların katılabileceği bir şeyleri gerçekleştirmek yoluna gitmezlerse, biz çok kısa zamanda Mustafa Kemal'den, onun döneminden çok uzağa gideriz. Şu an da gerilerdeyiz. Çünkü o bir politikalar dizgisiydi, öyle sadece şapka, şusu, busu değildi. O, bir devrimin aşamalarıydı. Çok pişman olacağız.

Çok teşekkür ederim beni dinlediğiniz için.

Zeliha BERKSOY- Teşekkür ederim. Böyle bir toplantının düzenlenmesinin gerçekten çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Ancak bu toplantının isminin bir yanlışlığı var. Her zaman için sanat kültürden önde gelir ve bütün dünyada terminoloji böyledir, sanat ve kültür. Ancak bizim ülkemizde bu nedense dile pelesenk olmuş. Artık hangi kültürlüğün ağzından çıktıysa bu kültür sanat, kültür sanat diye devam ediyor. Oysa Almancada bile kunst und kultur denir. Asla, kultur und kunst demez. Bunun biran evvel değiştirilmesinden yanayım. Sanat hepsinin tepesindedir. Sanattan sonra bilim gelir, bilimden sonra kültür ve spor gelir. Yani toplumlardaki kültürel sıralama bu şekilde oluyor.

Belediye başkanları halkın oyuyla seçiliyorlar. Bazı parti içi stratejiler, çıkar çatışmaları, rant kavgaları içinde işte birisi seçiliyor geliyor, bölgeye başkan oluyor. Zannediyor ki, ben bir dere beyiyim. Ben her şeyi yaparım, her şey benden sorulur...Kendi kültürlüğü ve cehaletinden dolayı da kendinin ne kadar kültürlü olduğunu farkında değil. Yani yetkin değil, fakat yetkin olmadığı halde eline büyük bir güç ve otorite ve de bir bütçe veriliyor. İki şey oluyor. Birincisi rant, ikincisi popülerizm. Yani, kültür adına yaptığı şey, işte ramazan yemekleri, aşurelerde aşureler, yılbaşında şu, bilmem nerede konser falan...Popüler dünyanın artistlerini ben yadsımıyorum. Herkesin yeri toplumda farklıdır. Ama sen bir popüler artiste 300 bin lira veriyorsun ama bir tiyatroya hiçbir şey vermiyorsun. Bilimsel, eğitimsel, sanatsal süreli eğitim, program yapmıyorsun. Kalıcı bir şey yapmıyorsun. İşte bu gerilik oluyor, bu feodalizm oluyor. Bunun şu andaki dünya kültürüyle hiç alakası yok. Gelişmiş ülkelerin kültüründen bahsediyorum.

Bir önceki oturumda heykelden bahsedildi. Şimdi heykel meselesi zaten bizde cumhuriyet sonrası ortaya çıkmış bir durum. Berlin'deki Bergama müzesine gidin, orada görün Zeus tapınağının üzerindeki heykelleri. Yunan'da var heykel. Statik, hareket... İnsanın hareket halindeki adaleleri, duruşu, hayvanların saldırması dramatik aksiyonlar. Zaten Rönesans, Yunan sanatının üzerine oturmuş bir şey.

Anadolu'ya baktığınız zaman Anadolu'da da çok büyük heykeller var. Sonra biz vazgeçmişiz bu heykel meselesinden. Müslümanlık bunu kaldırıyor. Niçin kaldırıyor? Puta tapılmasın diye heykeli kaldırıyor. Ama Müslümanlığı da biz zaten Arap usulü yaşıyoruz. Mesela Çin'deki Müslümanlar, Orta Asya'daki Müslümanlar Araplar gibi yaşamıyor. Ama Arap tarzı bize dayatılıyor. "Fitrat" diyor, Arapça... Onun yerine niçin,"doğasına aykırı," yapısına aykırı" kullanılmıyor? Hayır, fitrat. Bakın başka bir kültür, başka bir empoze. Cumhuriyet öncesinde de empresyonist ressamlarımız var. Bizim padişahlar kendi portrelerini yapıyorlar. Oturmuş kendi portresini yapmış. Resim var bizde, ilerleme var 19. yüzyılın ortasından itibaren. Heykel yok.. Viyana'da her binanın köşe kısmının üzerinde heykel vardır. Yeni şehir estetiğinin, mimarinin içinde heykel var... Şimdi bunların hepsi oturmuş kültürler. Bizim de doğu olarak çok büyük kültür kaynaklarımız var. Bizde de müthiş felsefe var, sanat var, bilim var. Ama arada büyük bir kopukluk yaşanmış 18.yüzyıl, 19.yüzyıl yaşanmış. Bu arayı kapatmak için, Mustafa Kemal Atatürk başlamış büyük devrimler yapmaya. Buna diyorlar ki tepeden inme. Tepeden inmeyle alakası yok. Hasta bir çocuğa siz serum veriyorsunuz tepeden inmecilik mi bu? İyileştirmek için yapıyorsunuz.

Ne yapıyor Mustafa Kemal Atatürk? Kurumsallaştırıyor ve akademikleştiriyor sanatı. Kurumsal ve akademik hale getiriyor ...

Osmanlı, Gedikpaşa tiyatrosunu yakıyor. Neden? Çünkü edebi kurulunda ilericiler var, Tevfik Fikretler, Namık Kemaller falan... Osmanlı, Ermeni, Yahudi ya da Rum grupların dışında tiyatro izni vermiyor Türklere.... Sinemaya gelince, İkinci dünya savaşından sonra Amerika Hollywood sinemasını büyük bir silah olarak kullandı ve kullanmakta. Ama tiyatroya bakın o kadar yüz vermiyor Amerika. Neden? Çünkü büyük bir rant getirmiyor. Bir de, felsefesi var tiyatronun, yönetemeyeceği bir felsefesi var. Çünkü tiyatro yazarları toplumsal ve felsefi bir yerden çıkış yaparlar ve ona göre eserlerini yazarlar. Onlardan hoşlanılmaz. Tiyatro sanatçılarından hoşlanılmaz. Çünkü tiyatro sanatçısı sığağı sığağına halkla ilişki kurar ve onun düşünce yapısını değiştirebilir bir güce sahiptir tiyatro sanatı. Tiyatro sanatı bu yüzden sakıncalı piyadedir.

Şimdi bakın, bizim çok iyi sanatçılarımız var. Müzik alanında var, plastik sanatlar, tiyatro, opera, hepsinde var. Çünkü Atatürk'ten bu yana yetiştirildi. Bu böyle bir anda yetişmez. Okullar kurulu,r o insanlar yıllarca ders alır. Ondan sonra olgunlaşacak... Şimdi son 20 – 25 yıldır her alanda son derece yetkin ve uluslararası düzeyde bir sanatçılara sahibiz. Ancak bir ters orantı var. Şu andaki yönetim ve ondan önceki

yönetimlerde ve belediyeler konusunda en hırpalanan ve itilip kakılan ve yok edilmek istenen ve susturulmak istenen kitle gene sanatçılar oluyor. Bunun bir nedeni var. Nedir? Biz geri bir ülkeyiz çünkü. İnsanımız eğitilmemiş, geliştirmemiş ve sadece menfaat, rant ve para ve soygunculuğa dayanan bir dünya görüşümüz var. Bu eskiden de böyleydi. Ancak son zamanlarda büyük bir dönüşüm yaşatılıyor topluma. Çok büyük bir dönüşüm yaşatılıyor. Bunu hepimiz birlikte yaşıyoruz zaten ve bunların acılarını da görüyoruz. İşte bu alışveriş çılgınlığı, popüler kültür, televizyondaki reklamlar, diziler, dizilerdeki konular... Yani artık ne tarafından tutsanız roman olur yani. Bunun zaten hepimiz farkındayız. Daha fazla anlatmaya, konuşmaya gerek yok.

Bizim kurumsal tiyatrolarımız büyük bir darbe altında. Bunun başında operamız ve devlet tiyatrolarımız geliyor ve bu darbe bugünden yarına da değil. Uzun zamandır vandalizmle devam ediyor... Bakın, ben 25 sene evvel Bakırköy Belediye Tiyatrolarını kurdum. Türkiye'nin üçüncü ödenekli tiyatrosudur tarihsel olarak. Yani, İstanbul ehir Tiyatrosu, Devlet Tiyatroları ve Bakırköy Belediye Tiyatroları... Aktuna beni çağırdığında, "Bana bir bina gösterin" dedim. Bir tiyatro kurulacaksa, binadan başlarım ben dedim. 9. kısımda bir bina var dedi. Eski bir baruthane. Fransızlardan kalma çok güzel bir bina ama harap... 3 yıl ben bunun inşaatıyla boğuştu, her gün oraya giderek mimarıyla, kontrol mühendisiyle uğraşarak ve belediyenin içindekilerle de boğuşarak bunu yaptım, iki tane büyük sahne. Hatta, bir tanesinde orkestra çukuru da var... Kafroları da ben çıkarttım, Ankara'dan... Ama yeni Belediye başkanı, Özdemir, "Zeliha hanım biz sizle yapamayacağız" dedi. Peki dedim. "Siz gidin, ben kalayım" dedim. "Ne diyorsunuz, seçimle geldim ben" dedi. "Seçimle geldiniz ama, siz bugün varsınız yarın yoksunuz. Burası bir kurum" dedim. "Siz bir belediye başkanısınız, yani altyapı hizmetlerinden sorumlusunuz. Bense bir uzmanım" dedim. Tabi, beni görevden aldı... Aradan yıllar geçti, başkanlar değişti, tiyatronun yazgısı değişmedi... Zabıtanın tiyatro müdürü yaptılar. Eserlere, bütçelere karar veriyor... Şimdi bir de Operası var Bakırköy'ün, ama yeri yanlış, akustiği berbat. Efendim, o bölgede olması, halkı eğitmek içinmiş... Sosyal proje, o ayrı bir şey. Ona da kafa yoracaksın, yapacaksın. Sanatçıları alacaksın, pedagogları alacaksın. Oturup yöresel çalışacaksın bilimsel olarak.

Tiyatro çok farklı bir sanat. Tiyatronun içinde siz nefesinizle yaşlanırsınız ve ölürsünüz. Kimisi sahnede ölür. Böyle bir emek görülmemiştir. Hem entelektüel, hem düşünsel, hem halkla iç içe ve büyük bir özveriyle yapılan işler bunlar. Özel tiyatrolara gelince,

o zaten ayrı bir konu. Bugün gelişmiş ÷lkelerde özel tiyatrolara verilen salonlar, tahsisler, sponsorluklar, belediye destekleri, devlet destekleri...Şehir şehir olsun diye bütün bunlar. Galeriler, tiyatrolar, operalar, konservatuarlar, hep şehir şehir olsun diye. Oysa biz İstanbul'da bin yıl arayla yaşıyoruz. Fatih'te yaşayan 1000'de yaşıyor, bu tarafa geliyorsunuz 2000 yılında yaşıyorsunuz. Arada bir zaman tüneli var.

Şimdilik söyleyeceklerim bunlar. Belediyelerin kendilerini hızla toparlayıp, belediye başkanlarının da birçok konuyu uzmanlarına devretmeleri gerekiyor. Teşekkür ederim.

Tamer LEVENT- Efendim, geçende youtube'da bir şey gördüm. Bir televizyon röportajcısı diyor ki, şimdi bugün halkımıza Kıbrıs nerede diye soracağız. Görenler var mı acaba? Çok enteresan bir şey. Merhaba filan, "Kıbrıs nerede" diyor? Bir tanesi diyor ki, ben biliyorum Nerede diyor? Doğu Anadolu'da, ben orada askerliğimi yaptım diyor. Öbürü diyor ki, evet evet doğru söylüyor diyor. Hani, Erzurum'dan biraz aşağı inerken değil mi diyor? Sonra başka bir tanesi, doğru söylüyor bende katılıyorum diyor. Bu üç arkadaş kafa dengi. Tamam diyor adam, oradan ayrılıyor, başka birisine gidiyor. Böyle orta yaşlı, palabıyıklı bir adam, paltosunu giymiş, hafif kalender, göbekli falan, şöyle gülümseyen bir ifadeyle bakıyor. Merhaba diyor, Kıbrıs nerede biliyor musunuz? Biliyorum, biliyorum, Karadeniz'de diyor.

Şimdi bu kurgusal bir şey mi diye bakıyorum değil. Yani hakikaten ciddi ciddi böyle bir şey oluyor yani.. Bir tanesi Kıbrıs'ın nerede olduğunu söyleyemedi. Şimdi bunu özel mi seçtiler, nasıl yaptılar bilmiyorum.... Şimdi Kıbrıs'ın yerini bilmemek olabilir de, kavramlar konusunda da hiçbir şey bilmediğimiz kanısındayım. Kavramlara o kadar uzağız ki. Kavramları bilmediğimiz için, kullanamıyoruz da. Mesela sanat kavramını elitist bir kavram olarak anladık yıllarca değil mi? Sadece resim, heykel, tiyatro, müzik, mimarlık yapanlara ait bir şeydir; daha sonra eklenen sinema ve fotoğraf da dahil olmak üzere. Sanatçı kimdir? Bu işleri yapanlardır. Öbürleri kimdir? Sanattan anlamayanlar değil mi? Bu bir elitist yaklaşımdı. Oysa, dünyalı anlamda sanat kelimesinin İngilizcesi, Arapçası sanattan gelme, yani bir yenilenme. Aristo kökenli bakarsak iyi, güzel ve doğruyu arama olarak anlaşıldığını, bir felsefe olduğunu görüyoruz. O halde bu felsefe kendi içinde kaderci olmayan bir arayış içerisinde olmalı.

Ankara Devlet Konservatuarında okurken neden oyuncu olmak istediğimizi kendi aramızda tartışırken aramızda şöyle laflar geçerci. Halkın seviyesini yükseltmek, yok

halka gitmek. Sanat sanat için mi, sanat toplum için mi gibi tartışmalar yapardık. Bu arada, orta yolu da bulup şunu derdik: Biraz halka gitmek, biraz da halkı yükseltmek...

Şimdi bunlar bile güzel tartışmalarımız. Çünkü daha sonra baktık, birdenbire bir sanatçı kavramı ortaya çıktı. Kaderciler ve tanrısal bir şekilde... bu sanatçılık sanki belli bir kişilere verilmiş, öbür kişilerse sadece bunları izlemekle mükellefmiş gibi... Dolayısıyla bu sanat kavramının kullanımı, hayata geçirilmesi, politikası, yönlendirilmesi, hedefi, amacı, neden yapılması gerektiği, nasıl örgütlenmesi gerektiği gibisinden bir takım teoriler üretmek ise zül addedilmiş. Çünkü eğer bu teorileri üretirseniz, siz sanatçı olamazsınız filan gibisinden. Yine buralarda, bir sendika kuruluşu sırasında konuşuyoruz, gençten bir arkadaş kalktı; böyle ortamlarda ne kadar sanatçı olduğunu göstermek sözkonusu olabiliyor; dedi ki, ben sendika kurulmasından yanayım tabii dedi. Ben sanatçiyim dedi. Benim dedi, hukuktan filan anlamam gerekmez. Ama sendikanın anlaması gerekir dedi. Hukuk yaamlı ilgili bir kavram. Sen hukuktan anlamadan bir rolü nasıl yorumlayacaksın acaba? Tanrısal bir sezgiyle mi? Vahiy gelip, hop diye o rolü yorumlamamı mı sağlayacak?

Zannediyorum bizde hala İslamî bir kadercilik, Ahmet Hakan'ın söylediği gibi kültürel bir Müslümanlık var. Bunun üstesinden gelemiyoruz. Mesela şöyle bir laf, efendim Avrupa karanlık dönem yaşadığı için Rönesans'ı yapmış 15.yüzyılda. Ama İslamiyet karanlık dönem yaşamamış. Şimdi bu IŞİD, Ortadoğu, Kobani, bunlar karanlık dönem değil mi? İslamiyet'in fraksiyonları içerisinde aşiretlere bölünmüş olması, birbirini parçalıyor olması. Bu bir karanlık dönem değil mi?

Şimdi bu karanlık dönemde İstanbul'dan baktığımız zaman, kaderciler bir yaklaşımla biraz üzülüyorlar. Bunun kültürel bir yanı olduğunu düşünmek aklımıza bile gelmiyor. Çünkü kültür kavramı, bir takım kişilere ait bir kavramdır değil mi? Sanat kavramı da öyle. Ortalama halk olarak ben Kıbrıs'ı bilmem, bilmek zorunda değilim. Ben para kazanırım, para kazanmaya bakarım gibi bir anlayış var. Şimdi kim, hangi parti çıkıp da, bizim bir kültürel hedefimiz olması lazım, bizim insanlara şöyle şöyle yaşama hakkı kalitesi olduğu gerektiğini anlatmamız lazım diyor? Demokrasinin bir kültür rejimi olduğunu, insanların hakları olduğunu, kendine yapılmasını istemediğini başkasına yapma gibi kocaman bir lafın nasıl hayata geçirilebileceğini anlatıyor? Yani Kıbrıs'ı bilmeyen adamlara gülüyoruz da, bunu sordumuzda kim bilecek de biz ona gülmeyeceğiz? Böyle bir kavram kargaşası var ve bu kargaşanın ortadan kalkması lazım.

Ne zaman bir CHP'li belediyeye bir iş yapmaya gitsek, her gittiğimizde değişik kùltür müdürü görüyoruz. Başkan her zaman mültefit. İçerde müthiş bir kavga dönüyor, kim köşe kapacak... Sakın ha dışarıdan bir uzman adam gelmesin. Sanat konusunda yetkin bir adam gelmesin. Gelirse oradaki Ayşe hanımın ayağı kayar, değil mi?

Şimdi bu bir parti ki, adı hem sosyal, hem demokrat. Bu kùltürünü ifade ediyor. Bu kùltürü, bu sorumluluğu üstlenecek bir partinin, sadece menfaat temelli, insanları istismar etmeye, insanların kùltürel geçmişlerini istismar etmeye dayalı partilere nazaran farklı bir anlayışı olması lazım ve bu anlayışın da örgütlenmiş bir sistem içerisinde yürütülmesi lazım değil mi? Bunu göremiyorsunuz. Bunu göreceğinizi zannediyorsunuz, göremiyorsunuz.

Şimdi ben, bilen bilir, 40 yıllık devlet tiyatrosu oyuncusuyum, yönetmeniyim, Devlet Tiyatroları Genel Müdür'lüęü yaptım. Bunun yanında, TOBAV'ın 35 yıldır kurucusuyum, Genel Başkanım. TOBAV olarak mini bir kùltür bakanlığı gibi çalıştık. Birçok kurultay yaptık, sanat alanında yasaların çözümlenmesiyle ilgili. Türkiye'de drama kùltürünü yaygınlaştırdık, çağdaş drama derneklerini kurduk. Bugün yaratıcı drama diye bir kavram duyuyorsanız, TOBAV'ın öncülüğü sebebiyledir. Koroları geliştirdik. Bugün cumhuriyet korolarıyla başlattığımız çalışmalar, İstanbul'da, İzmir'de ve Anadolu'nun diğer illerinde de yaygınlaştı. Koro faaliyetleri Türkiye'de yeniden gelişiyor. Biliyor musunuz neden? 9 yıldır Ankara'da cumhuriyet koroları yapılıyor. Şimdi bunlardan kimsenin haberi yok. TOBAV'ın bu kadar kitabı var, yasa tasarısı, uluslararası alandaki çalışmalar filan. Denizli'de 17 yıl festival, Alaçatı'da 12 yıl festival, Ordu'da 9 yıl festival, Gaziantep'te ve şu anda Akdamar adasında, Van'da sürmekte olan 12 yıllık çocuk tiyatrosu festivali. Hep TOBAV'ın çıkardığı şeyler. Trabzon'da kurulan "Karadeniz'e Kıyısı Olan Ülkeler Tiyatro Festivali" TOBAV'ın öncülüğü sonucu ortaya çıktı.

Şimdi bütün bunları yapan bir kuruluş olarak bir belediyeye gittiğiniz zaman sizi birisi karşılıyor, bir dakika filan diyor. Sizde zannediyorsunuz ki birşeyler soracak. Sorsalar da birikimimizden bir şey aktarsak. Yok. Artistik konuda? Yok. Kùltürel konuda? Yok. Peki biz sizden bir şey istediğimiz zaman verecek misiniz? Bakalım...

20 yılı aşkın süredir Türkiye'de gönüllü anlamda çalışan bir özerk sanat konseyi var. Niçin bir örgütlenme modeli kurulamıyor? Bu konseyin bizzat kendisi değil ama çatısı altında olabilir... Belediyeler bünyesinde özgün sanat alanında kendini kanıtlamış kişilerden komisyonlar oluşabilir ya da büyük kent düzeyinde oluşabilir.

Bu komisyon, mesela belediyelere artistik alanın düzenlenmesi konusunda, siyaset ve hedef oluşturulması konusunda tavsiyelerde bulunabilir. İç hizmet seminerleri yapabilir, atölye çalışmaları yapabilir, işlikler kurabilir. Belediyede bu alanda çalışacak arkadaşların eğitim alması lazım. Çünkü bu arkadaşlar kaderci. Biz Müslümanız ya zaten doğuştan sanatçıyız değil mi? Bu işi yapa yapa 40 yıldır, 50 yıldır yapa yapa, müthiş bir birikim elde etmiş insanlar var. Onlardan bilgi alın, sanat kısmınızı geliştirin. Ama örgütlenmesini bilmiyorsunuz, artistik hedeflere ulaşmayı ve toplumla buluşmayı bilmiyorsunuz, dünya örneklerini bilmiyorsunuz... Geliyorsunuz orada ne yapıyorsunuz o zaman? Seçime kadar başkanın etrafında bir heyet oluyor biliyorsunuz. O heyetteki herkes bir şey bekliyor seçimden sonra. O heyettekiler bir anda bakıyorsunuz tık tık bir yerlere geliyor, sonra bir gün geliyor tık tık onlar yok oluveriyor. Tık tık başkaları geliyor veya onlar birbirini yemeye başlıyorlar. O seçim sırasında kanka olan, müthiş bir birlik, beraberlik içerisinde olanlar, bir müddet sonra birbirlerinin ayağını kaydırmak için uğraşiyor.

Öbür taraftan da bizim gibi, affedersiniz 30 sene sivil toplumculuk yapmış, Devlet Tiyatrosu'nda 40 sene oyunculuk, yönetmenlik, idarecilik bilmem ne görevlerinde bulunmuş uluslararası alanda çalışmış, üniversitede ders vermiş filan, gidip belediyeden bir şey istemeye ya da belediyeye bir şey yapmaya kalkışıyorsunuz, o sırada oranın içi karışık sizinle mi ilgilenecekler? Peki biz bunu kime anlatacağız? İşte iyi ki bu toplantı yapıldı burada anlatıyoruz. Bu toplantıya dolayısıyla çok önem veriyorum. Belki bir iç hizmet eğitimi çıkabilir.

Şimdi şuna değinmek istiyorum. İslamiyet deniyor ki efendim en yeni din. Çünkü en son çıkan din. Ne zaman? 7.yüzyılda çıkmış. Hristiyanlık ne zaman? 36. yılda çıkmış milattan sonra. Fakat 15.yüzyılda Hristiyanlık Rönesans yapmış. İşte onu unutuyoruz biz değil mi? Yani Hristiyanlıktan 6,5 yüzyıl sonra ortaya çıkmış İslamiyet'in tabi ki Hristiyanlıktan daha modern bir din olduğunu düşünüyoruz. Ama birde arada bir şey var, vites değiştirme var Hristiyanlıkta. 700 yıl sonra Rönesans yapmış. Bu hareket insanlığı o kadar kavırıyor ki, başlangıçta romantik bir şey gibi görülürken, bir müddet sonra bu hümanizm, bu beklenti, bu insan olma kalitesini arama duygusu insanlığı öyle bir kavırıyor ki, toplum Rönesans'la birlikte sanat kavramını yaşama biçimi olarak seçmeye kalkışıyor. Bu kalkışmanın sonucu da, Reform'u doğuruyor. Yani, din, hukuk gibi birçok alanda yapılan reform...

Ŗimdi bizde bir karanlık dönem yaŖanıyor, ama bir Rönesans bekleniyor mu, beklenmiyor mu bilmiyorum. Ama, eskiden televizyon izlemeyen aileler televizyon izliyorlar. Televizyon kanalı bile açıyorlar. Arabaya binmeyenler arabaya biniyorlar, cep telefonu kullanıyorlar, bilgisayar kullanıyorlar. Demek ki böyle bir Rönesans kendiliğinden oluyor. Ama bu nedense artistik alana yönelik daha önemli bir durdurma ve OrtadoğulaŖma kaygısını yaratıyor bizde. Avrupa'ya baktığımızda böyle bir duraklama ve gerileme yok, oradaki sanatsal hareketlerde. Burada kaygı verici düzeyde.

Rönesans'tan sonra Avrupa'da Ŗyle bir Ŗey yapılıyor. Kilise binaları, biliyorsunuz, muhteŖem binalardır. Son derece güzel binalar yapılıyor, köylerde bile. Skolastik ağda papazların kilisesi varsa, bizim de tiyatromuz var deniyor.

Ŗimdi, laik, liberal, dini yobazlık safhasında yada çıktığı günkü gibi kullanmak istemeyen insanların buluŖacağı yerler neresi arkadaşlar? Var mı böyle bir yer? Rönesans o zaman bu yerin varlığını ve adını koyarak sylemiŖ, üstüne de yazmıŖ. Bakın, Frankfurt'taki, Viyana'daki, BudapeŖte'deki eski tiyatrolar o nde sütunlar üzerine konulmuŖ tiyatroların üzerinde "Bonitas, Amonitas, Veritas" yazar. İyi, güzel ve doğru. Yani ta Aristo'nun sanat tanımı... Buraya girersen, düzgün adam olarak çıkarsın anlamı. Yani, bir alternatif yaratmıŖlar. Biz böyle bir alternatif olarak da görmüyoruz sanatsal alanı. Hani bütün diğerk iŖlerin yanında boŖ zamanlarında ne yaparsın, sanatla ilgilenirim gibi bir Ŗey olarak görüyoruz... O zaman olmasa da olur canım... BoŖ zamanım olursa...

Ŗimdi bu kültürden çıkacak ve onu bilinçli bir kültür haline getirecek bir yapılanmayı, ben sosyal demokrat bir felsefeyi benimsemiŖ ve demokrasi kültürü olan bir partinin misyonu olarak görmek isterim. Yanılığ içerisinde miyim acaba? Böyle görmekle yanılıŖ adrese mi gitmiŖ oluyorum? Nereye gideceğim baŖka?

TeŖekkr ediyorum.

Nedim SABAN- Merhaba, benim söylemek istediğim Ŗeylerin çoğunu ustalarım söyledi ve onlar söylediği için çok rahatladım. Çünkü Ŗyle oluyor, CHP'ye bir Ŗey sylediğın zaman, tabi sen AKP'ye syleyemiyorsun, bize vuruyorsun diyorlar. Halbuki biz AKP'ye de vurmaya alıŖıyoruz, oyunumuzla ama... nemli olan bu zeleŖtiri mekanizmasını kabullenebilmek.

Başkanlarla çok derdim yok. Hatta çoğunu tanımıyorum ama birkaç tane örnek anlatmak istiyorum. Çünkü bir özel tiyatro olarak ben size bugün daha çok AKP'yi anlatacağım. Çünkü CHP kendine Mustafa Kemal'i örnek almadı. Yani, Zeliha hocanın söylediği gibi, Mustafa Kemal sizlere yani CHP'li arkadaşlarımıza bir kültür reformu verdi ve dedi ki, bu cumhuriyeti kültürle koruyacaksınız. Siz bu görevi yapmadınız. Dolayısıyla, şimdi bence artık bu görevi farklı yönde, misyonda yapan AKP'ye bakarak, bunlar böyle yapıyor, bizi geçtiler, bari biz de böyle yapalım dememiz gerekiyor. Onun için biraz o örnekleri okuyacağım. Biraz acıtacak çok özür dilerim. Çünkü benimde çok canım yanıyor.

Şimdi size bir mektup okumak istiyorum: "Sayın yetkili, 2014 – 2015 sezonu içerisinde -salonu söylemeyeyim de siz tahmin edin- çocuk oyunları gişesi için yaptığınız -bir kere, gişesi ne demek?- başvuru değerlendirmeye alınmış olup, müracaatların yoğunluğu nedeniyle bu sezon sizlere yer verilememiştir". Bu Tiyatrokare'ye. "Oyunların tespitindeki tercih nedenleri arasında -23 yıllık bir kurumuz. Macide Tanır'la başlayan ve Zülfü Livaneli Leyla'nın Evi'yle, Aziz Nesin'le devam eden kurum-tiyatro gruplarının devamlılığı, sezon içerisindeki izlenme oranları -150 bin izlendi Leyla'nın Evi- dekorun özenle hazırlanması ve eserlerin tüm izleyici kitlesine -bu da tüm izleyici neyse- hitap etmesi sayılabilir. Eserlerin sürükleyiciliği ve genel izleyici kitlesi tarafından anlaşılır olması kültür merkezimizde sahnelenecek oyunların seçiminde belirleyici faktör olmuştur" demiş, reddetmiş.

Şimdi bence CHP'nin bir kültür seferberliği ilan etmesi lazım. CHP'li belediyelerde yaadığımız olumsuzluklar saymakla bitmez. Mesela İzmir. Eğer seçimi kaybederse, kültür politikası yüzünden kaybedecek. Çünkü, göç alan bir kent... İzmirlilik, yani kent bilincini kültür sağlar. İzmir'den çok korkuyorum. Biz bundan 10 sene önce Çeşme'ye gittiğimizde 2 bin kişiye oynardık bir gecede. 3 bin kişiye. Sonra orada yavaş yavaş, Serdar Ortaç konseri, Sibel Can konseri falan... benim çok içimi acıttı. Yani bir kere o paraya bizim ihtiyacımız var yazın. Çeşme gibi bir yer, İzmir'e işte 30 dakika, 40 dakika. Nasıl 2 bin kişiden indik buralara. Belediye başkanına yalvardık, inanır mısınız kira almadan vermedi salonu ve o gün bize 70 kişi mi, 80 kişi mi ne geldi. "Leyla'nın Evi" her yerde %100 doluluk oranıyla gidiyor. Telefon ettik, ne dedi bize biliyor musunuz Çeşme belediyesi? "Talep yok tiyatroya" dedi. Bu talebi sen yaratacağın, sen onun için oradasın. Ama, zaten Sibel Can'a 38 bin lira verdiği için korkuyor tiyatro getirmeye. Aynı şekilde Karşıyaka da, salonu rant için kullanıyor. Eğer peşin para ödemezseniz, salonda size gişe bile açtırmıyor ve sizin biletlerinizi sattırmıyor. Bu ne demektir?

CHP'li belediyeler böyle yaparsa, özel tiyatroların hali ne olur?

AKP'de de ise, çok ciddi gelişmeler var. Her yere salonlar yapıldı. İlk başlarda Küçükçekmece belediyesi, Zentınburnu belediyesi bizim oyunlarımızı aldı ve orada inanılmaz derecede bir kùltür patlaması oldu. Hatta Metin Serezli bir gün bizim oyuna gitmiş, kapıda deli bir kuyruk var. Demiş ki ne oluyor arkadaşlar falan. Hocam sizin gelecek ayki oyununuza bilet alıyoruz demişler. Çünkü, Küçükçekmece Belediye Başkanı çok akıllıca 4 liraya, 3 liraya tiyatro izletiyor ve o Küçükçekmece yavaş yavaş tiyatro izlemeyi öğrendi. Fakat ne oldu biliyor musunuz? Şu anda din eksenli oyun yapmazsanız, oraya oyun veremiyorsunuz. Adam size bir kùltür politikası dayıyor. Bizi önce kullandılar, anlatabiliyor muyum? Orada halkın seviyesini yükselttik. Seviye yükseltmek haşa ama, beraber bir şeyler yaptık. Evet alıştırdık, tiyatroyu öğrendiler, izlediler ve oradan buraya doğru çevrildi.

Radikal'de yazılar yazıyorum. Bir galaya gittim; Emine Erdoğan gelmiş, açılış konuşması yapıyor, bütün bakanlar orada, öpüşenler, kafa tokuşturanlar. Hiçbir oyunumda böyle bir şey olmadı. Oraya inanılmaz bir destek. Cemal Reşit Rey'de yapılıyor. Müthiş bir kokteyl, kestane suyu, hayatımda ben kestane suyu içmemişim, inanılmaz bir şey. Ve kıskançlık; ben bunu neresinden yazayım dedim. Ertesi gün korkunç bir yazı yazdım, telefonlarım kitlendi. Her tarafta varmış meğer. Hocam bize de gelin, bizi de yazın, eleştirileriniz çok değerli falan diye Mehmet Akif için de çağırıyorlar, Üsküdar'a da çağırıyorlar... Eleştirmenler Birliği'nden bir görev olarak rica ediyorum, bu tiyatroların izlenmesi ve anlatılması lazım...

Ödenekli tiyatrolara baskılar çok fazla zaten. Biz geçen sene 18 ya da 16 tane özel tiyatro, Gezi direnişindeki onurlu çocuklara destek verdik diye tiyatro desteklerinden dışlandık. Tabi bu adamların parası haram para. Onun için ben onu pek kullanmak istemiyorum ama biryandan da düşünüyorum, yani belki de bir tanesi o paranın halkındır. Yani niye bana Kùltür Bakanlığı yardım etmesin ve o gün niye CHP benim yanımda değildi, niye Genco Erkal'ın yanında değildi, niye AST'ın yanında değildi. Geçen hafta bir haber çıkıyor, biz onları mahkemeye verdiğimiz için tekrar yargıya çağırıyoruz... Bakar mısınız, hak arama hürriyetine, yani 'sana ne' diyor. Genco Erkal, diyor, sen bak mahkemeye verdin, sana vermeyeceğim ama Ali Poyrazođlu vermedi mahkemeye ona bu sene veriyorum. Sen de gelecek sene onun gibi yapacaksın. Yani bu inanılmaz bir mesaj, korkutucu.

Genco Erkal, Genco abi benim taptığım bir usta. Şöyle bir şey söyledi Hürriyette; dedi ki, tiyatrolar güdümleniyor. Maalesef böyle bir sıkıntı var. Biz 18 Mayıs'ta bir yürüyüş yapmıştık yıllar önce. Gülriz Sururi ve ben de düzenleme komitesindeydik. Türkan Saylan içindi, yani o safsataya karşı. 900 tiyatrocuyu yürüdük. Hani bu tip durumlarda biliyorsunuz şöyle derler ya, Yücel Erten geliyor mu, o gelirse bende gelirim, falan. Böyle bir şey. Fakat müthiş isimler var. Yücel abi de bizimle yürüyor. 30 tane tiyatro gelmedi. Sonra baktım bunlar belediye için oyun oynuyor, çocuk oyunu oynayan tiyatroyar. Sen tiyatrocuyu kimliğiyle, bir tane çocuk oyunu için bir ülkeyi satabiliyorsan bu çok acı. Onun için Genco abinin maalesef söylediği iki şeye katılıyorum. Bir; bizim mesleğimiz güdümleniyor, bize sahip çıkılması lazım. Bize sahip çıkmak oyunlarımızı satın almak değildir. Bize sahip çıkmak salon yapmak değildir. Zaten biz, o salon için, AKM için savaşıyoruz. Bize sahip çıkmak, bizim moralimizi yüksek tutturmamıza ve üretim yapmamıza sahip çıkmaktır. Bu partiye çok ağır görevler düşüyor. Bence öğretmenlerden fazla, esnaflardan fazla, çiftçilerden fazla, sanatçılara sahip çıkılması lazım. Çünkü arkadaşlarımızda şöyle bir sıkıntı var. TRT bizi "black list"e almış durumda. Şu insanlara dizi yaptırmayın diyor. ATV'de de aynı şey sözkonusu, falan filan. Bir sürü yerde. Dolayısıyla şimdi biz dizide oynayabilmek için susmak zorundayız. Bir de öyle bir baskı var üstümüzde, yani parasal bir baskı var. TRT Genel Müdürünün istediği aktör olmak Türkiye'de çok önemli bir şey değil. Yani Münir Özkul, TRT Genel Müdürünün istediği aktör müydü? Erol Günaydın, öyle miydi?

Dolayısıyla, biz her taraftan kısıtlanmış durumdayız ve gerçekten desteğe ihtiyacımız var. Bu aslında bir destekten çok bir görev gibi geliyor bana. CHP olur, başka sosyal demokrat partiler olur ama solun birleşip, sanatçısına sahip çıkması lazım ve bu mektubun hesabının sorulması lazım.

Çok teşekkür ediyorum.

Tamer LEVENT- Nedim'in konuşmasından etkilendim. Ben bir eleştiride bulundum, rnek vermeyi de düşünüyordum, telaşlandım biran önce bitireyim diye örnek vermedim. Salon yapmak tabii ki lazım, ama şöyle bir gelişme var. Bunu Tel Aviv'de görmüştüm, daha sonra Tokyo'da gördüm, birçok ülkede gördüm. Macaristan'da da var. Bütün Balkan ülkelerinde var. Hatta Tahran'da bile var. İçinde yüzlerce salon olan binalar yapıyorlar. Hatta böyle yuvarlak, kule gibi. Mesela, Tel Aviv'deki 1970'li yıllarda başlanmış yapılmaya. Bunu bana anlatan dedi ki, biz bunu yaptığımızda kimse anlamadı başta, dedi. Şimdi bu binanın içinde, 50 ve 100 metrekarelik salonlar

var ve bunlar saat ücreti diyelim 5 dolara kiralanıyor. Kendi kendine tiyatro yapmak isteyen, müzik çalışmak isteyen, prova yapmak isteyen kim varsa, gidip buralarda bu odaları kir alıyor. Kapılarda böyle defter gibi kağıtlar var, oraya ismini yazıyor. Kaç saat kiralandığını yazıyor. 4 saat kir alıyor, 5 saat kir alıyor. Tenis kortu gibi, 5 saat kir alıyor gidiyor, çalışıyor orada. İşte adamın bir tanesi yürüyen sandalye yapmış. Lüzumsuz bir şey ama, yürüyen sandalye yapmak için o atölyeyi kullanmış. Şimdi artık burada yer bulunmuyor...

Mesela İskoçlar, İngiliz Sanat Konseyiyle ortak olarak Community Art Center diye bir şey geliştirdiler. Bizim Halkevleri'ne benziyor. Her mahalleye bu Community Art Center'ları yaptılar, çünkü İskoçya suç oranı yüksek olan bir bölge. Burada, bu sanat eğitimi merkezleriyle suç oranı yüksekliğini azaltıyorlar. Bunun içerisinde, drama dersleri var, tiyatro bölümü var, müzik, dans her şey var ve çocuklarını sabahtan akşama kadar oraya bırakabiliyorlar. Veliler kendileri gelip orada eğitim alabiliyorlar. Dolayısıyla suç oranının düştüğünü söylüyorlar.

Belediyeler şimdi sanat eğitim merkezleri kuruyorlar. Fakat ne kadar verimli çalışıyor bilmiyorum. Esasında onları çok verimli hale getirmek lazım. Tabi ki, profesyonel sanatın da desteklenmesi şartıyla. Ama kitleye ulaşmak, onları eğitmek için, bu tür, onları özendirerek, salon kiralama imkanı yaratan binalar yapıp, onların orada kendi işlerini yapmasına imkan sağlamak lazım. Yani halı sahaya gidip, top oynamak gibi ya da tenis gibi sanatı kendi yaşamlarında uygulamaya başlamaları gibi...

Şimdi Tel Aviv'de Sanat Fuarı diye bir şey yapıyorlar her yıl. Yüzlerce tiyatro grubu, o fuarda kendini tanıtıyor, CD'lerini koyuyor ve de oradan kendilerini dünyaya satabiliyorlar. Bu tür örnekleri geliştirebiliriz, onu da söylemek istedim.

Tunç SOYER- Muhtemelen herkes biraz yorgundur, sabahtan beri uzunca bir maraton. Ben öncelikle Sayın Ercan Karakaş'a teşekkür etmek istiyorum. CHP Genel Merkezine ve Kültür Sanat Platformu çalışanlarına teşekkür etmek istiyorum.

Seferihisar Belediye Başkanı olarak söylemek istediklerim var. SODEM Sosyal Demokrat Belediyeler Derneği Başkanı olarak söylemek istediklerim var. Konuşulanla ilgili, Seferihisar Belediye Başkanı olarak bende yaptığı çağrışimleri ve çıkardığım dersleri sizlerle paylaşacağım.

Hem Sayın Mehmet Aksoy, hem Sayın Atila Dorsay doğaya atıfta bulundular konuşmalarında. Ben de doğayla ilgili ve kent - doğa ilişkisiyle ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. Doğanın kuruluşunun 4,5 milyar yıl geriye gittiğini biliyoruz. 4,5 milyar yıl zaman dilimini, 24 saatlik bir zamana indirgediğimizde ortaya şöyle bir tablo çıkıyor. Gece yarısı dünya oluşmaya başlıyor, sabaha karşı 4 civarında yaşam için koşullar olgunlaşmaya başlıyor, öğleden sonra 2'de ilk canlılar ortaya çıkıyor. Akşam 8.30'u buluyor deniz yosunlarının ortaya çıkması. 22.56 dinazorlar dünya sahnesine çıkıyor ve 23.39 memeliler hayatta geçiyor. Modern insanın ortaya çıkışı 23.59.59 yani bir saniyelik bir zaman dilimini yaşıyoruz. Belki de hayatta var oluşumuz bu kadar kısa bir zamana tekabül ettiği için, kendimizi doğadan farklı, onun üstünde görüyor, ona hakim olduğumuzu zannediyoruz. Onun için piramitler inşa ediyoruz, onun için büyük kuleler yapıyoruz. Adeta doğaya gücümüzü kanıtlamaya çalışıyoruz. Oysa doğa, yavaş ama kararlılıkla yürüyor. Deniz yosunları, salyangozlar, onlar bile bizden çok daha eskiden beri bu dünyada varlar. Biz hızla doğadan uzaklaşarak, kendi momentumumuzu, kendi hızımızı hakim kılmaya çalışıyoruz. Hız ve büyüklük bu çağın en büyük değerleri. Tarım öncesinde, doğanın momentumuyla insanın momentumu paralel gidiyor. Çünkü insanoğlu yaşamını sürdürebilmek için doğadaki meyveyi, sebzeyle toplarken, hayvanı avlarken onun ritmine uyumlu olarak varlığını sürdürebiliyor. Tarımla beraber toprak üzerinde hakimiyeti başlıyor, o ritimden çıkmaya başlıyor. Sanayi devrimi, arkadan küreselleşme dediğimiz dönem, doğadan tamamen kopuyoruz. Bu kopuş aslında çok büyük mutluluklar getirmiyor insanoğlu için. Çünkü biz hızlandıkça doğadan uzaklaşıyoruz, doğadan uzaklaştıkça mutsuzlaşıyoruz. Hızla haz arasındaki, hızla düşünmek arasındaki ters orantıyı kaçıırıyoruz. Ne kadar hızlanırsak o kadar hazdan uzaklaşıyoruz. Ne kadar hızlanırsak düşüncemiz o kadar yüzeyselleşiyor. Kendimizden biliyoruz bir şey hatırlamak için yavaşlarız. Bir şey unutmak için hızlarız. Hız ve büyüklük fetişizminden kurtulmadıkça ne yazık ki kendi sonunu hazırlayan akrep gibi bu hayat devam ediyor. Bu enerji, kalkınma, refah, büyüme bütün bu hedeflerle doğanın üzerinde kurmaya çalıştığımız hakimiyet her seferinde aslında ters tepiyor. Yapılacak şey çok basit aslında. Doğaya dönmek bu muazzam dengenin karşısında saygıyla eğilmek ve mümkün olduğu kadar onunla uyumlu bir hayatı yaşamaya gayret etmek. Bunu yapabildiğimiz sürece aslında bizde huzurlu bir hayata kapı aralıyoruz.

Cittaslow, yavaş şehir, sakin şehir. Biz sakini tercih ediyoruz. Türkçede yavaşlık, tembellik gibi başka algıları çağrıştırıyor. Sakini tercih ediyoruz ama, arkada derin bir

yavaş felsefesi de var onu da söylemek istedim. Yavaş şehir, sakin şehir üç temel sütun üzerine şekillenen bir kent modeli. Birincisi geçmişin değerlerine, zenginliklerine, mirasına sahip çıkmak. Mehmet bey de söyledi, Atila bey de hatırlattı; kentin ortak belleğine sahip çıkmak diyorlar ya, yapılacak bir heykelin kentin ortak bellliğini yansıtmaması. Bu aslında hayatın her alanında hatırlamamız gereken bir şey. Lezzetleri, yaşam tarzları, alışkanlıkları, büyüğün elini öpmek gibi gibi çok sayıda örnekle bunu bütünleştirebiliriz.

Birincisi bu. Biz hayatı bizle başlayıp, biten bir şey gibi yaşıyoruz. Oysa arkadaş muazzam mirası bugüne aktarmıyoruz. Cittaslow ana ilkesi olarak bunu koymuş.

İkincisi, bilim ve sanatı kentin gelişmesi için rehber edinmek lazım diyor. İkinci ana sütun bu. Üçüncüsü de bunu yaparken doğayı korumak lazım diyor. Bu üç ana sütun üzerine şekillenen yerel kalkınma modelinin 70 kriteri var. Bu kriterleri yerine getirdikçe, cittaslow oluyorsunuz. Şu anda Türkiye’de 9 Cittaslow var. En son, Halfeti oldu. İki hafta önce Şavşat’daydık; muhtemelen Şavşat 10. Cittaslow’umuz olacak.

Burada bütün bu 70 kriter doğrultusunda yaptıklarımızı uzun uzun anlatmak istemiyorum. Ama çok kısa bir iki örnek vermem lazım. Hem Mehmet Aksoy’un, hem Sayın Atila Dorsay’ın konuşmalarının çağrıştırdıkları olduğu için.

Birincisi şu katılımcılık meselesi. Yani evet, belediye başkanının keyfine kalmamalı. Bir meydana dikilecek bir heykel, kentte kullanılacak mobilyalar bir başkanın keyfine kalmamalı. Bunun için bir şey yaptık. Bir imar mevzuatı hazırladık belediyede. 6 aylık bir çalışma yaptık öncesinde. Kent içindeki tüm mimarlar, tüm müteahhitler, tüm mühendisler ve tüm ressamı davet ettik. Onlarla beraber bir kent silüeti nasıl oluşturabiliriz bunu tartıştık. Yani apartman girişleri nasıl olmalı, önüne konacak çiçekliklerin genişliği ne olmalı, çatıların açısı nasıl planlanmalı, dış cephede kullanılacak renkler nasıl bir paletten seçilmeli gibi, sonuçta hepimizin üzerinde mutabık kaldığı bir metin çıktı. Bunu da meclisten geçirdik. Geçmişini kurtarmak çok mümkün olmayacak ama, bundan sonra Seferihisar’da yapılacak tüm imalatlarda bu ortak akılla ürettiğimiz imar mevzuatı uygulanacak.

Katılımcılıkla ilgili yaptığımız bir başka şey; bir çocuk belediyemiz var bizim. Başkanı seçimle gelen ve bir gölge belediye olarak çalışan bir belediyemiz var. Başkan seçimle geliyor ama diğer çocuklar ilgilendikleri alanda belediyede görev yapıyorlar. Şöyle;

mesela 1/5000 ölçekli planlarımızı hazırlıyoruz imar dairesinde. Şehir plancımız var, planların sonuçlanma aşamasına geldiğinde dedi ki, tamam başkan, meclise getireceğiz; Çocuk Meclisi onay verdi mi dedim? Nasıl, dedi. Çocuk meclisi onay vermeden, çocuk belediyesi onay vermeden nasıl geçireceğiz biz bunu meclisten dedim. Başkanım biz nasıl anlatacağız çocuklara dedi. Dedim o dili bulmak zorundayız. Çünkü onlar geleceğin büyükleri değil, aynı zamanda bugünkü hayatımızın ortakları. Aynı kaldırımları paylaşıyoruz, aynı havayı soluyoruz, beraber yaşıyoruz onlarla.

Dolayısıyla şunu söylemeye çalışıyorum. Birincisi, çocuklar kentlilik bilinci edinmeye başladılar. Yani kentlerine sahip çıkmaları gerektiğini artık düşünüyorlar ve onların da bir rolü olduğunu gördüler. İkincisi geleceklere hazırlıyorlar kendilerini, yani sosyal bilimlere meraklı olanlar bizim zabıtada, hukukta bu tür branşlarda daha çok çalışıyor. Fen bilimlerine meraklı olanlar işte imarda, fende görev yapıyor. Ve üçüncüsü hakikaten gurur duyuyorlar kendileriyle artık.

Özetle, katılımcılık konusunda daha yapılacak sonsuz uygulama olabilir. Sonsuz seçenek var. Ama mesele bu iradeyi öne çıkartmakta ve bu iradeyle yola devam etmekte.

Bugün katıldığım bu iki oturumda da hep şunu fark ettim. Konuşma bir yerden başlıyor, tarımdan da giriyor, estetiğe dönüyor. Hakikaten her şey diyalektik. Diyalektik materyalizm öylesine bir rehber ki bütün bunların aslında birbirine ne kadar bağlı olduğunu gösteriyor bize. Yani bugün Seferihisar sınırları içinde yapılacak hayvancılığın, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin, kent meydanına dikilecek heykelle çok yakın bir ilişkisi var. Eğer bu temel omurgayı ve bu bütüncül bakış açısını kuramazsanız hepsi birden çöküyor aslında. Aslolan bu temel bütüncül bakış açısını ve diyalektiğin bize getirdiği bu ilişkiler ağını kavramayı gerektiriyor. Bunu kavrayamıyorsak, buradan bir şey çıkmaz.

Buradan müsaade ederseniz ikinci oturuma geçip SODEM'le ilgili söylemek istediklerim var. Evet gelecek yereldir. Bir kere bunu hepimizin anlamasında büyük fayda var. Gelecek yereldir, gelecek yerelledir. Bütün dünya bunun farkında. Onun için bugün Paris Fransa'dan daha büyük bir marka değeri taşır. Londra İngiltere'den daha büyük bir marka değeri taşır. Çünkü hayat kentte yaşanır. Çünkü ancak yerelde üretilen çözümler insanlara dokunur. Çünkü ancak siz yerelde var olursunuz. O

nedenle yerelin önemini ve değerini daha çok anlamak, anlatmak zorundayız. Biz ama hep 'mış gibi' yapıyoruz. Hayatımız böyle geçiyor. Çocukluğumu hatırlıyorum, evimizde bir misafir odası vardı, o misafir odasına sadece misafir geldiği zaman girilirdi. Misafir geldiği zaman şöyle zannederdi, ne kadar güzel mobilyaları var bu evin, ne kadar güzel bir evde yaşıyorlar. Ama misafir gitti mi, kapılar kapanır, kendi odalarımıza döneriz. Hayatımız 'mış gibi' yaparak geçiyor. Yerel yönetimler konusunda da hükümetin tavrı tam bir 'mış gib'i yapmaktır. Kamu spotlarını izliyorsunuz. Tarımsal alanların korunmasıyla ilgili gözlerim yaşıyor izlerken. Yani allah allah, 16 bin köyü bir gecede kapatan bir iktidar, tarım arazilerinin, tarım topraklarının değerinden bahseden kamu spotu yapıyor. İnanılır gibi değil yani göstere göstere. Yani yıllar değil, aylar önce siz bu yasayı çıkarttınız, 16 bin köyü bir gecede kapattınız. O köyde hayvan yetiştirmek, o köyde tarım yapmak mümkün değil. Neden biliyor musunuz? Nasıl siz Kadıköy'de apartmanınızın altında kümes yapamazsınız, çünkü komşunuz şikayet ettiğinde zabıta gelir kapatır. Artık benim Düzce köyüm de hayvancılık yapamayacak. Çünkü bir komşu şikayet ettiğinde ben zabıtamı gönderip kapatmak zorundayım. O zaman ne olacak? Hayvancılık ve tarım sadece endüstriyel boyutta yapılan, sadece büyüklerin kazandığı, tekellerin kazandığı bir sektöre dönüşecek. Peki o zaman ne olacak? İşte o zaman bundan ekme yiyen insanlar büyükşehirlerde işsiz ordusuna katılacak. Buradan geçinen insanlar madenlerde ölümle baş başa, tersanelerde, inşaatlarda ölümle baş başa, asgari ücretle çalışan insanlar haline gelecek. Kentlinin sofrasıyla köylünün tarlası arasındaki bağı kopardığınız zaman ikisi birden yoksullaşıyor. Bu iktidar bunu yapıyor. Hem de neden biliyor musunuz? Enerji için yapıyor, refah için yapıyor, kalkınma için yapıyor ve çok tehlikeli.

SODEM'e gelmek istiyorum demiştim. İkinci oturuma da bu noktadan itibaren geçmeye çalışacağım. Sosyal Demokrat Belediyeler Derneği'ni 5 yıl önce kurduk. Bu derneği aslında, Brüksel'deki hali pür melalimizi görünce, ihtiyaç olduğunu düşünerek kurduk. Çünkü Brüksel'e bir toplantıya gitmiştik ve orada Parlamento salonunda, koridorlarda dolaşırken gördük ki Türkçe konuşan insanlar var, ama biz yalnız geldiğimizi zannediyorduk. Sonradan anladık ki orada lobi yapılıyor ve bu lobiyi yapanlar cemaatlerin, AKP'nin temsilciliğini yapıyorlar. Onlar için lobi yapıyorlar. Baktık ki, biz yokuz. AB Türkiye'ye AKP'nin perspektifiyle bakıyor ve o ne kadar ne anlatıyorsa, onu görüyor. Bizim olmadığımızı fark ettik ve bunun büyük bir eksiklik olduğunu düşündük. Onun üzerine böyle bir dernek kurduk. Sosyal Demokrat Belediyeler Derneği. Yani kuruluş amacı, ilk olarak, dışarda sosyal

demokrat belediyelerin varlığını göstermekti. Önce bunu yapmaya çalıştık. Sonra gördük ki, içeride çok büyük bir ihtiyaç var, çok büyük bir boşluk var. Sosyal demokrat belediyelerin kendi aralarında iletişimi yok.

Bakın bununla ilgili iki şey söylemem lazım. Birincisi, beyaz masa diye bir şey var değil mi? AKP'li belediyelerin hepsinde beyaz masa diye bir şey var. Peki bizde ne var? Bizde çözüm masası var, iletişim masası var, sarı masa var, yeşil masa var. Biz her ne yapıyorsak sadece kendi ilçemiz, kendi ilimiz içinde kaldığımızı zannediyoruz. Oysa algı, ortak bir dil bulabilsek bambaşka bir algıya dönüşecek. Çok başarılı işler yapan sosyal demokrat CHP'li belediyeler var. Ama algı kendi sınırlarının içinde tıkanıp kaldığı için bir türlü Türkiye'ye malolamıyor. Birincisi bizim ortak bir dili bulmamız lazım. İkincisi, gerçekten ak belediyecilik diye bir şey var adamları iktidara yaptı. Dünyada yok. Sosyal demokrat belediyecilik diye bir şey var. Dünyada birçok ülkede iktidara gidiyor. Bizde yok. Neden yok? Çünkü sosyal demokrat belediyeciliğin kriterlerini ortaya koyup, hepimiz aynı omurga doğrultusunda, aynı ilkeler doğrultusunda iş üretmiyoruz. Çok değerli bir belediye başkanı arkadaşımız sene 300 gün güneşi olan bir kentte bir buz pateni pisti yapıyor. Acaba ihtiyaç mı? Acaba gerçekten o paranın oraya yatması ihtiyaç mı?

Özetle, şuraya getirmek istiyorum. Sizler çok değerlisiniz. Çünkü gerçekten bu toplumun elitisiniz. Hayata çok daha zengin bakıyorsunuz, çok daha geniş bakıyorsunuz ve gerçekten yaratıcılığınızla aslında insanlara önderlik ediyorsunuz. Gelin sosyal demokrat belediyecilik kriterlerini hazırladığımız bu dönemde, lütfen bi zahmet, sosyal demokrat belediyelerin sanat, kültür politikaları ne olmalıdır konusunda bir şeyler yazıp mail atın. Biz işin imarla ilgili, yerel yönetim katılımı ile ilgili kısmını bitirdik. Yani Türkiye'de CHP'li tüm belediyelerin uygulayacağı kriterler. SODEM üyesi olanları kast etmiyorum.. Olanların uygulayacağı kriterler konusunda bir çalışmayı tamamladık. Ama siz de, lütfen zahmet edin, şikayet edilen öyle değil de böyle olsun denilen ifadeleri kurallar haline getirmeye çalışın ve bize gönderin. tunc@tuncsoyer.net hepinizden tek tek rica ediyorum, buna çok ihtiyacımız var. Siz biliyorsunuz, yaşadığınız sorunları biliyorsunuz. Burada yoklar, gitmişler ama, Nedim bey, Zeliha hanım şikayet ettiler, uzun uzun şikayet ettiler. Peki doğrusunu koyun, biz de SODEM belediyeleri olarak bununla ilgili kriterleri tanımlayalım ve ondan sonra dönüp diyelim ki, bakın arkadaşlar biz iktidara yürüyeceksek birlikte yapacaklarımız var. Buz pateni pisti yapma artık bu kente. Sanat konusunda nasıl bir salon olması gerekiyorsa onun kriterlerini tanımlayın bize, bütçeden ne kadar para

ayrılması gerekiyorsa ya da... O estetik kurulun nasıl olması gerekiyorsa, kimlerden oluşması gerektiğini düşünüyorsanız çözüm üretin. Uygulamıyorsak da, bize hesap sorun. Arkadaş biz emek verdik, sana yazdık hani nerede deyin. Biz bunu yapmak istiyoruz. Ama siz de elinizi taşın altına sokun. Bir zahmet lütfen, bir vakit ayırın, bunu hepimizden tek tek rica ediyorum.

Bakın, bu yerelle ilgili kelebek etkisine inanıyorum. Gelecek yereldir derken de bunu kastediyorum aslında. Küreselleşme dediğimiz hikayeyi şöyle tanımlarlar ya, Amazon'da bir kelebek kanat çırparsa, Ortadoğu'da fırtınaya dönüşür. Gezi öyleydi nitekim. Gezi, Brezilya'da patladı 3 ay sonrasında. Geçenlerde, Honkong'da patladı. Kelebek etkisi böyle bir şey. Ben de inanıyorum ki, bu Türkiye, bu dünya değişecekse Seferihisar'dan değişecek. Çünkü bu insanların iyi şeyler duymaya ihtiyacı var. İnsanların iyi şeyler duymaya gerçekten ihtiyacı var. Biz birbirimize kompliman yapmayı sevmiyoruz, özellikle kaçınıyoruz. Bizim birbirimize kompliman yapmaya ihtiyacımız var. Azız, her gün daha çok azalıyoruz.

Bir, vicdan sahibiyiz, öyle olduğumuzu düşünüyoruz. İki, bilgiliyiz. Üç, bunun üzerine cesareti koymalıyız. Dört, örgütlenmeliyiz. Bunlar olursa, o vakit iktidarın yolları açılacak ama örgütlenmek için, hakikaten şu bir arada yaşama kültürü konusunda yapacaklarımız var diye düşünüyorum. Biz badem bıyıklı dedik küçümsedik, kuyruklu dedik küçümsedik, makarna alıyor diye insanları onursuzlaştırdık, itibarsızlaştırdık. Buna hakkımız yok. Biz o insanları kazanmak zorundayız. Onların onursuz olduğunu onlara söyleyerek onları kazanamayız ki. Onların badem bıyıklı olduğunu söyleyerek onları değiştiremeyiz ki. Biz o insanları da kazanmak zorundayız. Onun için gerçekten önce vicdanımıza, sonra bilgimize, sonra cesaretimize, sonra da omuz omuza gelmeye ihtiyacımız var. Hz. Muhammed peygambere sormuşlar namaz niye var? Günde 5 vakit Müslümanlar omuz omuza gelsinler diye demiş. Bizim omuz omuza gelmeye ihtiyacımız var. Bizim birbirimizi sevmeye ihtiyacımız var. Gerçekten, içtenlikle sevmeye ihtiyacımız var. Bizim aramızdaki farklılıkları değil, benzerlikleri, ortaklıkları öne çıkartmaya ihtiyacımız var.

Çok pişman olacağız dedi. Ben olmayacağımıza inanıyorum. Pişman olmamak için yapacaklarımız var. Bakın, genç arkadaşlarımız, Zeynep hanım, Sera hanım şu anda partinin en tepesinde, örgütsel yapının içindeler. Yani en öndeler. Çok umut veriyorlar. Gençler, pırıl pırıllar, fedakarlar. Umutsuz olmak için çok sebep bulabilirsiniz. İngilizlerin müthiş güzel bir lafı var. Bir işi yapmanın bir, yapmamanın bin sebebi

vardır. Umutsuz olmak için çok gerekçe bulabiliriz. Ama en tehlikesi o. Umudumuzu kaybettiğimiz anda, aslında her şeyimizi de kaybetmeye başladık demektir.

Ben burada keseyim. Benden başka çok değerli belediye başkanlarımız var. Handan hanım SODEM yönetim kurulu üyemiz o da mutlaka hitap edecektir. Gökhan bey burada. Ben müsaade istiyorum teşekkür ediyorum.

Handan TOPRAK- Ben salonda bulunan değerli katılımcılarımızı saygıyla selamlarken teşekkür ederek başlamak istiyorum. Sayın Genel Başkan Yardımcımız Ercan Karakaş'a ve genç ve kadın iki parti meclisi üyemize Zeynep hanıma ve Sera hanıma teşekkür ederek başlamak istiyorum. Benim için çok faydalı, çok yararlandığım bir sempozyumdu adeta. Öğrencilik yıllarıma da döndüm ve çok keyif aldım, çok şey öğrendim. Çok teşekkür ediyorum. Burada sabırla kalan tüm hem partili, hem belediye mensubu ve çok değerli sanatçılara da çok teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Ben sabrınızı daha fazla zorlamak istemiyorum ki, gerçekten uzun zamandır buradasınız ve hepinizde benim gibi keyifle dinliyorsunuz bundan eminim. Ben Avcılar'da yaptıklarımızı anlatarak başlamak istiyorum sanatla ilgili olarak. Uzun süre teorisini dinlediğimiz ve özümsemişimiz şeyleri yaşama nasıl geçirdik? Avcılar belediye başkanlığını kazandığımız ilk gün daha Nisan ayında biz müdürlüklerimizi kurduk ve ilk meclise getirdiğimiz müdürlüklerimizden bir tanesi orkestra müdürlüğüydü. Şimdi orkestra müdürlüğünün AKP'ye anlatmamızın ne kadar zor olduğunu takdirinize bırakıyorum. Zaten karşı çıktılar ve bize dediler ki, Avcıların bu kadar sıkıntıları ve sorunları varken, bu kadar problemler varken siz orkestra müdürlüğü koruyorsunuz elitleri eğlendireceksiniz. Bizim CHP'li arkadaşlarımızla ya başkan bu işi yapmasak daha sonra yapsak olmaz mı dediler konservatuar için.

Şimdi biz ilk gelir gelmez yapmak istediğimiz şey sanatla ilgili olarak Avcılar'da konservatuarı kurmak ve kent evlerinde 20 – 25 bin öğrenciyi burada sanat eğitimlerinden geçerken onların içindeki en yeteneklilere sanat eğitimi vermektir. Bunu kurmak içinde İçişleri Bakanlığının norm kadrosuna baktığımızda kurabilmemiz için orkestra müdürlüğü kurduğumuz zaman kurabiliyorduk. O nedenle de orkestra müdürlüğümüzü kurup ki diğer kurmak istediğimiz müdürlüklerinde hedeflerimizi gördüğümüz zaman anlayacaksınız. Arkadaşlar ilk 100 günlük hedefim ve kurduğumuz müdürlükler: Bir; orkestra müdürlüğü. İki; spor müdürlüğü. Üç; kadın ve aile müdürlüğü. Bunları hepsini ve bu müdürlükleri ve bunlara ait yönetmelikleri,

mevzuatları ve kurumların oluşturacak şekilde hazırlamıştık. Olmaz mı arkadaşlar diyen arkadaşlarıma da şöyle bir konuşma yapmak durumunda kaldım. Emperyalist işgalden vatani kurtaran Mustafa Kemal Atatürk hiçbir zaman sanatla ilgili olarak kurdukları ve yaptıklarını ertelememişti. Az öncede söylendi sanatı kurumsallaştırmış ve akademikleştirmişti. Dahası yaratacağı toplumda, toplum mühendisliğinde, eğitim enstitülerinde sanatı en önemli argüman olarak kullanmıştı. Yine halkevlerinde de öyle. Biz az önce bize bilim insanlarının, hocalarımızın, çok değerli sanatçılarımızın da belirttiği gibi ve içselleştiğimiz şey toplu yerel yönetimler bir politik oluşumlardır, bir politika okuludur ve toplum mühendisliğinde de en önemli argümanlar bilimdir, spordur, sanattır. Sanatla ancak toplum mühendisliği başarılı olabilir. Biz nasıl bir toplum yaratmak ya da olmasını istiyoruz? Güçlü, özgür ve erdemli bir toplum. Onun içinde sanatın olmazsa olmazıydı. Bu yüzden de biz ilk meclisimizde de o gün kabul edilen şeyle kurduk ve şuanda Avcılar belediye konservatuarı var. Konservatuarların önemini tabi ben burada söylememe gerek olmadığını biliyorum ki eğitim enstitüleri kapatılmış, halkevleri kapatılmış ve 80’li yıllardan sonrada belediye konservatuarları açılmaz olmuş ve çok kısıtlı sayıda Türkiye’de belediye konservatuarları var. Bir tanesi Giresun’da CHP’li bir belediye sosyal demokrat. Bir tanesi Tekirdađ’da yine bizim belediyemiz. Bursa’daki var olan konservatuarda şuanda başka bakanlığa, başka müdürlüğe bağlanarak kapanma noktasına gelmiş. Sanatla ilgili herkesin politikası belli. Bizim politikamızda sanatla toplumun şeklini oluşturmak. Bu nedenle de konservatuarların sosyal demokrat belediyecilikte olmazsa olmazlığına da inanarak Avcılar ilk yaptığımız ilk 100 günlük acil yapılması gereken program içine koyduk, gerçekteştirdik. Bizim binamızda yoktu konservatuarın nerede verileceği. Avcılar’da daha önce 5 tane kent evi yapılmış buralarda çeşitli eğitimler, kurslar veriliyordu. Biz bunların hepsini yapılandırarak mahallelerimizdeki 5 tane kent ve kùltür evlerini daha çok sanat ağırlıklı, herkesin sanatla buluşabileceği, eğitimini alabileceği, konservatuarlarda eğitim görmüş ve eğitim formasyonu olan eğiticiler tarafından eğitilen çok sayıda bu 20 – 25 bine kadar ulaşabilen sayıda öğrenci potansiyeline sahibiz. Öğrenci deyince her yař grubundan ama konservatuarımızın özelliği şu; biz 3 dalda başladık. Türk müziği, tiyatro ve halk dansları olmak üzere. Türk müziği de daha çok Türk halk müziği konusunda eğitimlerimize başladık. 100 tane çok yetenekli öğrenci Türkiye’nin çeşitli konservatuarlarından gelen akademisyenler ve seçici kurul tarafından seçildi. 100 çok yetenekli öğrenci. Bunlar 11 – 17 yař grubundan. Onların programları okulların ve eğitimlerini aksatmayacak şekilde düzenlendi ve eğitimlerini onlara rol model olacak sanatçıları da ve akademisyenleri de davet ederek başladık.

Örneğin bir öğrenci bağlama çalmak, bağlama virtüözü, bir sanatçı olacak diyelim ki, kimden almak istiyor eğitimini ve dersini. Tabii biz 3 kuşak onlara rol modellerinde davet ederek koyduk ustaları. Yücel Başmakçı bizim okulumuzun eğitmeni ve hocası. İkinci kuşakta Arif Sağ var ustaların ustası. Üçüncü kuşaktan Erdal Erzincan gibi çalmak istiyorlar. Eşi Mercan Erzincan'da kendisi de konservatuar mezunu. Evet rol modelleriyle birlikte en iyi şekilde kendilerini eğitimcilerini de getirerek ve onları İstanbul Teknik Üniversitesinden, Haliç Üniversitesinden de transfer ederek Avcılar'da belediye konservatuarımızı kurduk. Tiyatroda gene aynı şekilde, halk danslarında da aynı şekilde.

Şimdi o gençler için önümüzdeki dönemlerde hedeflerine bir konservatuarda eğitimini alırken akademik eğitimlerini bu 11 – 17 yaştan sonra sürdürmek isterlerse gerekli protokolleri koymak üzere hazırlıklarımız var. Bunlardan bir tanesi de Macaristan'ın Obuda kentiyle kardeş belediyeciliğimizin de altyapısını yapmadan önce konservatuarlarıyla da anlaşmalar yapıp o öğrencilerin oralara gidip hem eğitimlerini alması, hem kendilerini geliştirebilecek olanaklarında altyapısını yapmış bulunmaktayız. Gençlere geçmişte çok yetenekli vah vah denen değil, evet ne kadar yetenekli ve yetenekleri doğrultusunda da olanak sunulan bir belediyecilik ve yerel yönetim anlayışını sunarak gidiyoruz. Sporda da aynı şeyi yapacağız. Geldiğimiz 6 aylık sürede biz önümüzdeki zaman dilimlerindeki sanatla ve bu yaptıklarımızla sonuçlar geç alınmakla birlikte çok kısa zamanda birçok insanın buna ne kadar hazır olduğunu ve sanatla buluşmak üzere nasıl bir potansiyele de sahip olduğunu gördük. Yerel yönetimler yaşam kalitesini artırırken aynı zamanda sağlıklı birey ve sağlıklı toplum yetiştirmek üzerine çok önemli etkileri vardır. Belediyelerimizin mimarı ve mühendislik alanlarında vermesi gereken hizmetlerin yanında topluma eğitim ve sağlık hizmetlerini de vermek durumunda. Eğitim ve sağlık hizmetlerinin de bir parçasıdır sanat. Sağlık hizmetleri koruyucu sağlık hizmetleri, tedavi edici sağlık hizmetleri ve rehabilite edici sağlık hizmetleri olarak 3 basamakta ele alınır. Sanat bu üç basamağı da destekleyen en önemli argümandır.

Koruyucu sağlık nasıl koruyucu olur? Bir gencin madde bağımlılığı ve suçtan alıkonmasında sanat en önemli etken olduğu bilimsel olarak da ispatlanmıştır. Bugün Venezüella'da el sistema yöntemiyle bu sistemle uyuşturucu bağımlılığından gençler alıkonmuş, suçtan alıkonmuş bu bir ispatıdır. Sanatın tedavi edici özelliği vardır. Yoğun bakımda bile verilen müzik ve eğitimiyle daha sonra da kendisine almış olduğu sanatla uğraşlarla ki lösemiler üzerinde bile denenmiş iyileştirmekte çok

önemli bir faktör. Rehabilitasyonda da aynı şekilde hem ruh hastalıklarında, diğer bir yığın toplumsal hastalıklarında rehabilitasyonunda sanatın diğer bir önemi de var. Demek ki sanat bir kentin yaşam kalitesini artırırken sağlıklı bir kent ve toplum mühendisliğinde de politik olarak şekillendirmek istediğimiz güçlü, özgür ve erdemli bir toplum yaratılmasında ve oluşturulmasında en önemli faktör ve argümandır. O nedenle de sanatın gücünü benimsemiş ve özümsemiş, içselleştirmiş Mustafa Kemal Atatürk'ün izinden gidenler olarak bunları yaptırmaya, yapmaya ve sürdürmeye devam edeceğiz.

Saygılar sunuyorum efendim.

Gökhan ZEYBEK- Hepinize iyi akşamlar diliyorum. Bir toplantının en sonunda konuşma yapmanın tarifsiz durumunun farkındayım. Sayın Genel Başkan Yardımcım, değerli katılımcılar, Sarıyer belediyesi başkan yardımcısı, eski İstanbul il eğitim sekteri olarak sizlere hitap ediyorum.

Bir başka açıdan bugünkü toplantıya farklı bir bakış açısı getirmek istiyorum o da şu; içinde yaşadığımız bu kent son buluntularla da 12 bin yıllık bilinen tarihi olan, yalnızca cumhuriyet dönemi değil ondan önce yaşamış olan çok sayıda uygarlığın merkezini oluşturmuş, insanlığın toplam gelişiminde önemli başarılarla imza atmış olan yazı, kültür, sanat, siyaset, devlet yönetimlerinin merkezi olmuş bir kentte yaşıyoruz. Sosyal demokrat belediyelerin bence İstanbul'da birinci görevi bu kültürel varlığından kendinden sonra gelen kuşaklara aktarılması konusunda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesidir. Yani bu kentin yalnızca yapı stoklarının değil, yalnızca dini ya da ibadet yapılanın değil aynı zamanda mahalle kültürünün, aynı zamanda doğal güzelliklerinin ve dünyanın en güzel olduğuna inandığımız İstanbul boşazının, bu boşazın iki yakasındaki yapılaşma, bu yapılaşmanın içindeki yaşam anlayışlarının, mahalle kültürlerinin, sokak kültürlerinin, esnaf dayanışmalarının, ortak cezaları kaldırma, düğünleri birlikte yapma kültürünün bir bütün olarak korunması ve yaşatılması konusunda tam bir muhafazakar anlayışa ihtiyaç olduğuna inanıyorum.

Burada çok sayıdaki konuşmacımız özellikle tiyatroyla ilgili tiyatronun bütün uygarlıkların Yunan'dan eski Anadolu'daki yaşamış olan uygarlıkların her birinde ne kadar önemli olduğunu bütün tarihi arkeolojik kalıntıların tiyatro ya da tiyatro merkezli merkezler etrafında kentlerin şekillendiğini ve tiyatronun aynı zamanda o kentlerin yaşam merkezi olduğunu çok iyi biçimde görüyoruz. Mekânsal ve

kentsel tasarıma baktığımızda ise bu kentin artık bir merkezi yok. İstanbul kentinin merkezinin artık birbirinden farklı ve bağımsız ve birbirine ulaşamaz noktada olan farklı merkezler etrafında yeniden şekillenmesi ve sanatın, kültürün, edebiyatın ve ortak yaşamların bu yeni merkezler etrafında ulaştırmadaki sorunları da dikkate alarak ulaşım akslarının en rahat çözümlenebildiği toplum taşımların, metroların, metrobüslerin üzerinde AVM'ler ya da transfer merkezleri yerine bütün bu merkezlerin üzerinin planlarda sosyal donatı ve kültür sanat merkezleri olarak tasarlanmasına acil ihtiyaç vardır. Atatürk Kültür Merkezinin kalfasının oğlu olarak konuşuyorum. Burada 1970'li yıllarda kültür merkezindeki tiyatrolarda, müzikallerde, operalarda onlara gitmek önemliydi. Ayda bir gün, iki gün, belki yılda bir gün gitmek önemliydi. Ama 15 – 16 milyonluk bu kentin artık merkezinde yalnız sosyal demokrat belediyeler merkezde değil. İstanbul'un en uç noktalarında da yani Kartal'da da CHP belediyesi var. Silivri'de de CHP belediyesi var. Çatalca'da da CHP belediyesi var. Biz geçmişten bize emanet edilmiş olan bu kente ilişkin bütün değerleri yalnızca Osmanlı, Türk ya da Müslüman İslam dünyasına ait olan değil, burada yaşamış olan bütün uygarlıklardan gelen kültürleri korurken bu kentin yeniden yapılanmasına ve yeniden kültür odaklı, sanat odaklı yeniden yapılanması konusunda mekânsal tercihlerimizi yapmaktayız.

Değerli katılımcılar, yaşadığımız kent kendi planlarını bile seçtikleri vasıtasıyla yapamayan bir yasa garabetle yönetilir bir hale gelmiştir. Yalnızca sanat ve kültür, yalnızca edebiyat, YÖK, yalnızca kamusal alanı ilgilendiren, eğitim alanını ilgilendiren alanlardaki merkezi baskıların dışında bu kentin seçilmiş olan bütün organlarının yetki ve sorumluluklarının özel yasalarla elinden alınıp tek merkeze bağlandığı bir süreci yaşıyoruz.

O nedenle buradaki çatışma aynı zamanda bir kültür çatışmasıdır. Burada yaşanmış olan çatışmaların odağında sadece cumhuriyet dönemine karşı girişilmiş olan bir karşı kültürel çatışma değil, aynı zamanda uygarlıkların tümüne karşı girişilmiş olan bir çatışma vardır. Onun için ünlü Fransız mimar Le Corbusier'in İstanbul boğazına gelip tarihi yarımadaya baktığında kalemiyle çizdiği çizgiye verdiği bir isim vardır. Demişti ki, silüet sözcüğünün dünyadaki karşılığı İstanbul'dur. Şimdi biz bu kentte yaşayan insanlar olarak, bireyler olarak bu kentin silüetine de ciddi biçimiyle geriye dönülmez biçimiyle karşı saldırılar gelmektedir. Bu süreç hızla da devam etmektedir.

Son konuşmacı olmanın gerçekten zor yanı var. Dikkatlerin en dũřük noktada olduğu ve artık sende konuşmanı bitir bizde bu toplantının sonunda gidelim anlayışının olduğunu biliyorum. Burada belediyelerimizde şunu çok açık sũylüyorum. Bir kurumsal hafızamız yok. Sosyal demokrat belediyelerde kurumsal hafıza yok. Partimizde de kurumsal hafıza yok.

Bakın, çok net bir bilgiyi sizinle paylaşayım. 2008 yılında CHP İstanbul örgütü olarak biz 3 bũyũk sempozyum gerçekleştirdik. Bunlardan bir tanesi su sempozyumuydu, birisi ulaştırma sempozyumuydu, biriside deprem sempozyumuydu ve her bir sempozyumla ilgili 5 bin adet kitapçık basıldı ve dağıtıldı. řuan bu kitapçıklar sadece bende var. ũnkũ bizim belediyelerimizde de bir kùltür mũdũrũ gittiğinde sonra gelen kùltür mũdũrũne aktardığı hiçbir dokũman yok, birikim yok, bilgi yok. Geçmişte yaşanmış ve başarısız olmuş ya da yapılmış ve başarıya ulaşmış olan çalışmalarla ilgili bilgi aktarım modelimiz maalesef yok. Burada SODEM başkanımızın sũylediĐi çok önemli bir olay vardır. CHP'li belediyeleri eğer sũylem ve eylem birliğini bũtũn toplum önũnde gerekleştiremezlerse iktidarın en gũlũ alternatifi olma iddiasını hep sũrdũrũrler. Ancak iktidara gelme konusunda geçerli toplumsal desteği maalesef bulamazlar.

O nedenle konuşmasını ilk kez dinlediğim belediye başkanımın son derece derin ve önemli anlamlar ifade eden konuşmasından ben ve diğer katılımcıların da önemli mesajlar aldığımıza inanıyorum.

Burada CHP belediyelerini eleştiren bũtũn sanatçılarımıza şunu sũylüyorum. Biz belediyeleri yũneten kadrolar, siyaseti yũneten kadrolar 10 yıl sonra sadece onlarla ilişkisi olanlar tarafından, 30 yıl sonrada hemen hemen bũtũn insanlar tarafından unutulur giderler. O nedenle sanatçıların ya da tiyatrocuların ya da eleştirmenlerin ya da sanat dũnyasının, bilim dũnyasının, kùltür dũnyasının önemli insanların bizimle ilgili yapmış olduğu değerlendirmelerden almamız gereken önemli dersler vardır. Sizler yaptığınız iş gereği geçmişten aldığınız bu kùltürün gelecek kuşaklara aktarılmasında modern Tũrkiye'nin inşasında yaşadığımız dũnem içinde önemli gũevler ũstlendiniz ve biz anlıyoruz ki, son 10 yılda, son 15 yılda sosyal demokrat belediyeler olarak biz toplumdaki bu geriye gidişin kùltür ve sanat alanındaki geriye gidiş konusunda ũzerimize dũřen sorumlulukları galiba tam yerine getirmemişiz.

Belki bu toplantı buna vesile olur. Bundan sonraki süreçlerde belki bütçe hedeflerini yaparken belediyelerde bütçeler meclislerden geçiyor. Bu konularla ilgili ayırmamız gereken ödenekleri belki de altyapıları için ayırdığımız ödenekler kadar olmasa bile mutlak suretle artırılmasına ihtiyaç olduğunu görüyorum ve böyle bir toplantıyı düzenlediği içinde Sayın Parti Meclisi üyemize ve emeği geçen bütün arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

A horizontal band with a red background featuring a complex, low-poly geometric pattern of various shades of red and dark red triangles and polygons. The text is centered within this band.

**SOSYAL DEMOKRAT BELEDİYELERDE
KÜLTÜR VE SANAT
SEMPOZYUMU**